

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی روز پنجشنبه (۱۷) اسفندماه ۱۳۵۱

فهرست مطالب:

- ۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل.
۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان: ریگی - انوشیروانی - مهندس جلالی نوری.
۳ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون دارائی راجع به لایحه اصلاح قانون مالیاتهای مستقیم و ابلاغ بدولت.
۴ - تقدیم لایحه فهرست خلاصه اعتبارات تخصیص داده شده بمناطق وزلزله آمیز و آموزش و پرورش از محل کد ۸۱۹۹ در سال ۱۳۵۱ بوسیله آقای دکتر بطحانی معاون وزارت آموزش و پرورش.
۵ - تصویب صورت جلسه قبل.
۶ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون نظام راجع به لایحه احتساب یک هزار ریال کمک هزینه افسران و همردیفان جزو حقوق آنان و ارسال به مجلس سنا.
۷ - طرح گزارش شور اول کمیسیون دادگستری راجع به لایحه مجازات عمومی.
۸ - تعیین دستور و موقع جلسه آینده - ختم جلسه.

مجلس ساعت نه صبح بریاست آقای مهندس عبدالله ریاضی تشکیل گردید -

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه - آقایان:

دکتر ابو الهدی - بدر صالحیان - مهندس بدیعی - دکتر برادر - ذوالفقاری - حسام الدین رضوی - عزیز مرادی - دکتر غنی - فروتن - خانلر قراچورلو - کمالانی - دکتر مدنی - دکتر مرتضوی - دکتر معظمی - ملک افضلی - نجدشیبانی - شیخ بهائی - خانم اقبال.

غائبین مریض - آقایان:

احتشامی - بختیاری پور - دکتر بیگلری - پروین - دشتی - سیدضیاء رضوی - دکتر صالحی - دکتر متین - مهرزاد - خانم ضرابی.

۲- بیانات قبل از دستور آقایان: ریگی - انوشیروانی - مهندس جلالی نوری

رئیس - نطق های قبل از دستور را شروع میکنیم آقای ریگی تشریف بیاورید.

ریگی - با اجازه جناب آقای رئیس، همکاران گرامی، در اخبار بود که علیاحضرت شهبانوی گرامی ایران مقدار دوازده هزار و سیصد و هشتاد و پنج بسته حاوی لوازم التحریر و لباس و غیره برای دانش آموزان بلوچ و سیستانی که در دوره ابتدائی و راهنمایی تحصیل میکنند بمناسبت عید نوروز باستانی مرحمت فرموده اند (احسن) و دوشنبه گذشته هواپیمای حامل این هدایا براهدان رفت و اینک مددکاران اجتماعی وابسته بدر بارشاهی مشغول توزیع آنها بین دانش آموزان بلوچستان و سیستان میباشند (صحیح است).

این توجه خاص علیاحضرت شهبانوی ایران بمردم بلوچستان و سیستان موجی از شادی و سرور در سراسر استان بوجود آورده و مردم از اینکه علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی گرامی تا این اندازه بفکر مردم ایران حتی نقاط دور افتاده هستند فوق العاده خوشحال و از مراسم معظم لها سپاسگزارند. (صحیح است) همکاران عزیز با اینکه در این روزها بظاهر علیاحضرتین برای استراحت و تمدد اعصاب از خستگی های مستمر سالیانه بخارج از کشور تشریف برده اند ولی عملاً می بینیم که لحظه ای از امور مملکت و ملت خود فراغت ندارند چنانکه معلوم شد شاهنشاه آریامهر رهبر عالیقدر ما بجای استراحت مذاکرات ثمر بخش نفت را شخصاً با کمپانیهای عضو کنسرسیوم نظارت فرموده و موفقیت عظیم نفتی ایران که بموجب آن ماتامم تأسیسات نفت را بزودی تحویل گرفته و درید خود قرار خواهیم داد ثمره همین چند روز قیامت شاهنشاه در خارج بوده است (صحیح است) و بازمی بینیم که علیاحضرت شهبانوی ایران که این روزها در خارج اقامت دارند بفکر مردم ایران میباشد و از آن دیار دور برای بچه های بلوچ و سیستانی هدیه ارسال میفرمایند (ایلیخانی پور - خدا سایه شان را کم نکند) این امر میرساند که علیاحضرتین که هر کجا هستند خداوند آنها را سلامت دارد اگر جسمشان از ایران دور باشد ولی روح و فکرشان همیشه متوجه ملت و کشور است. (صحیح است - احسن)

این روزها متأسفانه می بینیم که حسودان و دشمنان امپریالیسم سرخ و سیاه هم زبان شده و علیه کشور ایران بسپاشی مشغول میباشند من در اینجا باین عناصر میخوام بگویم که همبستگی شاه و ملت در حدی است که با این اعمال نمی توان در آن خدشه ای وارد کرد، و ملت ایران و ارتش مجهز ایران همیشه حاضر بدفاع از تمامیت ارضی کشور ایران میباشد و بنده می خواهم از اینجا بشاهنشاه و شهبانوی گرامی که این روزها در خارج از کشور تشریف دارند، از طرف ملت ایران بگویم هر کجا هستید آسوده خاطر باشید. زیرا ملت و ارتش ایران بیدار است (صحیح است - احسن).

رئیس - آقای انوشیروانی بفرمائید.

انوشیروانی - در این چند روز اخیر دو حادثه مهم بین المللی پیش آمده است، که هر شخص با وجدانی را مجبور میکند سکوت را کنار بگذارد و این عمل ناجوانمردانه و قبیح را که متأسفانه از چند سال باین طرف بصورت بسیار زشتی رواج پیدا کرده تقبیح کند. چند روز پیش هواپیمای لیبی بوسیله نیروی هوایی اسرائیل سرنگون شد. این هواپیمای جنگی نبود، حامل اسلحه و مهمات نبود، يك هواپیمای تجاری و مسافری بود و مسافرین معمولی در آن سفر میکردند. در اثر حمله هواپیمای اسرائیل سرنگون شد و يك عده افراد بیگناه بدون اینکه نقشی در اختلافات اسرائیل و اعراب داشته باشند، جان خودشان را از دست دادند. بنظر من هیچ نوع دستاویز استراتژیکی، تاکتیکی و جنگی این عمل ناجوانمردانه اسرائیل را توجیه نمیکند (صحیح است) يك هواپیما که مسافران آن بهیچ وجه سوء نیت نمیتوانستند داشته باشند و بهیچ وجه در جنگ اعراب و اسرائیل نقشی نداشتند، سرنگون کردن این هواپیما جز يك عمل ناجوانمردانه چیزی نیست (صحیح است) اما واقعه دوم که از لحاظ بین المللی اهمیت فراوان دارد، بخصوص برای ما افراد مسلمان خیلی ننگین است، حادثه ایست که در خرطوم اتفاق افتاد (صحیح است)، عده ای از تروریست ها سفارت خانه عربستان را محاصره کردند و تعدادی از دیپلماتها را که در تمام ادوار تاریخ و در تمام کشورها مصونیت دارند بازداشت کردند و ۳ نفر از آنها را بقتل رساندند، بدون اینکه این دیپلمات ها تقصیری داشته باشند، حتی یکی از دیپلمات ها که مربوط بکشور بلژیک است هیچگونه دخالتی در اختلاف اعراب و اسرائیل ندارد. خوشبختانه دولت ایران هر دو را تقبیح کرد. فکر کردم ضرورت دارد از طرف ملت در ساحت مقدس مجلس شورای ملی این اعمال تقبیح بشود (صحیح است) بطور کلی شیوع و رواج تروریسم در زندگی بین المللی یکی از قبیحترین اعمالی است که چند سال اخیر در جریان اختلافات اسرائیل و کشورهای عربی پیش آمده است جای تأسف است (صحیح است)، که در مجموع عمومی بین المللی که امسال تشکیل شد بسیاری از کشورهای عربی باتنظیم مقررات و اتخاذ تصمیماتی برای جلوگیری از

تروریسم مخالفت کردند مابعدنوان يك كشوري كه سياست مستقل ملی دارد در مجمع بین المللی هم از تر دیر کل سازمان ملل متحد و کشورهای که موافق با تحدید و محدودیت تروریسم بودند همکاری داشتیم و امیدواریم که این همکاری همیشه ادامه داشته باشد یعنی ما که يك کشور مسلمان هستیم برای ما ننگ است که باز طرف عده ای مسلمان این نوع اعمال ناجوانمردانه و خلاف اصول بین المللی و انسانیت و تمدن صورت بگیرد خوشبختانه دولت بزرگساز سیاست مستقل ملی يك سیاست بیطرفی و طرفداری از کشورهای عرب را پیش گرفته که انتظار داریم این سیاست ادامه داشته باشد بخصوص در مبارزه با تروریسم و بکار بردن تدابیری برای جلوگیری و تکرار این گونه حوادث در محافل بین المللی بعمل آید ما باریکتر این نوع اقدامات را تقبیح میکنیم (صحیح است - احسن).

رئیس - آقای مهندس جلالی نوری بفرمائید.

مهندس جلالی نوری - جناب آقای رئیس، همکاران محترم

این روزها در هر محفل و مجمع صحبت از اقدام مهمی است که شاهنشاه آریامهر در نطق تاریخی خود در کنگره بزرگداشت اولین دهه انقلاب شاه و مردم بعمل آوردند و بعلت تجربیات و سوابقی که بنده با صنعت نفت داشته ام وظیفه خود میدانم که باختصار اثرات و تحولاتی که فرمایش شاهنشاه از نقطه نظر اقتصادی و اجتماعی و صنعتی در ایران و همچنین در منطقه خاور میانه و حتی در سطح جهانی در ده سال آینده یا دهه دوم انقلاب بوجود خواهد آورد شمه ای بعرض همکاران محترم برسانم (احسن)

قبلاً لازم است یادآوری نمایم که صنعت نفت ایران قبل از انقلاب چگونه بود، چه تحولاتی در طول دهه انقلاب در آن بوجود آمد و اکنون دارای چه مقام و منزلتی است (صحیح است) این شناسائی و تجزیه و تحلیل به عوامل دیگری که بعداً ذکر خواهد گردید کمک خواهد کرد تا بتوانیم پیش بینی دقیقتری از وضع و موقعیت ایران در جهان نسبت با مقایسه با سایر کشورهای تولید کننده نفت بخصوص کشورهای نفت خیز خاور میانه در طول مدت دهه دوم انقلاب بعمل آوریم.

صنعت نفت ایران بموازات سایر پیشرفتهای اجتماعی و اقتصادی و صنعتی کشور که در طول ده سال گذشته با الهام از نظرات و منویات عالی شاهنشاه آریامهر رهبر عالیقدر انقلاب ایران بترقیات چشم گیری نائل آمده است (صحیح است).

اجازه فرمائید باختصار کارنامه فعالیتها و تحولات و ترقیات چشمگیر این صنعت عظیم را با کمک اعداد و ارقام بنحو قابل سنجش بازگو نموده و پیشرفتهای این صنعت را در عصر انقلاب از نظر همکاران محترم بگذرانم (احسن).

قبل از آغاز دهه انقلاب قراردادهای نفتی ایران تنها بقرارداد فروش نفت و گاز ۱۹۵۴ با کنسرسیوم و قراردادهای مشارکت سیرپ و ایپاک محدود میگردد. در دوره ده ساله انقلاب تعداد دوازده قرارداد با شرکتهای مختلف بصورت مشارکت و یا پیمانکاری بسته شد که تنها عملیات دو شرکت بعلت عدم موفقیت در کشف نفت بهیزان تجاری متوقف گردیده و این قراردادها نحوه تکامل یافته دو فقره قرارداد قبلی بر اساس ۲۵-۷۵ میباشد که از جمله مزایای آن پذیره مشروط، پرداخت مالیات بر درآمد ایران بر اساس قیمتهای اعلان شده، تبعیت از شرایط قوانین مالیات ایران، و صدور سهم نفت خام شرکت ملی را میتوان نام برد. جمع کل پذیره دریافتی بابت انعقاد این قراردادها بالغ بر ۲۴۱ میلیون دلار گردیده است.

تولید نفت خام طی دهه گذشته بهیزان فوق العاده افزایش یافته است. میزان تولید در سال قبل از انقلاب از ۱۳۱۴۰۰۰ بشکه در روز تجاوز نمی کرد در صورتی که در حال حاضر میزان متوسط تولید روزانه به ۵۶۰۰۰۰۰ بشکه در روز بالغ میگردد، یعنی در حدود ۴/۲ برابر، در اینجا لازم است متذکر شود که سهم تولید ایران از کل تولید دنیا و خاور میانه که در سال قبل از انقلاب بترتیب برابر ۵/۲ درصد و ۲۱/۴ درصد بوده است در سال ۱۹۷۲ بترتیب در حدود ۹/۸ درصد و ۲۸/۳ درصد افزایش یافته است.

میزان نفت تصفیه شده که در سال قبل از انقلاب بالغ بر ۴۰۶۰۰۰ بشکه در روز بود در حال حاضر به ۵۵۴۰۰۰ بشکه در روز افزایش یافته است. در طول این

مدت طرح ایجاد پالایشگاههای جدید و گسترش ظرفیت واحدهای موجود اجرا گردیده است. پالایشگاه تهران در حال حاضر با ظرفیت ۱۰۰۰۰ بشکه در روز کار میکند که قرار است بدو برابر افزایش یابد. پالایشگاه کرمانشاه به ۱۵۰۰۰ بشکه در روز توسعه یافته، پالایشگاه شیراز ظرفیت ۴۰۰۰۰ بشکه در روز و همچنین کارخانه روغن سازی تهران ظرفیت ۱۰۰۰۰۰ تن در سال و دستگاه تقطیر لاوان ظرفیت ۲۰۰۰۰ بشکه در روز در دست ساختمان است علاوه بر اینها طرح پالایشگاهی در تبریز ظرفیت ۸۰۰۰۰ بشکه در روز مورد مطالعه است.

همزمان با گسترش صنعت نفت فعالیتهای شرکت ملی نفت ایران بمنظور یافتن بازارهای بین الخلی برای عرضه سهم ایران از تولیدات نفتی شدت یافت و قراردادهائی با بعضی از کشورهای نامتقد گردید بطوریکه در سال ۷۲ صادرات مستقل نفت شرکت ملی به ۸۶ میلیون بشکه بالغ گردید. علاوه بر این قرارداد ایجاد پالایشگاه مدرس با مشارکت دولت هندوستان و پالایشگاه دیگری در جنوب آفریقا بعمل آمده است که نفت خام این پالایشگاهها از ایران بوسیله شرکت ملی نفت تأمین میگردد.

صنایع گاز ایران در طول دهه اول انقلاب پیشرفت چشم گیری داشته است. قبل از دوره مورد نظر ۸۸۳ میلیون فوت مکعب گاز همراه نفت خام تولید میشد از این مقدار ۵۹۱ میلیون فوت مکعب آن یعنی در حدود ۶۷٪ کل گاز تولید شده سوزانده میشد. در اجرای اوامر مؤکد ملوکانه دایره استفاده هر چه بیشتر از گازهای تولیدی شرکت ملی گاز ایران در سال ۱۳۴۴ تأسیس گردیده در نتیجه اجرای طرحهای مختلف در طی دهه گذشته گاز تولید شده بانفت خام به ۳۹۸۴ میلیون فوت مکعب در روز رسیده است که با وجود از زیاد تولید گاز تنها ۵۷٪ آن سوزانده میشود.

در نتیجه موافقت نامه همکاری اقتصادی ایران و شوروی جهت استفاده هر چه بیشتر از گازهای تولیدی مناطق جنوب کشور، شاه لوله گاز ایران ایجاد گردید تا این تاریخ بالغ بر ۱۳ میلیارد متر مکعب گاز بشوروی صادر گردیده و طی چهار سال آینده به ۱۰ میلیارد متر مکعب در سال افزایش خواهد یافت.

باتکمیل شبکه های گازرسانی در شهرهای تهران اصفهان، اهواز، شیراز و قزوین مصرف گاز ایران بمنظور سوخت به ۱۲۰ میلیون فوت مکعب در روز بالغ گردیده است که تا پایان برنامه پنجم میزان مصرف گاز به ۵۰۰ میلیون فوت مکعب خواهد رسید. علت مصرف روزافزون گاز بواسطه ارزان بودن قیمت آنست که با مقایسه بانفت کوره ۲۴٪/ ارزان تر است و دیگر اینکه محیط زیست را بر مراتب کمتر آلوده میکند.

عملیات و سرمایه گذاری وسیعی که شرکت ملی گاز ایران با مشارکت با شرکتهای خارجی در سالهای آینده خواهد داشت اگر از نفت بیشتر نباشد کمتر نخواهد بود. در نظر است سه طرح عظیم گاز طبیعی مایع که جمعاً یک میلیارد و هشتصد میلیون دلار در آنها سرمایه گذاری خواهد شد بمرحله اجرا در آید.

طرح اول بنام کنگان معروف است که از گازهای میدانی در خلیج فارس نزدیک بوشهر استفاده خواهد شد در این طرح که با آمریکائها و ژاپنی ها و سوئدی ها قراردادی بسته شده جمعاً ۷۰۰ میلیون دلار سرمایه گذاری خواهد شد و سالانه تا ۷۲۰۰۰۰ تن گاز طبیعی مایع تولید خواهد گردید.

طرح دوم قراردادی است با ژاپنی ها بر روی گاز های گچساران با سرمایه گذاری ۶۰۰ میلیون دلار برای تولید ۴ میلیون تن گاز مایع در سال.

طرح سوم در جزیره قشم انجام گرفت که سرمایه گذاری آن ۵۰۰ میلیون دلار است و گاز مایع آن با آمریکا صادر خواهد شد.

مصرف فرآورده های نفتی در داخله ایران در سال قبل از انقلاب ۴۴۵۲۰۰۰ متر مکعب بوده است که در سال ۱۹۷۲ به ۲۲۶۷۰۰۰۰ متر مکعب بالغ گردیده این رقم رشد صنعتی کشور را که نیاز به مصرف انرژی دارد بخوبی نمایان میسازد. البته قسمتی از افزایش مصرف مواد نفتی را میتوان مرهون توسعه شبکه توزیع مواد نفتی کشور دانست زیرا تعداد فروشندگی های نفتی که در سال قبل از انقلاب ۲۶۴۹ عدد بوده است در سال ۱۹۷۲ به ۱۱۵۹۲ فروشندگی بالغ گردیده است.

شرکت ملی نفت ایران در راه گسترش شبکه خط

لوله که یکی از باصرف ترین وسائل حمل و نقل مواد نفتی است، اقدامات مؤثری بعمل آورده است، بطوریکه در دوره انقلاب در حدود ۵۲۰۰۰ کیلومتر بطول خط لوله کشور افزوده شده است.

شرکت ملی پتروشیمی ایران وابسته بشرکت ملی نفت ایران به پیروی از فرمایشات شاهنشاه آریامهر دایر بر اینکه صنعت آینده دنیا صنعت پتروشیمی است موفقیت های چشم گیری داشته است. طی دهه انقلاب واحدهای متعددی با سرمایه ۲۵ میلیارد ریال در سه مجتمع بزرگ آبادان - خارک و شاهپور برای تولید انواع و اقسام کود شیمیائی - پلاستیک - پودر رختشویی - گوگرد - اسید سولفوریک و فتریک آمونیاک کلروسود محترق تأسیس گردیده است. علاوه بر اینها ظرفیت کارخانه کود شیمیائی شیراز سالانه به ۵۲۰۰۰ تن اوره و ۳۷۰۰۰ تن نترات آمونیوم افزایش یافته است. همچنین اقداماتی برای ایجاد مجتمع های بزرگ پتروشیمی در جریان است که از آن جمله حصول توافق با شرکت میتسوئی برای ایجاد یکی از بزرگترین مجتمع های پتروشیمی جهان با هزینه متجاوز بر ۲۶ میلیارد ریال در جزایر مجتمع شاهپور است.

بطوریکه جمع کل سرمایه گذاری در این منطقه به بیش از ۵۰ میلیارد ریال خواهد رسید. علاوه بر اینها طرح ایجاد کارخانه کربن بلاک و پلاستیک در دست اقدام است. در دهه انقلاب شاه و مردم نقش صنعت نفت بعنوان یکی از عوامل مهم فراهم کننده ارز خارجی جهت پیشرفتهای صنعتی کشور در خور اهمیت خاصی بوده است. چه در حال حاضر قسمت اعظم ارز خارجی کشور جهت ایجاد صنایع مادر و تدارک کالاهای ضروری را صادرات نفت تأمین میکند چنانچه در برنامه چهارم ۷۶ درصد و در برنامه پنجم ۷۹/۴ درصد از اعتبارات ارزی مزبور از محل صادرات نفت فراهم میگردد.

هر چند با از زیاد صادرات نفتی طی دوره ده ساله اخیر بر میزان عواید نفتی نیز افزوده شده است ولی باید خاطر نشان ساخت که رشد درآمد سریعتر از رشد میزان صادرات نبوده است بیجهت اینکه درآمد ایران از هر بشکه نفت خام از حوزه قرارداد کنسرسیوم از ۷۴/۵ سنت در سال ۱۹۶۲ بحدود تقریبی ۱۴۱ سنت در هر بشکه در سال

۷۲ افزایش یافته است. بطور کلی عواید نفتی ایران که در سال ۱۹۶۲ به ۳۳۴ میلیون دلار محدود میگردد در سال ۱۹۷۲ بحدود دو میلیارد دو چهار صد میلیون دلار یعنی ۷/۲ برابر افزایش یافته است و در نظر است با از زیاد تولید نفت خام تا پایان برنامه پنجم به میزان ۸ میلیون بشکه در روز، درآمد ایران در آنموقع به هشت میلیارد دلار در سال بالغ خواهد گردید.

با آنچه باختصار بیان گردید میتوان به پیروزی و موفقیت های افتخار آمیزی که صنعت نفت ایران در طی دهه اول انقلاب بدان نائل آمده پی برد. ارقام و آمار داده شده وضع و موقعیت ایران را در جهان امروز و فردا آشکار میسازد. با در نظر گرفتن موقعیت فعلی ایران در میان کشورهای تولیدکننده نفت جهان و با پیروی از فرمایشات و نظریات شاهنشاه آریامهر در کنگره بزرگداشت نخستین دهه انقلاب درباره استیفای حقوق حقه ملت ایران که خوشبختانه در سن مورثیتش مورد موافقت شرکتهای عامل نفت قرار گرفت، اهمیت نقش ایران در صحنه سیاست نفتی جهان در ده سال آینده با در دوره دوم دهه انقلاب بخوبی آشکار میشود.

برای بهتر نمایاندن این نقش قبل از آنکه وضع فعلی صنعت جهانی نفت و اوضاع و شرایطی که در حال حاضر حاکم بیزارهای جهانی این ماده انرژی را میباشد و همچنین تحولات سریع و دگرگونیهایی عمیقی که ظرف سه سال اخیر در روابط بین کشورهای نفت خیز و شرکتهای نفتی و ممالک مصرف کننده از یک طرف و ارزش و موقعیت نفت در بازارهای جهانی در حال حاضر و آینده از طرف دیگر روی داده است بیان گردد.

کمبود نفت که آثار آن از هم اکنون در آمریکا و پاره ای دیگر از نقاط جهان ظاهر شده. بتدریج طی سالهای آینده شدت بیشتری خواهد یافت. در نتیجه بخلاف دهه ۷۰-۱۹۶۰ که بر اثر ایجاد صنعتی بک وضع با اصطلاح عرضه اضافی توسط شرکتهای نفتی کشورهای عمده مصرف کننده، حاکم بر بازار گذشته بودند، طی دهه جاری برعکس تسلط و حکومت فروشنده و یا کشورهای تولیدکننده نفت به بازار نفت که هم اکنون احساس میشود بیش از پیش توسعه و تحکم خواهد یافت. در حال

حاضر واردات کشورهای مصرف کننده همچنان سیر صعودی میباید. طبق پیش بینی هائیکه بعمل آمده اروپای غربی که در سال ۱۹۷۰ حدود ۱۲ میلیون بشکه نفت در روز وارد کرده تا سال ۱۹۸۵ احتیاجاتش بدو برابر یعنی ۲۵ میلیون بشکه در روز خواهد رسید که از این تعداد حدود ۲۱ میلیون بشکه آنرا بایستی از خاور میانه وارد کنند.

مصرف نفت ژاپن که در ۱۹۷۰ کمی بیش از ۴ میلیون بشکه در روز بود طبق برآوردی که اخیراً بعمل آمده مصرف آن در سال ۱۹۸۰ به ۷/۹ میلیون بشکه در روز و در ۱۹۸۵ به ۱۰/۷ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. ایالات متحده برای نخستین بار بصورت کشور وارد کننده عمده در میآید بطوریکه وارداتش از ۴/۶ میلیون بشکه در روز در ۱۹۷۲ بحدود ۱۲ میلیون بشکه در روز در ۱۹۸۰ خواهد رسید که قریب دوثلث آنرا کشورهای خاور میانه و شمالی آفریقا تأمین خواهند کرد. بقرار اطلاع کسری موازنه بازرگانی آمریکا از حیث انرژی تا سال ۱۹۸۰ ممکنست به ۲۱ تا ۲۱ میلیارد دلار بالغ شود. کسری تخمینی بازرگانی اروپای غربی از حیث انرژی در همین سال به ۲۰ تا ۲۶ میلیارد دلار و کسری کشور ژاپن از این باب به ۱۵ تا ۱۵ میلیارد دلار بالغ خواهد شد. بنابراین ایالات متحده آمریکا اروپا و ژاپن تا سال ۱۹۸۰ با ۴۴ تا ۶۲ میلیارد دلار کسری بازرگانی از نظر سوخت مواجه خواهند شد.

مسئله مهمتر آنکه تاکنون ایالات متحده در موارد اضطراری و فوری نفت مورد نیاز اروپای غربی را تأمین میکرد حال آنکه اکنون بعلاوه اشکالات گوناگون اقتصادی از جمله کاهش تولید گاز، افزایش میزان مصرف و ثابت ماندن تولیدات داخلی آمریکا خود بطور روزی افزون محتاج و متکی بر واردات نفتی از کشورهای خارجی گشته است. نتیجه آنکه هرگاه بار دیگر تهدید اعراب به قطع نفت از قوه فعل آید، دیگر نه تنها از این کشور برای کمک به اروپا کاری ساخته نیست بلکه خود آن کشور نیز از نظر مصرف داخلی در معرض مخاطره واقع خواهد شد. برای اینکه احتیاجات نفتی اروپای غربی - ژاپن و ایالات متحده تأمین شود لازم است تولید نفت خاور میانه طی ده سال آینده به دو برابر و حتی بیشتر افزایش یابد.

با در نظر گرفتن مراتب فوق در مورد افزایش روز افزون مصرف مواد نفتی، کشورهای تولید کننده نفت در چند سال اخیر مصمم شدند که برای استیفای حق بیشتری برای خود باشرکتهای نفتی وارد مذاکره گردند. بدو در سال ۱۹۶۸ وزیر نفت عربستان سعودی فکر مشارکت کشورهای نفت خیز در شرکتهای نفتی صاحب امتیاز را در سازمان کشورهای صادر کننده نفت (اوپک) مطرح ساخت که بلافاصله مورد تأیید چند کشور عربی واقع گردید. از آن تاریخ به بعد یک سلسله مطالعات و مذاکرات و بررسی های فراوان و مفصلی پیرامون این موضوع در اوپک بعمل آمد که منجر به صدور قطعنامه در ژوئیه ۱۹۷۱ گردید و سرانجام در دسامبر ۱۹۷۲ قرارداد نهائی بین طرفین تنظیم و توسط عربستان سعودی و ابوظبی امضاء گردید کشورهای کویت و قطر نیز بعدها قرارداد مزبور را امضاء کردند. ایران بعلاوه داشتن وضع خاص خود را از این قرارداد کنار کشید و بطوریکه بیان خواهد گردید پیشنهادات و نظریات شاهنشاه بزرگ و مدبر و هوشیار ایران منافع مالی و معنوی بیشتری بامقایسه با مشارکت در امتیازات نفتی برای ملت ایران بوجود خواهد آورد.

قبل از انجام هرگونه مقایسه لازم است اصل مشارکت را در این قرارداد تعریف و هدف آنرا مشخص کنیم. مشارکت را سهیم شدن در سهام، سرمایه و در عملیات تعریف می کنند آنچه فعلاً مطرح و مورد توافق با چهار کشور عربستان ابوظبی و قطر و کویت قرار گرفته است مشارکت در عملیات تولید آنهاست آنچه در داخل هر یک از کشورهای مزبور انجام می شود میباشد و بنابراین شامل عملیات دیگری مانند حمل و نقل دریائی و پالایش و توزیع نخواهد شد، بموجب قرارداد مشارکت دولتهای تولید کننده نفت از اول ژانویه ۱۹۷۳ تا میزان ۲۵ درصد و از ژانویه ۱۹۷۸ هر ساله ۵٪ اضافه خواهد گردید بطوریکه از ژانویه ۱۹۹۱ به میزان ۵۱ درصد در تاسیسات و عملیات تولیدی سهیم خواهند گردید بطور کلی منظور از مشارکت در درجه اول بدست آوردن برداشت بیشتری از نفت خام و نظارت و کنترل بهتر در عملیات و فعالیتهای شرکت های نفتی و کسب معلومات فنی و مهارتهای مدیریت و بالاخره بالابردن میزان درآمد حاصله از هر بشکه نفت صادراتی است.

آنچه مسلم است در سالهای آینده در صنعت جهانی نفت هر کشور با شرکت یا موسسه که مقادیر بیشتری نفت جهت صدور و فروش بالاستقلال چه بصورت خام و چه بصورت فرآورده در اختیار داشته باشد بهتر میتواند نفوذ و تسلط خود را بر این صنعت مستقر سازد و موقعیت خود را مستحکم تر و موجبات قبول شرایط خود را بیشتر فراهم نماید. در اینصورت اهمیت تصمیم رهبر خردمند و دوراندیش ملت ایران در عدم تجدید قرارداد نفت و در اختیار داشتن کلیه نفت خام صادراتی و همچنین تاسیسات نفتی برای تولید پالایش حمل و نقل و توزیع بامقایسه با اصل مشارکت بخوبی نمایان و آشکار میگردد.

یکی از مهمترین و عمده ترین فواید قرارداد جدید این خواهد بود که خواهیم توانست هر مقدار از نفت صادراتی خود را که مایل باشیم بصورت فرآورده های تصفیه شده در داخل مملکت در آورده و یا آنرا تبدیل بمواد پتروشیمی نموده و بخارج صادر نماییم. اهمیت این موضوع را شاهنشاه آریامهر طی مصاحبه با مخابره نگاه سخن پراکنی انگلستان در تاریخ ۲۳ بهمن ماه ۱۳۴۹ باین مضمون بیان فرمودند «از اینکه مقادیر زیادی قریب ۲۰۰ میلیون تن از نفت این کشور بصورت خام صادر میشود راضی نیستیم. چنانچه این نفت کاملاً در کشور من تصفیه گردد و بفرآورده های مختلف پتروشیمی و مشتقات دیگر تبدیل شود خواهیم توانست با یک صدم این مقدار نفت همین درآمد را از آن بدست آوریم». آنچه مسلم است تولید نفت تصفیه شده بمراتب منابع بیشتری را در بر دارد بطور مثال یک لیتر بنزین که در ایران ۶ ریال است در ایتالیا ۱۷/۳ ریال در فرانسه ۱۴ ریال و در آلمان غربی ۱۳/۴ ریال میباشد مقایسه این ارقام نشان میدهند چه منافع سرشاری در تصفیه نفت خطم و صدور آن موجود میباشد. علاوه بر منافع مادی ساختمان هر پالایشگاه امکان خواهد داد که کارگران و کارمندان فنی و غیر فنی زیادی بکارگمارده شوند چون طبق تحقیقی که بعمل آمده صنعت تصفیه در خاور میانه تا حدود ۳/۵ برابر رشته های دیگر بکارگرا احتیاج دارد. علاوه بر این کارهای سرویس دهنده تشویق و مشاغل جدیدی ایجاد خواهد شد. یکی دیگر از امتیازات عمده قرارداد جدید امکان

انجام بهره برداری ثانوی یا اصطلاح Secondary Recovry از میدان های نفتی است که شاهنشاه آریامهر در تعلق تاریخی خود در کنگره بزرگ داشت ده اول انقلاب اعلام فرمودند. عملیات بهره برداری ثانوی بمنظور بالابردن ذخیره میدان های نفتی در آنها انجام میشود. بدین معنی که در این عملیات سیال دیگری بغیر از نفت و طبعاً کم ارزش تر از نفت مثل گاز یا آب بمیدان نفتی تزریق میشود که بطور فیزیکی مقداری از نفت باقیمانده را جابجا و از زیر زمین بیرون میآورد و چون این کار متضمن مخارجی بوده است، متأسفانه کنسرسیوم نفت ایران در مورد میدانهای نفتی در ایران چنین نگیزی را انجام نداد است.

شاهنشاه در مصاحبه مطبوعاتی خود در تاریخ ۲۲ ژوئن ۱۹۷۲ در لندن این چنین فرمودند: «طبق تصمیماتی که بعمل آمده ما معتقدیم که ذخیره نفت خام ایران در حدود ۱۰۰ میلیارد بشکه است که بنابراین تولید ایران بایستی تا آخر برنامه پنجم به ۸ میلیون بشکه در روز برسد و چنانچه بهره برداری ثانوی از میدانهای نفتی ایران بعمل آوریم میتوانیم ۱۴ میلیارد بشکه نفت اضافی بدست آوریم».

بنابراین با استفاده از گازهای اضافی که در حال حاضر سوزانده میشود و تزریق آنها بمیدان های نفتی ممکن است ذخیره نفتی ایران را بمراتب بالاتر ببریم. بنابراین آنچه که ذکر گردید شرکت ملی نفت ایران خواهد توانست با داشتن منابع عظیم نفت خام و بخصوص گاز و با عقد قرارداد جدید تحت رهبریهای خردمندانانه پادشاهی چنین کاردان و شایسته و باتدبیر در آینده بسیار نزدیک در ردیف بزرگترین شرکتهای نفتی جهان قرار گیرد.

برای رسیدن بچنین مقامی شرکت ملی نفت ایران میبایستی بازم از فرمایشات شاهنشاه در کنگره انقلاب الهام گرفته و طبق آن عمل نماید در آنجا که میفرمایند «ما باید در مورد حفظ و نگهداری و تفحص و تجسس بیشتر از گذشته دقت کنیم و بیش از همه برای اینکه یک صنعت درجه یک بمقیاس بین المللی ایجاد کنیم و بخصوص برای اینکه حتی از همین فردا باید مطالعه کنیم که سازمان

شرکت ملی نفت ایران بطور خودش را برای يك زمان فوری آماده و مهیا کند (احسن - احسن).

۳- طرح و تصویب گزارش کمیسیون دارائی راجع به لایحه اصلاح قانون مالیاتهای مستقیم و ابلاغ بدولت

رئیس - گزارش کمیسیون دارائی راجع باصلاح قانون مالیاتهای مستقیم مطرح است قرائت میشود. (شرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه روز دوشنبه ۱۴ اسفند ماه ۱۳۵۱ با حضور آقای دکتر جمشید آموزگار وزیر دارائی و آقای دکتر کاشفی معاون وزارت دارائی لایحه شماره ۴۶۶۲۲ مورخ ۲۱/۸/۱۳۵۱ دولت راجع باصلاح قانون مالیاتهای مستقیم را که قبلاً در مجلس شورای ملی تصویب و مجلس سنا تغییراتی در آن بعمل آورده است مورد رسیدگی قرارداد و تغییرات مجلس سناراباستثنای الحاق تبصره ۳ بماده ۷۵ قانون مالیاتهای مستقیم تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

قانون اصلاح قانون مالیاتهای مستقیم

ماده واحده - قانون مالیاتهای مستقیم بشرح زیر اصلاح می شود:

۱- در بند ۷ ماده ۲ بعد از عبارت «بنگاه حمایت مادران و نوزادان» عبارت «کمیته ایرانی حقوق بشر» اضافه میشود.

۲- در قسمت آخر تبصره ۲ ماده ۴ بعد از عبارت «در یکی از بانکهای ایرانی» عبارت «یا مؤسساتی که با کسب مجوز قانونی باین منظور تشکیل میشوند» اضافه میشود.

۳- تبصره ۱ ماده ۶ بشوخی زیر اصلاح میشود:

تبصره ۱ - کلیه حقوق و مقرری بگیریانی که طبق مقررات جاری در تاریخ تصویب این اصلاحیه مشمول معافیت شصت درصد میباشد بشرح زیر از معافیت استفاده خواهند کرد:

تا دو بیست و چهار هزار ریال حقوق سالانه شصت درصد مالیات متعلق تا هفتصد هزار ریال حقوق سالانه چهل

در صد مالیات متعلق نسبت بمزاد دو بیست و چهار هزار ریال حکم این تبصره شامل کلیه مستخدمینی که حقوق آنان

از اعتبارات وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و وابسته بدولت (باستثنای شرکتهای دولتی) اعم از اعتبارات از محل درآمد عمومی بک برنامه یا اختصاصی تأمین میشود و همچنین حقوق کادر درمانی جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران و سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی و بنیاد نیکوکاری والا حضرت شمس پهلوی (بتشخیص وزارت دارائی) و اعضای هیاتهای آموزشی در دانشگاههای غیر دولتی که خارج از شعاع یکصد و بیست کیلومتری مرکز تهران انجام وظیفه مینمایند نیز خواهد بود.

۴- عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۱۹ اضافه میشود:

تبصره - درآمد املاک شرکتهاییکه تمام سرمایه آنها بطور مستقیم یا با واسطه متعلق بدولت است تابع مقررات این بخش نبوده و از طریق رسیدگی بدفاتر تشخیص خواهد شد.

۵- الف - در آخر متن ماده ۲۰ عبارت «حکم این

ماده در مورد خانه های سازمانی متعلق باشخاص حقوقی در جمهوری که مالیات آنها طبق دفاتر قانونی تشخیص شود جاری نخواهد بود. درآمد مشمول مالیات در مورد اجاره دست اول املاک مورد وقف یا حبس بر اساس این ماده محاسبه خواهد شد» اضافه میشود.

ب - در تبصره ۶ ماده ۲۰ بعد از عبارت «کسرو» عبارت «طرف دوازده روز» اضافه میشود.

ج - در تبصره ۹ ماده ۲۰ عبارت «ملك شخصی محل سکونت خود را» عبارت «خانه خود را» اصلاح و بعد از عبارت «بموجب سند رسمی» عبارت «یا قرارداد عادی» اضافه میشود.

۶- الف - عبارت زیر بعنوان تبصره ۴ بماده ۲۳ اضافه میشود.

تبصره ۴ - در مواردیکه منفعت ملکی بدیگری منتقل و مال الاجاره تمام مدت یکجا پرداخت شده یا حق انتفاع آن ملك از طرف مستاجر در ازاء مبلغی بشخص دیگری منتقل شده باشد هر گاه عین ملك در زمانی که بانقض مدت اجاره بیش از ده سال باقی مانده باشد بمالك منفعت منتقل شود و بعداً ملك مزبور بشخص ثالث منتقل

گردد در محاسبه درآمد مشمول مالیات قیمت خرید عبارت است از مبلغی که بابت خرید عین پرداخت شده با اضافه

و جوئی که قبلاً بابت مال الاجاره یا خرید حق انتفاع پرداخت گردیده به نسبت باقیمانده مدت اجاره در زمان خرید عین. حکم تبصره ۱ این ماده در این مورد نیز لازم الرعایه است.

ب - عبارت ذیل بعنوان تبصره ۵ بماده ۲۳ اضافه میشود:

تبصره ۵ - در مورد آپارتمان مشمول قانون تملك آپارتمانها در انتقالات قطعی بعد از اولین انتقال مأخذ محاسبه مالیات عبارت است از اضافه بهای فروش نسبت بخريد مذکور در سند معامله مشروط بر اینکه این تفاوت کمتر از افزایش ارزش معاملاتی عرصه آپارتمان در تاریخ فروش نسبت بارزش آن در تاریخ خرید نباشد که در اینصورت تفاوت ارزش معاملاتی عرصه مبنای محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت. در اجرای این تبصره مقدار عرصه معادل مساحت زیربنای آپارتمان مورد انتقال محسوب خواهد شد. حکم تبصره یکم این ماده در مورد این تبصره نیز جاری است.

۷- بآخر تبصره ۳ ماده ۲۸ عبارت زیر اضافه میشود:

«در صورتیکه از بابت حق اشغال محل یا حق کسب و پیشه بجای دریافت پول امتیازاتی تحصیل شود درآمد مشمول مالیات از طریق برآورد ارزش حق واگذاری محل تشخیص خواهد شد.

۸- عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۲۹ اضافه میشود:

تبصره - حکم این ماده شامل اشخاصی که شغل آنها ایجاد بنا و فروش آن میباشد نبوده و در صورتیکه بموجب ماده ۲۲ بابت ساختمان مالیاتی پرداخت کرده باشند از مالیات متعلق کسرو مابه التفاوت وصول میشود.

۹- در بند الف ماده ۳۲ بعد از عبارت «ماده ۲۳» عبارت «بارعایت تبصره یک ماده مذکور» اضافه میشود.

۱۰- در ماده ۳۴ عبارت «مگر اینکه ۰۰۰۰۰۰ تا آخر ماده» به عبارت «مگر در مورد وجود اختلاف که در اینصورت دارائی مکلف است در صورتیکه مؤدی معادل مبلغ مورد مطالبه را بصورت سپرده بحساب دازائی نزد

بانك ملی ایران پردازد با انتقال ملك موافقت نماید» اصلاح میشود.

۱۱- الف - بندت ماده ۳۸ بشرح زیر اصلاح میشود:

ب - در صورتیکه مؤدی ظرف پانزده روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص کتباً بدفتر ممیزی مالیاتی حوزه مربوط اعتراض کند که در اینصورت میتواند ظرف ده روز از تاریخ تسلیم اعتراض باممیز کل مربوط توافق کند. باینصورت عدم حصول توافق بموجب رأی کمیسیون تشخیص ارزش اجاری کمتر از تقویم ممیز تعیین گردد مبلغ مورد توافق یارای کمیسیون حسب مورد قطعی و ناممیزی جدید منوط اعتبار است.

ب - تبصره ماده ۳۸ بشرح زیر اصلاح میشود:

تبصره - درآمد اجاری مستغلاتی که بعلت عدم اعتراض مؤدی ظرف مدت مقرر در بندت اصلاحی مصوب ۴۸/۱۲/۲۴ قطعی شده است در صورتیکه ظرف دو ماه از تاریخ تصویب این اصلاحیه مورد اعتراض قرار گیرد مشمول بندت این ماده میباشد.

۱۲- در تبصره ۲ ماده ۴۰ بعد از عبارت «غیر منقول» عبارت «در مدت مذکور در سند» اضافه میشود.

۱۳- بند الف ماده ۵۳ بشرح زیر اصلاح میشود:

الف - خلاصه اسناد انتقال هر هفته را طبق نمونه ای که از طرف وزارت دارائی تهیه میشود منتها تا آخر هفته بعد بدفتر ممیزی مالیاتی مربوط در مقابل اخذ رسید تسلیم نمایند.

۱۴- در تبصره ۱ ماده ۵۸ عبارت «دفاتر مذکور در قانون تجارت» عبارت «دفاتر روزنامه اعم از نقدی یا غیر نقدی و کل» اصلاح و عبارت «در هزیک از موارد فوق تا آخر تبصره» حذف و عبارت زیر جانشین آن میشود:

«مقررات مربوط به نحوه تنظیم و تحریر و نگاهداری دفاتر و حساب و اسناد و مدارك بموجب آئین نامه هائیکه به تصویب وزیر دارائی خواهد رسید تعیین خواهد شد. عدم رعایت مقررات مزبور حسب مورد موجب تعلق جریمه ای حداکثر تا پنجاه هزار ریال یا بارعایت مفاد

تبصره ۱ ماده ۸۱ موجب عدم قبول دفاتر بعنوان دفاتر قانونی خواهد بود. رد دفتر باین صورت مانع آن نخواهد بود که در کمیسیونهای تشخیص با اعتراض مؤدی در این مورد نیز رسیدگی شود.

۱۵- الف - در بند ۲ ماده ۶۱ عبارت «بعضاً یا کلاً» حذف و باخر بند مزبور عبارت زیر اضافه میشود:

«حکم این بند شامل مواردیکه به تشخیص هیئت مذکور در تبصره ماده ۸۱ عدم تسلیم گزارش حسابدار رسمی در مهلت مقرر ارتباطی بمؤدی نداشته است نخواهد بود و در اینصورت طبق مقررات مربوط عمل خواهد شد.»

ب - عبارت زیر بعنوان تبصره به بند ۲ ماده ۶۱ اضافه میشود:

«تبصره هرگاه مؤدی از ارائه قسمتی از مدارک حساب خودداری نماید در صورتیکه مربوط به هزینه باشد از احتساب آن جزو هزینه های قابل قبول خودداری میشود و در صورتی که مربوط بدرآمد باشد مالیات مربوط باینقسمت از درآمد از طریق تشخیص علی الرأس تعیین خواهد شد.

ج - در بند ۳ ماده ۶۱ بعد از عبارت «برای محاسبه درآمد مشمول مالیات» عبارت «بنظر ممیز و تأیید سرممیز» و بعد از عبارت «که در اینصورت ممیز» عبارت «یا سرممیز» اضافه میشود.

۱۶- در ماده ۶۴ عبارت های «پانصد هزار ریال» عبارت های «هفتصد و پنجاه هزار ریال» اصلاح میشود.

۱۷- در ماده ۶۵ عبارت های «پانصد هزار ریال» عبارت های «هفتصد و پنجاه هزار ریال» اصلاح میشود.

۱۸- در بند ب ماده ۷۰ عبارت «شصت و پنج درصد» عبارت «شصت درصد» اصلاح میشود.

۱۹- در تبصره ۲ ماده ۷۲ بعد از کلمه «وکیل» عبارت «طرف ۱۰ روز» اضافه میشود.

۲۰- الف - در ماده ۷۵ بعد از «هنریشگی» عبارت «و خوانندگی» اضافه میشود.

ب - تبصره زیر بعنوان تبصره یک بماده ۷۵ اضافه میشود و تبصره ماده ۷۵ تبصره ۲ ماده مزبور خواهد بود.

تبصره ۱ - تا پنجسال از تاریخ اجرای این تبصره

از تهیه کنندگان فیلمهای سینمایی ایرانی که مالیات آن بشرح این ماده به نرخ پنج درصد کسر شده است وجه دیگری بابت مالیات بر درآمد مطالبه نخواهد شد و جوه مذکور در حساب مخصوصی که از طرف خزانه افتتاح خواهد شد نگاهداری و طبق آیین نامه ای که از طرف وزارت فرهنگ و هنر تهیه و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید بمصرف کمک تهیه کنندگان فیلمهای ایرانی که دارای جنبه های هنری و مینوی و اجتماعی باشد خواهد رسید.

۲۱- الف - در ماده ۷۶ عبارت «پنج درصد» عبارت «پنج و نیم درصد» اصلاح و بعد از عبارت «ماده ۱۳۴» عبارت «بعلاوه چهار درصد مبلغ پرداختی» اضافه میشود.

ب - تبصره ماده ۷۶ بشرح زیر اصلاح میشود: «تبصره - حکم این ماده شامل مواردی که قسمتی از پیمان به مقاطعه کاران دست دوم و بعد از آن واگذار میشود نخواهد بود ولی از نظر تشخیص درآمد مشمول مالیات مشمول متن ماده ۷۹ میباشد.»

۲۲- الف - در ماده ۷۹ عبارت «دوازده درصد» در یافتی سالانه» عبارت «هشت درصد دریافتی سالانه» اصلاح میشود.

ب - در تبصره ۲ ماده ۷۹ عبارت «نصف جوهری» عبارت «یک و نیم درصد از مبلغ پرداختی به پیمان کار» اصلاح و عبارت «و تبصره آن» حذف میشود.

۲۳- الف - در بند الف ماده ۸۰ بعد از عبارت «تمام سرمایه آن» عبارت «بطور مستقیم یا با واسطه» اضافه میشود.

ب - عبارت زیر بعنوان تبصره به بند الف ماده ۸۰ اضافه میشود:

«تبصره - شرکتهائیکه از اول سال ۱۳۵۲ بپس برای فعالیتهای کشاورزی تشکیل میشوند و سهام آنها کلاً یا جزئاً متعلق بدولت میباشد مشمول معافیت موضوع ماده ۱۰۹ خواهند بود.»

ج - باخر بند ب ماده ۸۰ عبارت «حکم این بند ناظر بمواردی است که مؤسسه در جمع فعالیت خود سود داشته باشد» اضافه میشود.

د - در بند ت ماده ۸۰ بعد از عبارت «وصول

خواهد شد» عبارت «و همچنین کسر مالیات اضافی موضوع ماده ۱۶۶» اضافه میشود.

ه - جزء يك بند ت ماده ۸۰ بشرح زیر اصلاح میشود:

«۱- در مورد شرکتهای سهامی و مختلط سهامی نسبت بآن قسمت از درآمد که طبق تصمیم ارکان صلاحیتدار شرکت برای تقسیم بین صاحبان سهام با نام و شرکاء ضامن تخصیص داده میشود بنرخ پانزده درصد و نسبت بآن قسمت که بحساب اندوخته های شرکت منظور میشود بنرخ بیست و پنج درصد بقیه - درآمد مشمول مالیات شرکت اعم از سود پرداختی بصاحبان سهام بی نام و سود تقسیم نشده شرکت تا بیست میلیون ریال بنرخ بیست و پنج درصد و نسبت بمازاد بیست میلیون ریال تا چهل میلیون ریال بنرخ سی درصد و نسبت بمازاد چهل میلیون ریال تا شصت میلیون ریال تا هشتاد میلیون ریال بنرخ چهار درصد و نسبت بمازاد شصت میلیون ریال تا یکصد میلیون ریال بنرخ چهار و پنج درصد و نسبت بمازاد یکصد میلیون ریال تا دو بیست میلیون ریال بنرخ پنجاه درصد و نسبت بمازاد دو بیست میلیون ریال بنرخ پنجاه و پنج درصد مشمول مالیات خواهد بود در صورت احراز شرایط زیر: اولاً سهام شرکت بانام باشد. ثانیاً در بورس پذیرفته شده باشد. ثالثاً تعداد سهامداران آن از سیصد نفر کمتر نباشد. رابعاً سهام هیچیک از صاحبان سهام از ده درصد جمع سهام شرکت بیشتر نباشد. سود تقسیم نشده شرکت تا معادل بیست درصد سوماه پرداخت شده به نرخ بیست و پنج درصد مشمول مالیات است و نسبت بمازاد نرخهای مربوط مذکور در فوق اعمال خواهد شد. نرخهای جدید شامل درآمد اشخاص حقوقی مربوط بسال مالی که در سال ۱۳۵۲ بپس خاتمه مییابد خواهد بود.

ثانیاً در بورس پذیرفته شده باشد.

ثالثاً تعداد سهامداران آن از سیصد نفر کمتر نباشد. رابعاً سهام هیچیک از صاحبان سهام از ده درصد جمع سهام شرکت بیشتر نباشد.

سود تقسیم نشده شرکت تا معادل بیست درصد سوماه پرداخت شده به نرخ بیست و پنج درصد مشمول مالیات است و نسبت بمازاد نرخهای مربوط مذکور در فوق اعمال خواهد شد.

نرخهای جدید شامل درآمد اشخاص حقوقی مربوط بسال مالی که در سال ۱۳۵۲ بپس خاتمه مییابد خواهد بود.

۹ - تبصره ۳ ماده ۸۰ بشرح زیر اصلاح میشود: «تبصره ۳. دفاتر و ترازنامه و حساب سود و زیان شرکتهائی که بیش از پنجاه درصد سهام آن متعلق بدولت یا شرکتهای دولتی یا مؤسسات وابسته بدولت میباشد در

صورتیکه قبلاً مورد رسیدگی وزارت دارائی قرار گرفته باشد پس از تصویب مجمع عمومی یا مراجع صلاحیتدار از لحاظ مالیاتی محتاج برسیدگی نخواهد بود.

ز - تبصره ۴ ماده ۸۰ بشرح زیر اصلاح میشود:

«تبصره ۴ - از سود سهام بی نام و سود تقسیم نشده شرکتهای مالیات آن بشرح مقررات این قانون وصول شده یا بشود پس از تقسیم یا انتقال بحساب سرمایه یا سود و زیان وجه دیگری بابت مالیات بر درآمد مطالبه نخواهد شد - در مورد اندوخته های شرکت که مالیات آن به نرخ بیست و پنج درصد وصول شده یا بشود در موارد فوق و در مورد انحلال بشرح زیر عمل خواهد شد.

۱- در صورتیکه سهام شرکت کلاً یا با نام باشد وجه دیگری از شرکت دریافت نخواهد شد و صاحب سهم مکلف است معادل مبلغی که باو تعلق گرفته است باتوجه بمالیاتی که قبلاً از این بابت وصول شده است بعنوان درآمد مشمول مالیات در اظهارنامه تکمیلی خود منظور نماید و مالیات متعلق را پس از کسر بیست و پنج درصدی که وصول شده است بردارد - در موارد مذکور در این بند شرکت مکلف است فهرست سهامداران خود را با تعیین مبلغ متعلق بهریک از آنها ظرف ده روز به ممیز مالیاتی حوزه مربوط تسلیم نماید.

۲- در صورتیکه تمام یا قسمتی از سهام شرکت بی نام باشد فقط مالیات دیگری بنرخ پانزده درصد از شرکت وصول خواهد شد.

حکم بندهای ۱ و ۲ این تبصره شامل اندوخته های مشمول مالیات بنرخ بیست و پنج درصد که قبل از تاریخ اجرای این تبصره تقسیم شده است نیز خواهد بود ولی شامل اندوخته هاییکه قبل از تاریخ اجرای این تبصره بحساب سرمایه منتقل شده است نخواهد بود.

ح - تبصره ۶ ماده ۸۰ بشرح زیر اصلاح میشود:

«تبصره ۶ - مشارکتهای مدنی، مشمول مقررات بخش مشاغل میباشد و بعنوان يك واحد کسب فقط از يك بخشودگی موضوع ماده ۹۳ استفاده خواهند کرد و در صورتیکه حداقل یکی از شرکاء پدر یا مادر یا فرزندی یا همسر یا برادر یا خواهر هیچیک از شرکاء

دیگر نباشد مشارکت از دو بخشودگی استفاده خواهد کرد.

۲۴- الف - عبارت زیر بعنوان تبصره ۱ بماده ۸۱ اضافه میشود:

«تبصره ۱- در مورد دارندگان کارت بازرگانی و اشخاص حقوقی که در موعد مقرر اظهارنامه و ترانز نام و حساب سود و زیان تسلیم کرده باشند تشخیص درآمد مشمول مالیات بطور علی الراس جز در موارد مذکور در بند ۲ ماده ۶۱ و ماده ۱۷۰ موقوف بانست که از طرف مأموران تشخیص دلالتی ارائه شود که بموجب آن دفاتر و اسناد و مدارک ارائه شده از طرف مؤدی برای رسیدگی و تشخیص درآمد واقعی مؤدی کافی نباشد و مراتب مورد تأیید هیاتهای متشکل از ۳ نفر حسابرس بانتخاب وزیر دارائی واقع گردد.»

ب- تبصره قبلی ماده ۸۱ به تبصره ۲ تبدیل و عبارت «سی و پنج تا هفتاد درصد» بعبارت «بیست تا نود درصد» اصلاح و بعد از عبارت «مالیات» متعلق را «عبارت و با توجه به مبالغی که از اول سال تا آن تاریخ پرداخت نموده است» و در آخر تبصره عبارت «در مورد تعلیمات و کمکهای فنی در صورتیکه پرداخت کننده وزارتخانه یا مؤسسه دولتی باشد وزارت دارائی میتواند ضریب درآمد مشمول مالیات را به پیشنهاد وزارتخانه یا مؤسسه دولتی مربوط کمتر از بیست درصد تعیین نماید» اضافه میشود.

ج - عبارت زیر بعنوان تبصره ۳ بماده ۸۱ اضافه میشود:

تبصره ۳- اندوخته‌هایی که مالیات آن پرداخت نشده در صورت تقسیم یا انتقال آن بحساب سرمایه یا سود و زیان بدرآمد مشمول مالیات منال تقسیم یا انتقال اضافه میشود. این حکم شامل اندوخته‌های سود ناشی از فعالیت‌های معاف است که در دوران معافیت و اندوخته‌های موضوع ماده ۹۹ پس از احراز شرایط مربوط نخواهد بود.

۲۵- عبارت زیر بعنوان تبصره ۳ بماده ۸۳ اضافه میشود:

«تبصره ۳- در مورد کارخانه‌های مشمول قانون حمایت صنعتی و جلوگیری از تعطیل کارخانه‌های کشور

منصوب خرد ماه ۱۳۴۳ تسلیم اظهارنامه و ترانز نام و حساب سود و زیان بهمه شخص یا اشخاصی است که بموجب ماد

۲ قانون مزبور از طرف هیئت حمایت صنایع بعنوان مدیر کارخانه تعیین شده‌اند و بدهی‌های مالیاتی مربوط بمدتی که کارخانه تحت حمایت صنعتی قرار دارد اعم از مالیاتهای متعلق بدرآمد کارخانه یا مالیاتهاییکه باید کسر و بوزارت دارائی پرداخت شود در عداد هزینه‌های عادی و جاری مذکور در ماده ۷ قانون فوق‌الذکر قابل پرداخت خواهد بود. کارخانه‌های موضوع این ماده مشمول مقررات موضوع تبصره ۳ ماده ۸۰ و تبصره ۲ ماده ۸۳ خواهند بود.

۲۶- در ماده ۸۴ عبارت «در تاریخ انحلال» به عبارت «در تاریخ دعوت» اصلاح میشود.

۲۷- الف - در آخر بند ۴ ماده ۹۵ عبارت «و همچنین خانه‌های ارزش قیمت سازمانی که خارج از محل کارگاه مورد استفاده کارگران واحدهای صنعتی قرار میگردد» اضافه میشود.

ب- عبارت زیر بعنوان بند ۹ بماده ۹۵ اضافه میشود:

«۹- ناسی هزار ریال و جوه پرداختی بهرنگ از کارگران در اجرای قانون سهم کردن کارگران در سود کارخانجات و کارگاه‌های تولیدی و صنعتی و پاداش سالیانه آن‌ها از سال ۱۳۵۱.

تبصره - مبلغ بخشودگی بند ۹ در کارگاههاییکه دارای شرکت تعاونی مصرف کارگری هستند صرف تقویت و توسعه شرکتهای تعاونی همان کارگاه خواهد شد که در مقابل سهم یا سهام شرکتهای مزبور بکارگران داده شود و در کارگاه‌هاییکه دارای شرکت تعاونی مصرف نیستند مبلغ بخشودگی کلاً بحساب شرکت تعاونی در شرف تشکیل همان کارگاه نزد بانک رفاه کارگران واریز خواهد شد.

نحوه وصول و جوه مزبور و ترتیب پرداخت شرکتهای تعاونی مصرف کارگران بموجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزیر دارائی و کارو امور اجتماعی بتصویب هیئت وزیران برسد.

۲۸- الف - بند ۴ ماده ۹۹ حذف می‌شود.

ب- تبصره ۱ ماده ۹۹ بشرح زیر اصلاح می‌شود:

«تبصره ۱ - معادل و جوهی که طی سال صدور

اجازه تا چهار سال تمام پس از آن ذخیره شده است باید ظرف پنجسال از تاریخ صدور اجازه بمصرف توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی جدید یا ساختمان واحدهای مسکونی رسیده و ظرف همین مدت طرح مربوط بدرحله بهره برداری رسیده باشد. در مورد وجوهی که با استفاده از مقررات این ماده قبلاً ذخیره شده است مهلت شروع بهره برداری چهار سال پس از تاریخ اجرای این تبصره است.

برای هر طرح فقط ذخائر سال صدور اجازه و چهار سال پس از آن مشمول معافیت موضوع این ماده می‌باشد ولی در هر حال مخارج انجام شده باید مورد گواهی وزارت اقتصاد در مورد توسعه و تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی جدید و وزارت آبادانی و مسکن در مورد خانه‌های مسکونی قرار گیرد.

ج - عبارت زیر بعنوان تبصره ۵ بماده ۹۹ اضافه میشود:

«تبصره ۵- کارخانه‌های واقع در محدوده آبریز تهران که تعداد کارکنان آنها کمتر از یکصد نفر نباشد در صورتیکه تأسیسات خود را کلاً بخارج از شعاع یکصد و بیست کیلو متری مرکز تهران انتقال دهند بر اساس ضوابطی که از طرف وزارت دارائی و وزارت اقتصاد برقرار می‌شود از ده تا پانزده سال از تاریخ بهره برداری از پرداخت مالیات بر درآمد ناشی از فعالیت صنعتی مربوط معاف خواهند بود.»

د - عبارت زیر بعنوان تبصره ۶ بماده ۹۹ اضافه می‌شود:

«تبصره ۶ - از نظر این قانون محدوده آبریز تهران شامل منطقه آبریز غربی رودخانه حبله رود گرمسار و منطقه آبریز شرقی رودخانه زیباوان و کلیه مناطق آبریز رودخانه‌های دماوند، جاجرود، شاه‌آباد، دربند، اوین، فرح‌زاد، کن، کرج، کردان بوده و حدود آن عبارتست از:

شمالاً خط الرأس کوه‌های البرز که آب آن بدشت کویر مرکزی جاری می‌شود شرقاً ساحل غربی رودخانه حبله رود گرمسار غرباً ساحل شرقی رودخانه زیباوان جنوباً خطوط ممتد از غرب بشرق از محل تقاطع

رودخانه زیباران بارودخانه شور تا خط القمر دریاچه نمک بسمت غرب تا محل تقاطع با مسیر حبله رود گرمسار.

۲۹- ماده ۱۰۰ بشرح زیر اصلاح میشود:

«ماده ۱۰۰ - صد درصد درآمد اشخاص حقیقی یا حقوقی حاصل از فروش واحدهای مسکونی ارزش قیمت و پنجاه درصد درآمد حاصل از فروش واحدهای مسکونی متوسط قیمت که طبق ضوابط و قیمت‌های تعیین شده از طرف وزارت دارائی و وزارت آبادانی و مسکن ظرف پنجسال از تاریخ اجرای این ماده ساخته و بفروش برسد در صورتیکه طرح ساختمان قبلاً بتصویب وزارت آبادانی و مسکن رسیده باشد از پرداخت مالیات معاف است.»

۳۰- در تبصره ماده ۱۰۱ عبارت «زیان حاصل از صدور کالای معاف از مالیات» اصلاح میشود.

۳۱- الف - در بند الف ماده ۱۰۲ پس از عبارت «دستانها» عبارت «و دوره‌های راهنمایی» اضافه میشود.

ب- بند پ ماده ۱۰۲ بشرح زیر اصلاح میشود:

«پ- آن قسمت از درآمد اشخاص حقوقی که بمنظور تعلیم و تربیت و امور پزشکی و درمانی و بهداشتی خارج از شعاع یکصد و بیست کیلو متری مرکز تهران تشکیل شده یا بشوند که بمصرف توسعه و تکمیل فعالیت آنها برسد»

ج - در آخر بند ث ماده ۱۰۲ عبارت زیر اضافه میشود:

«درآمد حاصل از عملیات فرعی که به مقتضای فعالیت مورد بحث انجام میشود مشمول مالیات است حکم این بند ناظر بمواردی است که موسسه در جمع فعالیت خود سود داشته باشد»

د - در تبصره ۱ ماده ۱۰۲ عبارت «تا پنجسال از تاریخ اجرای این قانون» بعبارت «تا آخر سال ۱۳۵۵» اصلاح میشود.

۳۲- در ماده ۱۰۴ عبارت «طرف پنجسال پس از تاریخ اجرای این قانون» بعبارت «تا آخر سال ۱۳۵۳» اصلاح میشود.

۳۳- ماده ۱۰۹ بشرح زیر اصلاح میشود:

«ماده ۱۰۹» - درآمد حاصل از کلیه فعالیت های کشاورزی تا ده سال از تاریخ اجرای این ماده از پرداخت مالیات معاف است. در مورد فعالیت مرغداری شمول حکم این ماده مشروط بآن است که در خارج از محدوده آبریز تهران واقع شده باشند.

تبصره ۱- در صورتیکه مؤسسات مرغداری بر اساس ضوابط و شرایطی که از طرف وزارت دارائی و وزارت کشاورزی و منابع طبیعی برقرار میشود ظرف سه سال از تاریخ اجرای این تبصره تأسیسات خود را بخارج از محدوده آبریز تهران انتقال دهند آن مبلغ از سود سالانه که صرف احداث تأسیسات مزبور شود از مالیات معاف است.

تبصره ۲- مؤدیانی که بدهی مالیاتی کشاورزی خود را اعم از جاری و بقایا ظرف یک سال از تاریخ اجرای این ماده پرداخت نمایند از زیان دیر کرد و جریمه معاف خواهند بود.

۳۴- الف- در ماده ۱۱۰ عبارت «تا پنجسال از تاریخ اجرای این قانون» بعبارت «تا آخر سال ۱۳۵۳ اصلاح و عبارت «درآمد اجاری بلوکهای آپارتمان ارزاقیمت تا آخر ماده چنانچه و بجای آن عبارت «درآمد اجاری واحد های مسکونی متوسط و ارزان قیمت که طبق ضوابط و قیمت های تعیین شده از طرف وزارت دارائی و وزارت آبادانی و مسکن ظرف پنجسال از تاریخ اجرای این ماده ساخته میشود در صورتیکه طرح ساختمان قبل از شروع ساختمان بتصویب وزارت آبادانی و مسکن رسیده باشد برای مدت ده سال از تاریخ اتمام بنا از پرداخت مالیات معاف است» نوشته میشود.

ب- در تبصره ۱ ماده ۱۱۰ عبارت «تا پنجسال از تاریخ اجرای این قانون» بعبارت «تا آخر سال ۱۳۵۳» اصلاح میشود.

ج- عبارت زیر بعنوان تبصره ۴ بماده ۱۱۰ اضافه میشود:

«تبصره ۴ - درآمد اجاری پارکینگ ها که طبق ضوابط و مشخصات تعیین شده از طرف وزارت دارائی و وزارت آبادانی و مسکن ظرف پنجسال از تاریخ اجرای این تبصره در محدوده شهرها ساخته میشود، برای مدت پنجسال از تاریخ خاتمه بنا از پرداخت مالیات معاف

خواهد بود و در صورتیکه مالک شخصاً از پارکینگ بهره برداری نماید معادل ارزش اجاری محل از درآمد مشمول مالیات مؤدی کسر خواهد شد.

۳۵- الف- بند ۵ ماده ۱۱۲ بشرح زیر اصلاح میشود:

«۵- بهره برداری بانکهای ایرانی به بانکهای خارج از کشور بابت اضافه برداشت (اوردرافت) و سپرده ثابت بشرط معامله متقابل»

ب- در بند ۶ ماده ۱۱۲ عبارت «بهره اعتبارات» بعبارت «بهره و کارمزدها اعتبارات» اصلاح و بعد از عبارت «از پرداخت مالیات موضوع ماده ۳۹ معاف است» عبارت «این حکم در مورد وامها و اعتباراتی که قبل از سال ۱۳۴۶ برای اجرای طرح های عمرانی از طرف دولت تحصیل شده نیز جاری است» اضافه میشود.

ج- عبارت زیر بعنوان بند ۷ بماده ۱۱۲ اضافه میشود:

«۷- بهره دریافتی از بانک رهنی ایران بابت وجوهی که برای تأمین اعتبارات واحدهای مسکونی ارزان قیمت و یا پرداخت وام شرکت های تعاونی مسکن در اختیار این بانک قرار داده میشود.»

۳۶- الف- در بند ۲ ماده ۱۱۵ عبارت «از تاریخ اجرای این قانون نودت پنجسال» بعبارت «تا آخر سال ۱۳۵۵» اصلاح میشود.

ب- در بند ۳ ماده ۱۱۵ عبارت «تا پنجسال از تاریخ اجرای این قانون» بعبارت «تا آخر سال ۱۳۵۵» اصلاح میشود.

ج- عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۱۱۵ اضافه میشود.

«تبصره - درآمد حاصل از فروش کشتی و هواپیما که در مدت های مقرر در بندهای ۳ و ۱ این ماده عاید شرکتهای کشتی رانی ایرانی و شرکتهای هواپیمائی ایرانی میشود از مالیات معاف است.»

۳۷- الف- در ماده ۱۱۶ بعد از عبارت «اینگونه شرکتهای عبارت «در بورس اضافه میشود.

ب- تبصره ۱ ماده ۱۱۶ بشرح زیر اصلاح میشود:

«تبصره ۱ - سود سهام دریافتی شرکتهای سهامی

بانام در صورتیکه صاحبان سهام آنها کمتر از یکصد نفر نباشد از پرداخت ده درصد مالیات شرکت موضوع بند ۵ ماده ۸۰ و مالیاتهای اضافی موضوع مواد ۱۶۷ و ۱۶۸ معاف است.

ج- در تبصره ۴ ماده ۱۱۶ بعد از عبارت «شرکای ضامن» عبارت «و اندوخته ها و سود تقسیم نشده» اضافه میشود.

۵- عبارت زیر بعنوان تبصره ۵ بماده ۱۱۶ اضافه میشود:

«تبصره ۵ - در مورد شرکتهایی که قسمتی از سهام آنها متعلق به بنیاد پهلوی میباشد آنقسمت از درآمد مشمول مالیات که بعنوان سود سهام به بنیاد پهلوی تخصیص یا پرداخت میشود از پرداخت ده درصد مالیات شرکت موضوع بندت ماده ۸۰ معاف است.»

۵- عبارت زیر بعنوان تبصره ۶ بماده ۱۱۶ اضافه میشود:

«تبصره ۶ - شرکتهای صنعتی و تولیدی که سهام آنها در بورس پذیرفته شده یا شود در صورتیکه در اجرای برنامه گسترش مالکیت سهام کارخانجات صنعتی بر اساس ضوابط و شرایطی که از طرف وزارت اقتصاد و وزارت دارائی تعیین میشود اقدام با افزایش سرمایه و واگذاری حداقل سی و سه درصد سهام شرکت بعموم غیر از سهامداران قبلی نمایند، مادام که حائز شرایط مزبور باشند از معافیتهای زیر استفاده خواهند کرد:

«الف - معافیت پانزده درصد مذکور در صدر این ماده به بیست درصد افزایش می یابد.

ب- افزایش بهای دارائی شرکت ناشی از ارزیابی مجدد ماشین آلات و ساختمان (به استثنای زمین که افزایش بهای ناشی از ارزیابی مجدد آن کماکان مشمول مالیات خواهد بود). در صورتیکه در حساب سرمایه یا ذخائر منظور شود مادام که تقسیم نگردد از پرداخت مالیات معاف خواهد بود.

ج- معافیت موضوع بند الف این تبصره در صورتیکه درصد افزایش سرمایه و واگذاری سهام جدید بیشتر از سی و سه درصد باشد بشرح زیر خواهد بود:

از سی و هفت درصد سرمایه تا چهل درصد سرمایه ۲۱ درصد

از چهل درصد سرمایه تا چهل و سه درصد سرمایه ۲۲ درصد

از چهل و سه درصد سرمایه تا چهل و شش درصد سرمایه ۲۳ درصد

از چهل و شش درصد سرمایه تا چهل و نه درصد سرمایه ۲۴ درصد

از چهل و نه درصد سرمایه بیلا ۲۵ درصد

۳۸- در ماده ۱۱۹ عبارت «بعد از پنجسال از تاریخ اجرای این قانون» بعبارت «از اول سال ۱۳۵۴» اصلاح میشود.

۳۹- الف- در آخر بند الف ماده ۱۲۴ عبارت «و تخفیفات فروش بشرط احراز» اضافه میشود.

ب- جزء ۱۱ بند ب بشرح زیر اصلاح میشود.

«۱۱ - هزینه تبلیغات و ترویج فروش بمیزان متعارف».

ج- در جزء ۵ بندت ماده ۱۲۴ بعد از عبارت «انجمن ملی حمایت کودکان» عبارت «و بنیاد ایرانی بهداشت جهانی» و بعد از عبارت «دانشگاهها و دانشکده ها» عبارت «و مؤسسات عالی آموزشی» اضافه میشود.

۴۰- در بند ۴ ماده ۱۲۵ بعد از عبارت «و نظیر آن» عبارت «و هزینه های زائد بر درآمد و به قبل از بهره برداری» اضافه و عبارت «سه سال از تاریخ تأسیس» بعبارت «چهار سال از تاریخ بهره برداری» اصلاح میشود.

۴۱- عبارت زیر بعنوان بند ۱۷ بماده ۱۲۸ اضافه میشود.

«۱۷ - سایر عوامل تشخیص کمیسیون تعیین ضرائب».

۴۲- الف- در بند الف ماده ۱۳۰ عبارت «شورای عالی اصناف» بعبارت «اتاق اصناف و نماینده نظام پزشکی در مورد مشاغل وابسته به پزشکی» اصلاح میشود.

ب- عبارت زیر بعنوان تبصره ۶ بماده ۱۳۰ اضافه میشود:

«تبصره ۶ - نماینده اتاق اصناف میتواند نماینده اتحادیه مصرف را برای ادای توضیحات در جلسه کمیسیون ضرائب همراه بیاورد».

۴۳ - عبارت زیر بعنوان تبصره ۳ بماده ۱۳۲ اضافه میشود :

تبصره ۳ - ناسی درصد درآمد مشمول مالیات پرداختی اشخاص حقیقی برای مصارف مذکور در جزء پنج بند ماده ۱۲۴ از جمع درآمد مذکور در اظهارنامه تکمیلی کسر میشود .

۴۴ - جدول ذیل ماده ۱۳۴ بشرح زیر اصلاح میشود :

تا ۴۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۱۵٪
تا ۶۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۱۸٪
نسبت بمآزاد ۴۰۰۰۰۰ ریال
تا ۸۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۲۰٪
تا ۱۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۲۲٪
تا ۲۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۲۴٪
تا ۴۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۲۶٪
تا ۶۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۲۸٪
نسبت بمآزاد ۴۰۰۰۰۰۰ ریال
تا ۹۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۳۰٪
نسبت بمآزاد ۶۰۰۰۰۰۰ ریال
تا ۱۲۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۳۵٪
نسبت بمآزاد ۹۰۰۰۰۰۰ ریال
تا ۱۵۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۴۰٪
نسبت بمآزاد ۱۲۰۰۰۰۰۰ ریال
تا ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۴۵٪
نسبت بمآزاد ۱۵۰۰۰۰۰۰ ریال
تا ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۵۰٪
نسبت بمآزاد ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال
تا ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات سالانه ۵۵٪
نسبت بمآزاد ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال
از ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال در آمد مشمول مالیات بیلا ۶۰٪
نسبت بمآزاد ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال

نرخهای فوق شامل درآمدهائیکه تا هیج تحصیل آن اول سال ۱۳۵۲ بعد میباشد و همچنین مالیات بر درآمد

اشخاص حقوقی مربوط بسال مالی که در سال ۱۳۵۲ بعد خاتمه می یابد خواهد بود .

۴۵ - الف - در ماده ۱۳۵ عبارت «بیست درصد» بعبارت «پنجاه درصد» اصلاح و در آخر متن ماده عبارت «جریمه عدم تسلیم اظهارنامه در مورد مشمولین ماده ۵۶ قانون نظام صنفی عبارت از بیست درصد مالیات پرداخت نشده» اضافه میشود .

ب - در تبصره ماده ۱۳۵ عبارت «شهرستان محل صدور و روز و ماه و سال تاریخ صدور آن» بعبارت «محل صدور و روز و ماه و سال تولد» اصلاح و عبارت «در صورت تخلف مشمول جریمه ای معادل یک درصد در آمد مشمول مالیات خواهند بود» به آخر تبصره اضافه میشود .

۴۶ - ماده ۱۳۷ بشرح زیر اصلاح میشود :

ماده ۱۳۷ - نسبت بمؤدیانی که بموجب مقررات این قانون مکلف بمباشتن دفتر هستند در مورد عدم تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان یا عدم ارائه دفاتر جریمه تخلف عبارت از پنجاه درصد مالیات و در مورد رد دفتر ، جریمه تخلف عبارت از بیست درصد مالیات خواهد بود .

۴۷ - باخر ماده ۱۴۱ عبارت زیر اضافه میشود :

«نسبت باشخاصی که بشرح مقررات این قانون مکلف بکسر یا بوصول مالیات و پرداخت آن به اداره دارائی میباشند از لحاظ عدم پرداخت مالیات کلا یا جزئاً در سر رسید مقرر جریمه متعلق عبارت خواهد بود از بیست درصد مالیاتی که پرداخت نشده است» .

۴۸ - در ماده ۱۴۲ بعد از کلمه «بکسر» عبارت یا بوصول» اضافه میشود .

۴۹ - در ماده ۱۴۵ بعد از عبارت «عالملاً عامداً» عبارت «ترازنامه و حساب سود و زیان یا» و بعد از عبارت «محکوم خواهد شد» عبارت «مدیر یا مدیران مسئول اشخاص حقوقی که بعلت خودداری از انجام تکالیف مقرر راجع به تسلیم اظهارنامه و ترازنامه و حساب سود و زیان و دفاتر و اسناد و مدارک درآمد اشخاص مذکور کمتر از میزان واقعی تشخیص و این امر بموجب اسناد و دلائل محرز شود مشمول مجازات مقرر در این ماده خواهند بود» مجازات مقرر در این ماده شامل مدیر یا مدیران اشخاص حقوقی همچنین کسان دیگریکه

مطابق قانون مکلف بکسر یا وصول مالیات دیگران هستند و پس از کسر یا وصول آن از تأدیه آن بداره دارائی در مهلت مقرر خودداری کنند نیز خواهد بود ، اضافه میگردد .

۵۰ - در ماده ۱۴۶ بعد از عبارت «سه چهارم یک درصد در ماه» عبارت «در مورد مؤدیان مشمول قانون نظام صنفی یک درصد در ماه در سایر موارد» اضافه میشود .

۵۱ - عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۱۵۱ اضافه میشود :

«تبصره - تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر بوسیله اداره بست در صورت احراز در حکم تسلیم اظهارنامه بمراجع مربوط تلقی خواهد شد» .

۵۲ - عبارت زیر باخر ماده ۱۵۴ اضافه میشود :

«در مورد اشخاص حقوقی غیر دولتی مدیر یا مدیران مسئول که در موقع مقرر از انجام تکالیف مذکور در این ماده یا از پرداخت مالیاتهای غیر مستقیم خودداری نموده اند یا نمایند در حکم مؤدی محسوب و بشخص حقوقی مسئولیت تضامنی دارند . مشروط بر اینکه تا سه سال از تاریخ خاتمه خدمت آنان در شرکت مالیات از آنان مطالبه شده باشد . حکم اخیر شامل مدیر یا مدیران اشخاص حقوقی که برای پرداخت مالیاتهای مذکور در فوق بوزارت دارائی تأمین سپرده اند نخواهد بود» .

۵۳ - الف - در ماده ۱۵۶ عبارت «شرکت یا مؤدی غیر مقیمی» به عبارت «مؤدی غیر مقیم یا شرکتی» اصلاح میشود .

ب - در تبصره یک ماده ۱۵۶ بعد از عبارت «قطعی نشده است» عبارت «یا مراحل اجرائی آن طی نشده است» اضافه میشود .

۵۴ - عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۱۶۱ اضافه میشود :

«تبصره - در مواردیکه تشخیص وزارت دارائی با توجه به نوع فعالیت مؤدیان و نوع دفاتری که برای آن رشته از فعالیت انتخاب شده است امکان تنظیم ترازنامه نیست تسلیم ترازنامه برای آن رشته از فعالیت ضروری نخواهد بود» .

۵۵ - در ماده ۱۶۶ عبارت «بشهرداری محل پرداخت میشود» بعبارت «پس از کسر ۳ درصد آن بعنوان هزینه وصول در اختیار وزارت کشور گذارده میشود» و جوه مزبور بموجب آئین نامه ای که از طرف وزارت کشور تنظیم و بتصویب کمیسیونهای دارائی و کشور مجلسین خواهد رسید برای تأمین احتیاجات شهرداریها بمصرف خواهد رسید و تا وقتی که آئین نامه مزبور تصویب نشده است در آمد حاصل کمافی السابق بشهرداری محل پرداخت خواهد شد» اصلاح میشود .

۵۶ - ماده ۱۷۰ بشرح زیر اصلاح میشود :

ماده ۱۷۰ - بمنظور نظارت در اجرای قوانین و مقررات مالیاتی وزارت دارائی میتواند در هر موقع بدفاتر مؤدیان مراجعه کند و در صورتیکه مؤدی از ارائه آنها خودداری نماید یا موافقت هیئت مذکور در تبصره ۱ ماده ۸۱ و با رعایت مهلت مرور زمان مالیاتی در آمد مشمول مالیات آن سال مؤدی از طریق علی الرأس تشخیص خواهد شد .

تبصره - آئین نامه اجرائی این ماده وسیله وزارت دارائی تهیه و بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

۵۷ - در آخر ماده ۱۷۲ عبارت «حکم این ماده شامل مواردی نیز خواهد بود که مؤدی اظهارنامه خود را اشتباه یا بدفتر ممیزی حوزه دیگری در شهرستان مربوط تسلیم نموده» اضافه میشود .

۵۸ - الف - در تبصره ۱ ماده ۱۷۳ بعد از عبارت «موضوع ماده ۱۷۳» عبارت «اعم از جاری و بقایا» و بعد از عبارت «کمک ممیز» عبارت «و ممیز» اضافه میشود .

ب - باخر تبصره ۲ ماده ۱۷۳ عبارت «مراجع رسیدگی باختلاف اعم از جاری و بقایا کمیسیونهای مذکور در تبصره ۱ ماده ۱۷۳ خواهد بود» اضافه میشود .

ج - عبارت زیر بعنوان تبصره ۳ بماده ۱۷۳ اضافه میشود :

تبصره ۳ - مشارکت های موضوع ماده ۱۹ قانون توسعه صنایع پتروشیمی مصوب ۲۴ تیر ماه ۴۴ از نظر نرخ مالیات و مراجع تشخیص و حل اختلاف و مهلت های رسیدگی مشمول این ماده میباشد شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکتهای فرعی شرکت مزبور از نظر نرخ

مالیاتی تابع نرخ مذکور در این ماده میباشد.
۵- عبارت زیر بعنوان تبصره ۴ بماده ۱۷۳ اضافه میشود.

تبصره ۴- وزارت دارائی مجاز است بمنظور بکساحت کردن روشها در مورد شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت ملی گاز ایران و شرکت های وابسته «مشارکتها» و شرکت های فرعی آنها با جلب نظر شرکت ملی نفت ایران آئین نامه خاصی راجع به هزینه های قابل قبول و استهلاکات تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا بگذارد.

۵۹- تبصره يك ماده ۱۷۶ بشرح زیر اصلاح میشود:

«بدیهیهای مربوط بامور بازرگانی متوفی که بهر صورت اجراء شود از ماترک متوفی کسر میشود این حکم در مورد آراء قطعی مالیاتی که تاریخ صدور آن از اول سال ۱۳۴۶ بعد میباشد نیز نافذ است.»

۶۰- الف- در بند ۴ ماده ۱۸۳ بعد از عبارت «یا شهرداریها» عبارت «یا مراجعیکه مورد قبول وزارت دارائی قرار خواهند گرفت» اضافه میشود.

ب- در بند ۵ ماده ۱۸۳ عبارت «واگذار میگردد» عبارت «واگذار شده یا میشود حداکثر تا بیست هکتار» اصلاح میشود.

ج- عبارت زیر بعنوان بند ۶ بماده ۱۸۳ اضافه میشود:

«۶- در صورتیکه تمام یا قسمتی از ماترک قبل از قطعی شدن مالیات بر اراضی طرف وراثت عیناً «بیکی از مؤسسات مذکور در بند ۴ این ماده» واگذار شود جزو اموال مشمول مالیات بر اراضی محسوب نخواهد شد.»

۶۱- الف- عبارت زیر بآخر تبصره يك ماده ۲۱۴ اضافه میشود:

«اراضی بایری که بعلت دخول در طرحهای عمرانی و نوسازی شهرداری یا مؤسسات دولتی یا وابسته بدولت مالکین آنها طبق گواهی سازمانهای مزبور ممنوع از ایجاد مستعدنات شده یا میشوند مادامیکه ممنوعیت باقی است مشمول مالیات بر اراضی بایر نخواهند بود این حکم شامل اراضی بایری که بعلت دعوی مالکیت از طرف اوقاف یا دولت یا شهرداری یا مؤسسات وابسته مالکین

آنها بموجب گواهی مراجع صلاحیت دار مربوط ممنوع المداخله شده اند نیز خواهد بود.»

ب- بآخر تبصره ۳ ماده ۲۱۴ عبارت «مالک ملک مشمول پرداخت مالیات متعلق بموجب این ماده نسبت بسالهای قبل میباشد» اضافه میشود.

ج- عبارت زیر بعنوان تبصره ۵ بماده ۲۱۴ اضافه میشود:

تبصره ۵- از تاریخ تصویب این اصلاحیه در مورد اراضی بایری که تبدیل بیاغ شده باشند مالکین آنها مکلفند در تیرماه هر سال اظهار نامه طبق نمونه ای که از طرف وزارت دارائی تهیه میشود تسلیم نمایند و در صورت عدم تسلیم اظهار نامه در موعد مقرر در آن سال مشمول پرداخت مالیات خواهند بود.

ضوابط و شرایط باغ بودن ونحوه رسیدگی باظهارنامه ها و سایر مقررات مربوط باین تبصره با جلب نظر وزارت کشاورزی و منابع طبیعی از طرف وزارت دارائی تنظیم و پس از تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

۶۲- عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۲۱۹ اضافه میشود:

تبصره- وزارت دارائی میتواند در مواردی که مقتضی تشخیص دهد برای رسیدگی و تشخیص درآمد مشمول مالیات تمام یا قسمتی از هر یک از منابع مالیاتی حوزه یا حوزه های خاصی بانعداد کافی کمک متمیز و متمیز و سرمتمیز و متمیز کل تشکیل دهد.»

۶۳- عنوان تبصره ماده ۲۲۴ به تبصره ۱۵ اصلاح و عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ بماده ۲۲۴ اضافه میشود:

تبصره ۲- وزارت دارائی میتواند در نیمه اول مزداد ماه هر سال در نقاطی که مقتضی بداند با وضع ضوابطی از جمله نوع یا حجم فعالیت یا سابقه مالیاتی یا نوع درآمد یا میزان سرمایه که بتأیید وزیر دارائی رسیده باشد فقط تعدادی از اظهارنامه های مالیاتی را رسیدگی نمایند و رسیدگی به تمام اظهارنامه ها الزامی نیست.

۶۴- در ماده ۲۲۵ بعد از عبارت «اظهارنامه» عبارت «یا ترازنامه و حساب سود و زیان» اضافه میشود.

۶۵- در آخر ماده ۲۲۸ عبارت زیر اضافه میشود: «حکم این ماده مانع آن نخواهد بود که مراجع حل

اختلاف برای تشخیص درآمد واقعی مؤدی باسناد و مدارک ارائه شده از طرف مؤدی استناد نمایند.»

۶۶- عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۲۳۵ اضافه میشود:

تبصره- در مواردیکه درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی و مشمولین ماده ۵۹ علی الراس تشخیص میشود و همچنین در مورد مالیات اراث متمیز مالیاتی برگ تشخیص را تنظیم و پس از تأیید سرمتمیز امضاء خواهد نمود و در صورت وجود اختلاف نظر بین متمیز و سرمتمیز بر اساس نظر سرمتمیز مالیاتی برگ تشخیص وسیله متمیز مالیاتی تنظیم و با امضای سرمتمیز صادر خواهد شد.»

۶۷- در آخر تبصره ماده ۲۳۸ عبارت «برای تعقیب نزد دادستان انتظامی مالیاتی ارسال دارد» عبارت «برای رسیدگی نزد دادستان انتظامی مالیاتی ارسال دارد تا در صورت احراز تخلف اقدام به تعقیب نماید» اصلاح میشود.

۶۸- الف- در بند ۳ ماده ۲۴۴ عبارت «نماینده سندیکای پزشکان» عبارت «نماینده نظام پزشکی» اصلاح و بعد از عبارت «صاحبان دفاتر اسناد رسمی» عبارت «نماینده انجمن شهردر مورد بندت ماده ۳۸» اضافه میشود.

ب- عنوان تبصره ماده ۲۴۴ به تبصره ۱ اصلاح و عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ بماده اضافه میشود:

تبصره ۲- وزارت دارائی میتواند رسیدگی به پرونده مالیاتی را بکمسیون تشخیص شهرستانیکه محل فعالیت عمده مؤدی در آنجا میباشد ارجاع نماید.»

۶۹- در ماده ۲۴۹ عبارت «که دو نفر عضو کمیسیون تشخیص نماینده دارائی و دادگستری قبلاً نسبت بموضوع مطروحه رأی نداده باشند» بعبوات «که منحصرأ مأمور حل اختلاف در مرحله تجدید رسیدگی است» اصلاح میشود.

۷۰- در سطر آخر ماده ۲۵۳ کلمه «تعقیب» بکلمه «رسیدگی» اصلاح و عبارت «تا در صورت احراز تخلف نسبت بتعقیب متخلف اقدام نماید» بآخر ماده اضافه میشود.

۷۱- تبصره يك ماده ۲۵۴ بشرح زیر اصلاح میشود:

تبصره ۱۵- رئیس شورای عالی مالیاتی از بین اعضای اصلی شورا از طرف وزیر دارائی انتخاب و بفرمان همایونی منصوب میشود.

۷۲- ماده ۲۵۹ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۲۵۹- رأی شورا یعالی مالیاتی در مورد بند ۳ ماده ۲۵۷ برای مأمورین تشخیص لازم الاتباع است.

۷۳- در ماده ۲۶۰ بعد از عبارت «بشعبه دیگر کمیسیون تشخیص» عبارت «که منحصرأ مأمور حل اختلاف در مرحله تجدید رسیدگی است» اضافه و عبارت «باتبعیت از مفاد رأی شورا» حذف و عبارت «فصل پنجم» بعبارت «فصل چهارم» اصلاح و تبصره این ماده حذف میشود.

۷۴- در تبصره ۲ ماده ۲۶۱ عبارت «برای تعقیب نزد دادستان انتظامی ارسال دارد» به عبارت «برای رسیدگی نزد دادستان انتظامی مالیاتی ارسال دارد تا در صورت احراز تخلف اقدام به تعقیب نماید» اصلاح میشود.

۷۵- در ماده ۲۶۲ عبارت «یک نفر رئیس و دو نفر عضو اصلی» بعبارت «سه نفر عضو اصلی» اصلاح و در آخر متن ماده عبارت «رئیس هیئت عالی انتظامی از بین اعضای اصلی هیئت از طرف وزیر دارائی انتخاب و بفرمان همایونی منصوب میشود» اضافه میشود.

۷۶- در آخر بند الف ماده ۲۶۶ عبارت «راجع بعدم رعایت مقررات این قانون» اضافه میشود.

۷۷- در ماده ۲۶۸ عبارت «برای کارمند مورد تعقیب در مورد مجازاتهای بندهای الف و ب ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری قطعی است و در سایر موارد برای متهم و بطور کلی برای دادستان انتظامی مالیاتی قابل تجدید نظر است» عبارت «طرف ده روز از تاریخ ابلاغ رأی از طرف کارمند مورد تعقیب و دادستان انتظامی مالیاتی قابل تجدید نظر است» اصلاح میشود.

۷۸- در ماده ۲۶۹ عبارت «برای کارمندان مورد تعقیب در مورد مجازاتهای بندهای الف و ب ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری قطعی است و در سایر موارد برای کارمند مورد تعقیب و بطور کلی برای دادستان مربوط قابل تجدید نظر است» عبارت «طرف ده روز از تاریخ ابلاغ رأی از طرف کارمند مورد تعقیب و دادستان مربوط قابل تجدید نظر است» اصلاح میشود.

۷۹- الف - در بند ۲ ماده ۲۷۳ عبارت «رای هیئت رسیدگی» عبارت «رای قطعی کمیسیون تشخیص» اصلاح میشود.

ب - در بند ۳ ماده ۲۷۳ بعد از عبارت «غیر قابل وصول گردد» عبارت «جز در مورد اظهار نامه هائیکه مراجع ای محصوره ۲۰ ماده ۲۷۴ رسیدگی بان الزامی نیست» اضافه و باخر بند عبارت «این حکم شامل مأمورین تشخیص نیز خواهد بود که در موارد مذکور در مواد ۱۴۹ و ۲۲۵ و ۲۳۹ و بطور کلی بعد از صدور برگ تشخیص در هر مرحله ای که باشد بابت فعالیت دیگر مؤدی اعم از اینکه از همان نوع باشد یا نوع دیگر بدون بدست آوردن مدرک مثبت یا در خارج از مهلت مرور زمان مالیاتی موضوع مواد ۱۴۹ و ۱۵۰ مطالبه مالیات نمایند» اضافه میشود.

۸۰- ماده ۲۷۵ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۲۷۵- منظور تعیین و معرفی حسابداران رسمی و فراهم آوردن وسائل لازم برای بالا بردن سطح معلومات حسابداری در کشور و تهیه زمینه مساعد برای تدوین موازین فنی و اخلاقی حرفه حسابداری و نظارت در اجرای موازین مزبور کانون حسابداران رسمی طبق مقررات این فصل تشکیل میشود.

تبصره ۱- کانون دارای شورائی خواهد بود که از اعضاء زیر تشکیل میشود:

وزیر دارائی، خزانه دار کل کشور، رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، رئیس هیئت مدیره کانون حسابداران رسمی و سه نفر حسابدار متخصص با سابقه. تشخیص وزیر دارائی. ریاست شورا با وزیر دارائی خواهد بود. تسه تاریخ تعیین رئیس هیئت مدیره کانون جلسات شورا بدون شرکت وی تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲- اساسنامه کانون و شرایط و طرز انتخاب حسابدار رسمی و نحوه تشکیل و انجام وظایف شورا و تعرفه حق الزحمه حسابرسی و سایر خدمات مذکور در ماده ۲۷۷ و آئین نامه های موضوع این فصل از طرف وزارت دارائی تنظیم و با تصویب شورای کانون بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

۸۱- ماده ۲۷۶ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۲۷۶- اعضاء کانون کسانی هستند که از طرف شورا بعنوان حسابدار رسمی انتخاب میشوند.

تبصره ۱- رسیدگی بدفاتر و حساب سود و زیان و تراز نامه برای تشخیص درآمد مشمول مالیات در صورتی با اعضاء کانون یا بمؤسسات حسابرسی موضوع تبصره ماده ۲۷۷ واگذار خواهد شد که واجد شرایط خاص مقرر در آئین نامه مربوط باشند.

شرایط خاص و ترتیب رسیدگی و وظایف حسابداران رسمی در انجام امور مالیاتی و نحوه صدور و لغو کارت شناسائی و مدت و شرایط تمدید آن بموجب آئین نامه ای خواهد بود که از طرف وزارت دارائی تهیه و پس از تصویب شورای کانون بموقع اجرا گذارده خواهد شد. حسابداران رسمی فعلی تا تعیین اولین دسته حسابداران رسمی از طرف شورا بوظایف خود طبق مقررات فعلی ادامه خواهند داد.

حداکثر مدت اعتبار کارت شناسائی مذکور در قسمت اخیر دو سال بوده و قابل تجدید میباشد. واگذاری حسابرسی امور مالیاتی بحسابداران غیر شاغل جز در موارد ضروری به تشخیص وزارت دارائی مجاز نیست.

تبصره ۲- کانون شناسان رسمی حسابداری دادگستری در تهران از بین اعضاء کانون با رعایت سایر مقررات مربوط بامور کارشناسی انتخاب خواهند شد و در صورتیکه تعداد متقاضیان از اعضاء کانون تکافوی احتیاجات وزارت دادگستری را نکند میتوان از حسابرسان آزاد استفاده نمود.

۸۲- ماده ۲۷۷ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۲۷۷- آن دسته از اعضاء کانون که تمام وقت خود را بخدمات حسابرسی و یا تهیه و تنظیم و پیشنهاد روشهای حسابداری یا سایر خدماتیکه تشخیص شورا جزو وظایف حسابدار شاغل تلقی گردد برای عموم تخصیص دهند حسابدار شاغل نامیده میشوند حسابداران شاغل در مقابل خدمات مذکور از دریافت هرگونه وجهی جز حق الزحمه موضوع تبصره ۲ ماده ۲۷۵ ممنوع میباشد.

پرداخت هرگونه وجهی از طرف وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی بحسابداران شاغل با استثناء حق الزحمه مزبور ممنوع است.

تبصره - دو یا چند حسابدار شاغل میتوانند مستقلاً یا با شرکت يك یا چند حسابدار رسمی دیگر با رعایت شرایطی که در اساسنامه کانون پیش بینی خواهد شد مؤسسه حسابرسی تشکیل دهند.

مدیر مسئول مؤسسه باید از بین حسابداران شاغل انتخاب شود و مسئول اقدامات و نظرات مؤسسه خواهد بود.

۸۳- ماده ۲۷۸ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۲۷۸- وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها مجاز نیستند امور حسابرسی خود را بحسابداران غیر شاغل یا بمؤسسات حسابرسی که يك یا چند نفر از شرکاء آن حسابداران غیر شاغل باشند ارجاع نمایند با امور حسابرسی خود را بحسابداران غیر ایرانی یا مؤسسات حسابرسی که يك یا چند نفر از شرکاء آن غیر ایرانی باشند ارجاع کنند مگر در موارد ضروری به تشخیص وزارت دارائی - حکم این ماده مانع ارجاع امور حسابرسی سازمانهای فوق الذکر بمؤسسات دولتی نخواهد بود.

۸۴- الف - در بند الف ماده ۲۷۹ عبارت «مقررات قانون تجارت و سایر» حذف و بعد از عبارت «باو داده شده» عبارت «و تمام رسیدگی هائی را که طبق عرف حسابرسی لازم بوده انجام داده است» اضافه میشود.

ب - تبصره ماده ۲۷۹ بشرح زیر اصلاح میشود.

تبصره - گزارش حسابدار رسمی در مورد بند الف بدون رسیدگی از طرف ممیز مالیاتی قابل قبول است و در صورتیکه ممیز مالیاتی نسبت بگزارش حسابدار رسمی اعم از بند الف یا ب توضیحات و اطلاعات اضافی بخواهد میتواند حداکثر در مدت سه ماه پس از تسلیم گزارش با ذکر مورد کتباً از حسابدار رسمی مطالبه نماید و حسابدار رسمی مکلف است حداکثر در مدت ۱۵ روز از تاریخ ابلاغ توضیحات و اطلاعات خواسته شده زاجت ممیز ارسال دارد مگر آنکه تهیه اطلاعات و توضیحات خواسته شده احتیاج بوقت اضافی داشته باشد که در اینصورت باتوجه بمدت مرور زمان مالیاتی مهلت متناسبی بحسابدار رسمی داده خواهد شد در صورتیکه

ممیز مالیاتی باطلاعات و توضیحات حسابدار رسمی ایرادی داشته باشد طبق ماده ۲۸۰ اقدام خواهد شد.

۸۵- الف - ماده ۲۸۰ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۲۸۰- هرگاه ممیز مالیاتی بگزارش حسابدار رسمی ایرادی داشته باشد نظر خود را با ذکر دلایل بسر ممیز گزارش خواهد داد و در صورتیکه مراتب مورد تأیید کتبی او قرار گیرد ممیز مالیاتی بر اساس مقررات این قانون و حسب مورد با رعایت تبصره ماده ۸۱ درآمد مشمول مالیات را تشخیص خواهد داد. در صورتیکه رد گزارش حسابدار رسمی در مورد بند الف ماده ۲۷۹ باشد و بموجب رأی قطعی کمیسیون تشخیص که با حضور یکی از حسابداران رسمی تشکیل میشود ادعای سرممیز و ممیز مالیاتی قبول نشود دادستان انتظامی مالیاتی مکلف است اقدام به تعقیب نامبردگان در هیئت عالی انتظامی نماید و در غیر اینصورت حسابدار رسمی با مؤدی متضامناً مسئول پرداخت مانع التفاوت مالیات و جرائم و زیان دیر کرد متعلق بوده و نسبت بلغو کارت شناسائی حسابدار رسمی بر اساس مقررات آئین نامه موضوع تبصره يك ماده ۲۷۶ اقدام و مراتب برای تعقیب نامبرده بکانون حسابداران رسمی اعلام خواهد شد.

عدم حضور حسابدار رسمی در جلسه کمیسیون تشخیص در صورتیکه قبلاً دعوت شده باشد مانع رسیدگی و صدور رأی نخواهد بود.

ب - تبصره ماده ۲۸۰ بشرح زیر اصلاح میشود:

تبصره - اعضاء کانون از نظر تخلفات و مجازاتها و نحوه رسیدگی بتخلفات آنان با استثناء تخلفات انتظامی که در اساسنامه کانون پیش بینی خواهد شد تابع مقررات مزبور بکارشناسان رسمی خواهند بود.

۸۶- عنوان تبصره ماده ۲۸۲ به تبصره يك اصلاح و عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ بنامه اضافه میشود.

تبصره ۲ - آن قسمت از مالیات که مورد قبول مؤدی است از قبیل مبلغ مذکور در اظهار نامه یا تراز نامه یا در آراء غیر قطعی کمیسیونهای مالیاتی که در موعد مقرر از طرف مؤدی بان اعتراض نشده است بعنوان مالیات قطعی تلقی میشود و از طریق عملیات اجرایی قابل وصول است.

۸۷- عنوان تبصره ماده ۲۹۲ به تبصره يك اصلاح

و عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ بماده اضافه میشود
تبصره ۲ - وزارت دارائی مجاز است قسمتی از
وجوه مزبور را برای پرداخت وام مسکن به مستخدمین
وزارت دارائی طبق آئین نامه ای که بتصویب وزیر دارائی
میرسد مصرف بوساند.

۸۸- الف - عبارت زیر بعنوان تبصره يك بماده
۳۰۱ اضافه میشود:

تبصره ۱ - در متن اوراق مالیاتی ابلاغ شده باید
علاوه بر مطالب مربوط محل مراجعه و مهلت مقرر و
تکلیف قانونی مؤدی درج شده باشد.

ب - عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ بماده ۳۰۱
اضافه میشود.

تبصره ۲ - در مورد مؤدیان مالیات مستغلات که
نشانی آنها طبق ماده ۳۰۰ این قانون مشخص نباشد
اوراق مالیاتی بترتیب مذکور در ماده ۲۹۶ به مستقلی
که مالیات آن مورد مطالبه است ابلاغ خواهد شد.

۸۹ - ماده ۳۲۱ مکرر بشرح زیر بقانون
مسالیتهای مستقیم الحاق میشود.

ماده ۳۲۱ مکرر - الف - در مورد مسالیتهاییکه
بعد از ۱۳۴۸/۱۲/۲۴ بمرحله قطعیت رسیده و در مرجع
دیگری قابل طرح نباشد و تا تاریخ اجرای این ماده به
ادعای غیر عادلانه بودن مالیات از طرف مؤدی شکایت
شده باشد پرونده امر یا بموافقت وزیر دارائی برای
تجدید رسیدگی بهیشتی متشکل از سه نفر بانتخاب وزیر
دارائی ارجاع خواهد شد. این حکم شامل مالیات بر
درآمد مربوط به عملکرد سال ۱۳۴۶ بعد و تا آنکه قبل
از ۴۸/۱۲/۲۴ بمرحله قطعیت رسیده باشد نیز خواهد
بود. وزیر دارائی میتواند برای تعیین هیئت های موضوع
این ماده از قضات و کارمندان بازنشسته دولت نیز
استفاده نماید؟

در صورتیکه پس از تحقیقات کافی و دعوت از
مؤدی برای هیئت مزبور محرز شود که بمؤدی اجحاف
شده است و اورد رسیدگی ماهوی شده و رأی مقتضی صادر
خواهد کرد آراء صادره از طرف هیئت قطعی بوده و در
هیچ مرجعی قابل رسیدگی مجدد نخواهد بود.

تبصره ۱ - شکایت موضوع بند الف این ماده
در صورتیکه قابل رسیدگی است که مؤدی قبل پنجاه

درصد مالیات قطعی را نقداً پرداخته و رونوشت رسید
پرداخت آنرا ارائه نماید. وجوهیکه اضافه بر رأی
هیئت وصول شده باشد باید ظرف یکماه از تاریخ
تقاضای مؤدی مسترد گردد.

تبصره ۲ - در مورد پرونده هائیکه در مهلت مقرر
در ماده ۳۲۱ باستناد ماده مزبور از طرف مؤدی شکایت
رسیده باشد جز در مورد مذکور در تبصره ۳ این ماده
باستناد این ماده قابل رسیدگی مجدد نمیشد.

تبصره ۳ - وزیر دارائی میتواند ظرف یکماه
از تاریخ تصویب این اصلاحیه در صورتیکه شکایت
مؤدیان را در مورد عادلانه نبودن مالیات موجه
تشخیص دهد پرونده مالیاتی آنها را که قبلاً در هیئت
موضوع ماده ۳۲۱ مورد رسیدگی و صدور رأی قرار
گرفته است برای رسیدگی مجدد به هیئت موضوع این
ماده ارجاع نماید.

تبصره ۴ - مرجع رسیدگی بشکایات موضوع
این ماده در مورد مؤدیان مشمول قانون نظام صنفی
هیشتی است مرکب از دو نفر بانتخاب وزیر دارائی و
یک نفر بانتخاب اتاق اصناف. هیئت مزبور میتواند
ضرایب مالیاتی مربوط بسال ۴۶ تا سال ۵۰ را در مورد
پرونده مطروحه نیز تعدیل نماید.

نماینده اتاق اصناف میتواند نماینده اتحادیه
مربوط را برای ادای توضیحات همراه بیاورد.

تبصره ۵ - مؤدیان مشمول قانون نظام صنفی که
معادل هشتاد درصد بدهی مالیاتی خود مربوط به عملکرد
هر يك از سنوات ۱۳۴۶ تا آخر ۱۳۵۰ را تا آخر سال ۱۳۵۱
کلاً پرداخته باشند از پرداخت بقیه اصل بدهی و جرائم
و زیان دیر کرد متعلق معاف خواهند بود. و در صورتیکه
ظرف ۳ ماه از تاریخ اجرای این تبصره صد درصد بدهی
خود را پرداخت نمایند از پرداخت جرایم و زیان دیر کرد
متعلق معاف خواهند بود. اجرای این تبصره موجب
استرداد وجوه دریافتی نخواهد بود.

ب - در مورد آراء قطعی کمیسیون های حل
اختلاف که بعد از تاریخ ۱۳۴۸/۱۲/۲۴ صادر شده
است در صورتیکه ظرف يك ماه از تاریخ اجرای این
ماده به تشخیص شورای عالی مالیاتی بعلت عدم رعایت
قانون حق دولت تصویب شده باشد شورای مزبور رأی صادر

شده را نقض و پرونده را برای رسیدگی و تشخیص مالیات
بهیئت مذکور در این ماده ارجاع خواهد نمود. رأی
صادر شده از هیئت مذکور قطعی بوده و در هیچ مرجعی
قابل رسیدگی مجدد نخواهد بود. در موارد مذکور در
این بند شورای عالی مالیاتی باید مؤدی را برای بیان
مدافعات دعوت نماید عدم حضور مؤدی مانع اتخاذ
تصمیم نخواهد بود.

۹۰ - ماده ۳۲۳ بشرح زیر اصلاح میشود:
ماده ۳۲۳ - الف - عبارت «یکماه» در ماده
۲۴۶ و بند الف و ب ماده ۲۴۸ و عبارت «سی روز» در بند
ب ماده ۴۴ و در تبصره ماده ۵۳ و ماده ۶۶ و ماده ۲۳۸
و ماده ۲۳۹ و ماده ۲۸۲ و عبارت «دو ماه» در ماده ۵۴
این قانون و عبارات «۳۰ روز» و «یکماه» در ماده ۵۶
قانون نظام صنفی و تبصره يك آن عبارت «ده روز»
و عبارت «یکماه» در ماده ۲۸۸ این قانون بعبارت
«۱۵ روز» اصلاح می شود.

ب - در مورد عملیات موضوع ماده ۱۷۶ اصلاحات
مربوط بماده مزبور و ماده ۷۹ و تبصره های آنها و جزء
يك بند ت و تبصره ۴ ماده ۸۰ شامل قراردادهائی
است که پیشنهاد آنها از اول سال ۱۳۵۲ بعد تسلیم شده
باشد و در مورد تسایر قراردادهای مقرر حاکم قبل
از تصویب این اصلاحیه جاری خواهد بود.

در مورد شرکت های مقاطعه کاری که بر اساس
مقادیر بند قسمتی از وجوه دریافتی آنها در یکسال مالیاتی
مشمول مقررات اصلاحی و قسمتی دیگر مشمول مقررات
قبلی میباشد نرخ اصلاحی موضوع جزء يك بند ماده
۸۰ در صورتی بوجه مربوط بقرارداد های جدید اعمال
شده که مالیات متعلق شمرده شود کمتر از مبلغی نگردد که
با اعمال نرخ مالیاتی قبلی نسبت بکل وجوه دریافتی
شرکت تعلق میگیرد و گرنه نسبت بکلیه وجوه دریافتی
شرکت نرخ مالیاتی قبلی اعمال خواهد شد.

ج - اصلاحات مربوط به بند ۷ ماده ۲ و تبصره ۲
ماده ۴ و بند ب و تبصره ۳ ماده ۸۰ و تبصره ۳ ماده ۸۴ و
بند ث ماده ۱۰۲ و تبصره ماده ۱۱۵ و تبصره ۴ ماده
۱۱۶ و بند ۴ ماده ۱۸۳ و تبصره ۱ ماده ۲۱۴ از اول سال
۱۳۴۶ و اصلاح مربوط به تبصره ۶ ماده ۸۰ از اول
سال ۱۳۴۹ و سایر اصلاحات و ماده ۳۲۱ مکرر الحاقی

از اول سال ۱۳۵۲ بموقع اجرا گذاشته میشود.
د - دولت مأمور اجرای این قانون است.

مخبر کمیسیون دارائی - امان الله ریگی
رئیس - نسبت به گزارش کمیسیون دارائی نظری
نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم به گزارش کمیسیون
دارائی خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام
فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. نسبت باین لایحه
باورقه اخذ رأی میشود.

(اسامی نمایندگان به ترتیب آتی و سیله آقای
مهندس صائبی (منشی) اعلام شد و در محل نطق اخذ
رأی بعمل آمد).

آقایان: سجادی - کورس - خانم جهانبانی
دکتر ضیائی - مرندي - مهندس فروهر - دکتر عدل -
دکتر یزدان پناه - دکتر سعید - دکتر المونی - دکتر
دادفر - مهندس علی برومند - دکتر نجیمی - کاظم

مسعودی - خانم نیره سعیدی - ناصر زاده - مهندس
سهم الدینی - دکتر فروزین - عبدالحسین آموزگار -
مهندس اردلان - اهری - مجید موسوی - دکتر فرمان -

ذوالفقاری - مافی - دکتر پروتو اعظم - مهندس جلالی - دکتر کفائی
نوری - مجله تربتی - کیوان عباس میرزائی - ضائب - دکتر
بیت منصور - پزشکی - مهندس معینی زنده روضی - اخلاقی -

توسلی - ریگی - دکتر انوشیروانی - اسعد رزم آرا -
محسنی مهر - ایمان زهرائی - دکتر صفائی - صدیقیانی

زاده - دکتر شمس - دکتر گایک هوا کیمیان -
دکتر معظمی - دکتر اعتمادی - دهبیم - انشاء - قهیمی - کمالوند -

دکتر مدنی - دکتر رهنوردی - شهرستانی - دکتر
حبیب اللهی - تیمسار همایونی - دکتر کیان - کاشمی -
دکتر علومی - مهندس فیروز عدل - مصطفوی - حیدرقلی

برومند - مهندس احتشام شهیدی - شاخوئی - پدرامی -
بهنیا - کلانتر هر میزی - اسدی لنگرودی - مهندس زاهدی - خانم
آصف زاده - احمد - اولیاء شیرازی - دکتر حاتم -

مهندس نظمی - دکتر بناهی - بسیان - دکتر بهزادی - نیکروش -
محدث زاده - اولیاء - بدر صالحیان - خانم پیرنیا - دکتر رحیمی
بهبهانی - مهندس پروشانی - جهانشاهی - دکتر موثقی -
شیخ الاسلامی - فیاض - غلامرضا بهادری - بهیری -
حیدر صائبی - امیر احمدی - بوداغ زاده - پور دباری -

بدر خانی - دکتر بازرگانی - خانم امیر ابراهیمی - اسلامی نیا - دکتر پیر - پیمان - دکتر تنکابنی - دکتر توانا - جعفری - مهندس جلالی - خانم مزارعی - جهانی - چنگیزی - خانقاهی - تیمسار حکیمی - حیدری - مهندس کیا - جوانشیر - کسرائی - خانم دکتر دولتشاهی - خانم صفی نیا - موسوی ساکوئی - ایلخانی پور - مهندس عنایت بهبهانی - دکتر سعید بهادری - دکتر بزرگر - دکتر برادر - مهندس بدیعی - زهتاب فرد - حکمت یزدی - دکتر موسوی - پرویزی - بختیارها - امام مردوخ - خانم مهدی - اخوی - اکبر - محمد علی آموزگار - احتشامی - امیر علم خزیمه - مهندس خسروی - تیمسار خطیب شهدی - خورشید - دارویی - دشتی - احمدی - دکتر راد - رشیدی - دولو - ادیب سمعی - مهندس اریبایی - زرین پور - دکتر زهرائی - دکتر رازانی - سراج الدینی - سعادت - سعادت فرد - شریفها - دکتر شکرایی - حی - دکتر قاسم صوفی - دکتر وجیه الله صدر - رامبد - فخر طباطبائی - فضائی - ظفر - طباطبائی - دیبا - عبدالحسین طباطبائی - صادقی - شیخ رضائی - سمعی - کریم بخش سعیدی - ساگینیان - کشفی - دکتر رئیس - رهبر - نامور - دکتر نایی - دکتر ناوی - نارویی - میرافضل - مهدوی - اردستانی - فریدونفر - خانم زاهدی - فرود - مهندس فرخ - فتوحی - غضنفری - دکتر عسگری - خانم دکتر طالقانی - علی - طباطبائی - خانم ضرابی - طلوعی - خانم دکتر صنیع - دکتر سعید حکمت - دکتر محقق - اسمعیل خزیمه - دکتر شریف امامی - فرهادپور - فیصلی - قاضی زاده - قدردان - مهندس نصر - دکتر لقمان ادهم - سعید وزیر - بوشهری - مظهری - بدیعی - زهتاب فرد - دکتر موسوی - پرویزی - بختیارها - امام مردوخ - خانم اسدی - اخوی - اکبر - محمد علی آموزگار - احتشامی - امیر علم خزیمه - مهندس خسروی - تیمسار خطیب شهدی - خورشید - دارویی - دشتی - احمدی - دکتر راد - رشیدی - دولو - ادیب سمعی - مهندس اریبایی - زرین پور - دکتر زهرائی - دکتر رازانی - سراج الدینی - سعادت - سعادت فرد - کمالوند - دکتر مدنی - دکتر رهنوردی - شهرستانی - دکتر حبیب الهی - تیمسار همایونی - دکتر کیان - کاسمی - دکتر علوم - مهندس فیروز عدل - مصطفوی - حیدر قلی برومند - مهندس احتشام شهدی - شاخویی - پدرامی - بهنیا - کلانتر هرمزی - اسدی لنگرودی - مهندس زاهدی - خانم آصف زاده - احمد - اولیاء شیرازی - دکتر حاتم - مهندس نظمی - دکتر پناهی - پسیان - دکتر بهزادی - نیک روش - محدث زاده - اولیاء - بدر صالحیان - خانم پیرنیا - دکتر بجیبی بهبهانی - مهندس پروشانی - جهانشاهی - دکتر موثقی - شیخ الاسلامی - فیاض -

آراء موافق ۲۱۴ رأی ..

رئیس - لایحه با ۲۱۴ رأی موافق (باتفاق آراء) تصویب شد و بدولت ابلاغ میشود.

موافقین - آقایان :

شریفها - دکتر شکرایی - حی - دکتر قاسم صوفی - دکتر وجیه الله صدر - رامبد - فخر طباطبائی - فضائی -

غلامرضا بهادری - معیری - حیدر صائبی - امیر احمدی - بوداغ زاده - پور بر دبیری - بدر خانی - دکتر بازرگانی - خانم امیر ابراهیمی - اسلامی نیا - دکتر پیر - سجادی - کورس خانم جهانبانی - دکتر ضیائی - مرندی - مهندس فروهر - دکتر عدل - دکتر یزدان پناه - دکتر سعید - دکتر المونی - دکتر دادفر - مهندس علی برومند - دکتر نجیمی - کاظم مسعودی - خانم نیره سعیدی - ناصرزاده - مهندس سهم الدینی - دکتر فروزین - عبدالحسین آموزگار - مهندس اردلان - اهری - مجید موسوی - دکتر قهرمان - ذوالفقاری - مافی - دکتر پروا عظیم - دکتر کفائی - مهندس جلالی نوری - مجد - دکتر متین - کیوان عیاس میرزائی - صائب - دکتر بیت منصور - پزشکی - مهندس معینی زند - رضوی - اخلاقی - توسلی - ریگی - دکتر انوشیروانی - اسعد رزم آرا - محسنی مهر - ایمان زهرائی - دکتر صفائی - صدقیانی زاده - دکتر شمس - دکتر گاکگیک هواکیمیان - دکتر معظمی - دکتر اعتمادی - دبیرم - انشاء - فهیمی

رئیس - آقای دکتر آموزگار بفرمائید.

دکتر آموزگار (وزیر دارائی) - بنده یکبار دیگر وظیفه خود میدانم از طرف دولت از توجهات کلیه نمایندگان مجلس شورای ملی که لایحه اصلاحی مالیات بر درآمد را باتفاق آراء تصویب فرمودند تشکر کنم (احسن) همچنین از مقام معظم ریاست محترم مجلس شورای ملی و اعضای محترم کمیسیون دارائی بخصوص جناب آقای اهری سپاسگزاری کنم امیدوارم که وزارت دارائی در اجرای این لایحه بسیار مهم موفق و پیروز باشد (انشاء الله احسن).

۴ - تقدیم لایحه فهرست خلاصه اعتبارات تخصیص داده شده بمناطق وزارت آموزش و پرورش از محل کد ۸۱۹۹ در سال ۱۳۵۱ بوسیله آقای دکتر بطحانی معاون وزارت آموزش و پرورش

رئیس - آقای دکتر بطحانی بفرمائید .

دکتر بطحانی (معاون وزارت آموزش و پرورش) - در اجرای تبصره ۱۰ قانون بودجه ۱۳۵۱ کل کشور فهرست توزیع اعتبارات مناطق آموزش و پرورش را جهت استحضار کمیسیون محترم بودجه تقدیم میکنم .

رئیس - لایحه به کمیسیون بودجه ارجاع میشود .

۵- تصویب صورت جلسه قبل

رئیس - نسبت به صورت جلسه دفعه گذشته نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه تصویب میشود .

۶- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون نظام راجع بلایحه احتساب یک هزار ریال کمک هزینه افسران و همردیفان جزو حقوق آنان و ارسال به مجلس سنا

رئیس - گزارش شور دوم احتساب یک هزار ریال کمک هزینه افسران و همردیفان جزو حقوق آنان مطرح است قرائت میشود .

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون نظام بمجلس شورای ملی

کمیسیون نظام در جلسه ۸ اسفند ماه ۱۳۵۱ با حضور سید کاتوزیان معان وزارت جنگ لایحه شماره ۴۹۸۳۰ مورخ ۱۳۵۱/۱۰/۳ راجع با احتساب یک هزار ریال کمک هزینه افسران و همردیفان جزو حقوق آنان را که گزارش شور اول آن بشماره ۶۰۷ چاپ گردیده برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه شور اول را تصویب کرد .

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد .

لایحه قانون مزبوط به احتساب یک هزار ریال کمک هزینه افسران و همردیفان جزو حقوق آنان

ماده واحده - از اول سال هزار و سیصد و پنجاه و دو مبلغ یک هزار ریال کمک هزینه افسران و همردیفان غیر لیسانسیه نیرو های مسلح شاهنشاهی (موضوع تبصره ۶۷ قانون بودجه سال ۱۳۴۲ کل کشور و موضوع ماده واحده مصوب اردیبهشت ۱۳۴۹) بارعبایت کلیه مقررات مربوط جزو حقوق آنها در هر درجه محسوب و از مبلغ مزبور کسور بازنشستگی برداشت خواهد شد و با توجه بتبصره ۷۰ قانون بودجه سال ۱۳۴۲ کل کشور جزو حقوق بازنشستگی و وظیفه آنان محسوب می شود و هرگاه این قبیل افسران و همردیفان بعد اموافق باخذ مدرک لیسانس گردند مشمول مقررات مربوط باافران لیسانسیه خواهند بود و بجای مبلغ یک هزار ریال

موضوع این قانون از مبلغ ۲۰۰۰ ریال استفاده خواهد کرد.

تبصره - مقررات این قانون شامل افسران و همردیفان بازنشسته و وراث مستمری بگير در گذشتگان نیز خواهد بود.

مخبر کمیسیون نظام - روح الله جعفری

گزارش شور دوم از کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری در جلسه ۵۱/۱۲/۱۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه احتساب یکپاره ریال کمک هزینه افسران و همردیفان جزء حقوق آنان را برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه کمیسیون نظام را تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری

رضا پیرزاده

گزارش شور دوم از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی.

کمیسیون دارائی در جلسه ۵۱/۱۲/۱۴ با حضور نمایندگان دولت لایحه احتساب یکپاره ریال کمک هزینه افسران و همردیفان جزو حقوق آنان را برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه کمیسیون نظام را تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دارائی - امان الله ریگی

رئیس - ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده واحده و کلیات آخر لایحه رأی می گیریم خانمها و آقایانی که موافقت خواهش می کنند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه برای تصویب مجلس سنا فرستاده می شود.

۷ - طرح گزارش شور اول کمیسیون دادگستری راجع به لایحه مجازات عمومی
رئیس - گزارش شور اول لایحه مجازات عمومی مطرح است قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور اول از کمیسیون دادگستری بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری طی جلسات متعدد با حضور آقایان احمدی وزیر دادگستری و هنرمندی معاون وزارت دادگستری لایحه شماره ۵۲۵۷۲ - ۵۱/۱۱/۹ دولت ارسالی از مجلس سنا راجع به قانون مجازات عمومی را که در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۱/۱۱/۱۰ وصول آن اعلام و بشماره ۵۸۵ چاپ گردیده است مطرح کرد و در جلسه ۱۲ اسفند ماه ۱۳۵۱ با اصلاحاتی بشرح زیر بتصویب رسانید.

اینک گزارش شور اول آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه قانون مجازات عمومی

باب اول - کلیات

فصل اول - مواد عمومی

ماده ۱ - قانون مجازات راجع است بتعیین انواع جرائم و مجازاتها و اقدامات تأمینی و تربیتی که درباره مجرم اعمال میشود.

ماده ۲ - هر فعل یا ترك فعل که مطابق قانون قابل مجازات یا مستلزم اقدامات تأمینی یا تربیتی باشد جرم محسوب است و هیچ امری را نمیتوان جرم دانست مگر آنکه بموجب قانون برای آن مجازات یا اقدامات تأمینی یا تربیتی تعیین شده باشد.

ماده ۳ - الف - قوانین جزائی درباره کلیه کسانی که در قلمرو حاکمیت ایران (اعم از زمینی و دریائی و هوائی) مرتکب جرم شوند اعمال میگردد مگر آنکه بموجب قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

ب - هرگاه قسمتی از جرم در ایران واقع و نتیجه آن در خارج از قلمرو حاکمیت ایران حاصل شود و یا قسمتی از جرم در خارج واقع و نتیجه آن در ایران حاصل شود آن جرم واقع شده در ایران محسوب است.

ج - هر ایرانی بایگانه ای که در خارج از قلمرو حاکمیت ایران مرتکب یکی از جرائم زیر شود طبق قانون ایران مجازات میشود هرگاه نسبت بان جرم در خارج مجازات شده باشد بجز بابت مجازاتی که در دادگاههای ایران تعیین میگردد احتساب خواهد شد.

ماده ۴ - مجرم باید مالی را که در اثر ارتکاب جرم تحصیل کرده است اگر موجود باشد عیناً و اگر موجود نباشد مثل یا قیمت آنرا بصاحبش بدهد و از عهده خسارات وارد بر آید و هرگاه از حیث حقوق عمومی نیز وجهی بعهده مجرم تعلق بگیرد استرداد اموال یا تأدیه خسارت و حقوق مدعیان خصوصی بر آن مقدم است.

ماده ۵ - باز پرس یادداشتان در صورت صدور قرار منع تعقیب یا موقوف شدن تعقیب باید تکلیف اشیاء و اموالی را که دلیل جرم بوده و یا از جرم تحصیل شده یا حین ارتکاب استعمال و یا برای استعمال اختصاص داده شده است تعیین کند که مستر و یا ضبط یا معدوم شود و نیز مکلف است مادام که پرونده نزد او جریان دارد به تقاضای ذینفع بارعایت شرایط زیر دستور استرداد اموال و اشیاء فوق الذکر را صادر نماید.

ماده ۶ - وجود تمام یا قسمتی از آن اشیاء و اموال در بازپرسی یا دادرسی لازم نباشد.

۲ - اشیاء و اموال بلامعارض باشد.

۳ - در شمار اشیاء و اموالی که باید ضبط یا معدوم گردد نباشد.

در کلیه امور جزائی دادگاه باید ضمن صدور حکم یا قرار یا پس از آن اعم از اینکه مبنی بر محکومیت یا برائت یا موقوف شدن تعقیب متهم باشد نسبت باشیاء و اموالی که دلیل جرم بوده یا در اثر جرم تحصیل شده یا حین ارتکاب استعمال و یا برای استعمال اختصاص داده شده حکم مخصوص صادر و تعیین نماید که مسترد یا ضبط و یا معدوم شود.

۱ - اقدام یا جنایتی که مستخدمان دولت یا اتباع بیگانه که در خدمت دولت ایران هستند بمناسبت شغل و وظیفه خود مرتکب می شوند.

۲ - جنحه یا جنایت مأموران سیاسی و کنسولی دولت ایران که از مصونیت سیاسی استفاده میکنند.

۳ - در غیر موارد مذکور در بند ج هر ایرانی که در خارج از ایران مرتکب جرمی شود و در ایران یافت شود طبق قوانین جزائی ایران مجازات خواهد شد مشروط به اینکه:

۱ - حداکثر مجازات جرم بموجب قانون ایران بیش از یکسال حبس باشد.

۲ - عمل بموجب قانون محل وقوع جرم باشد.

۳ - در محل وقوع جرم محاکمه و تیرنه نشده باشد یا در صورت محکومیت مجازات کلاً یا بعضاً درباره او اجرا نشده باشد.

۴ - بموجب قانون ایران و قانون محل وقوع جرم موجبی برای منع یا موقوف شدن تعقیب یا عدم اجرای مجازاتها با اسقاط آن نباشد.

۵ - در مورد جرائمی که بموجب قانون خاص یا عهد بین المللی مرتکب در هر کشور که بدست آید باید محاکمه شود اگر مرتکب در ایران دستگیر شود طبق قوانین ایران محاکمه و مجازات میشود.

حاصل تا تعیین تکلیف نهائی در صندوق دادگستری تودیع خواهد شد.

ماده ۶۵- مجازات باید بموجب قانونی باشد که قبل از ارتکاب جرم مقرر شده باشد و هیچ فعل یا ترک فعل را نمیتوان بعنوان جرم بموجب قانون متأخر مجازات نمود. لیکن اگر بعد از ارتکاب جرم قانونی وضع شود که مبنی بر تخفیف یا عدم مجازات بوده و یا از جهات دیگر مساعدتر بحال مرتکب باشد نسبت بجرائم سابق بوضع آن قانون ناصدور حکم قطعی مؤثر خواهد بود.

در صورتیکه بموجب قانون سابق حکم قطعی و لازم الاجراء صادر شده باشد بترتیب زیر عمل خواهد شد:

۱- اگر عملی که در گذشته جرم بوده بموجب قانون لاحق جرم شناخته نشود در اینصورت حکم قطعی اجراء نخواهد شد و اگر در جریان اجراء باشد موقوف الاجراء خواهد ماند و در این دو مورد و همچنین در موردی که حکم قبلاً اجراء شده باشد هیچگونه اثر کیفری بر آن مترتب نخواهد بود.

این مقررات در مورد قوانینی که برای مدت معین و وارد خاصی وضع گردیده است اعمال نمیکردند.

۲- اگر قانون لاحق مبنی بر تخفیف مجازات باشد محکوم علیه میتواند نسبت بان حکم تقاضای اعاده دادرسی کند و بهر حال حکم مجازات ثانوی نباید از حکم اولی شدیدتر باشد.

تبصره ۵- اگر مجازات جرمی بموجب قانون لاحق به اقدام تأمینی یا تریبیتی تبدیل گردد فقط همین اقدامات مورد حکم قرار خواهد گرفت.

فصل دوم - انواع جرائم و مجازاتها

ماده ۷۵- جرم از حیث شدت و ضعف مجازات بر سه نوع است:

- ۱- جنایت.
- ۲- جنحه.
- ۳- خلاف.

ماده ۸۵- مجازاتهای اصلی جنایت بقرار زیر است:

- ۱- اعدام.
- ۲- حبس دائم.

۳- حبس جنائی درجه یک از سه سال تا ۱۵ سال.

۴- حبس جنائی درجه دو از دو سال تا ۱۰ سال. **تبصره ۱-** از تاریخ اجرای این قانون هیچیک از حبس های جنائی توأم با اعمال شاقه نخواهد بود و بجای حبسهای مؤبد یا ابد بادائم یا اعمال شاقه حبس دائم و بجای حبس موقت یا غیردائم با اعمال شاقه حبس جنائی درجه یک و بجای حبس مجرد حبس جنائی درجه دو تعیین میشود.

ماده ۹۵- مجازاتهای اصلی جنحه بقرار زیر است:

- ۱- حبس جنحه ای از ۶۱ روز تا سه سال.
- ۲- جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال بیلا.

تبصره ۲- از تاریخ اجرای این قانون حبس جنحه ای جانشین حبس تأدیبی خواهد بود.

ماده ۱۰- حبسهای جنائی و جنحه ای ممکن است توأم با جزای نقدی باشد.

ماده ۱۱- در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از ۶۱ روز حبس باشد از این پس بجای حبس حکم جزای نقدی از ۵۰۰۱ تا ۳۰۰۰۰ ریال داده خواهد شد و هرگاه حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس و حداقل آن کمتر از این باشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰ ریال بدهد در صورتیکه در موارد فوق حبس توأم با جزای نقدی باشد و بجای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد.

ماده ۱۲- مجازات خلاف جزای نقدی از ۲۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال است.

ماده ۱۳- جزای نقدی مذکور در این قانون جانشین غرامت و مجازات نقدی و جریمه نقدی و سایر اصطلاحات و عباراتی که در قوانین جزائی به این منظور بکار برده شده است میشود. جزای نقدی ممکن است ثابت یا نسبی باشد.

مبلغ یا حداقل و اکثر جزای نقدی ثابت در قانون تعیین میشود و جزای نقدی نسبی آن است که میزان آن بر اساس واحد یا مبنای خاص قانونی احتساب میگردد.

ماده ۱۴- از تاریخ تصویب این قانون جز در

امور خلافی حداقل جزای نقدی ثابت کمتر از ۵۰۰۱ ریال نخواهد بود. در هر يك از قوانین جزائی که جزای نقدی کمتر از این مبلغ مقرر شده باشد به ۵۰۰۱ ریال افزایش خواهد یافت.

فصل سوم - مجازاتها و اقدامات تأمینی تبعی و تکمیلی

ماده ۱۵- مجازاتها و اقدامات تأمینی تبعی و تکمیلی بقرار زیر است:

- ۱- محرومیت از تمام یا بعضی از حقوق اجتماعی.
- ۲- اقامت اجباری در محل معین.
- ۳- ممنوعیت از اقامت در محل معین.
- ۴- محرومیت از اشتغال شغل یا کسب یا حرفه یا کار معین و یا الزام بانجام امر معین.
- ۵- بستن مؤسسه.
- ۶- محرومیت از ولایت یا حضانت یا وصایت یا نظارت.

این مجازاتها و اقدامات تأمینی در صورتی که در حکم دادگاه قید شود تکمیلی است و در مواردی که قانوناً وبدون قید در حکم دادگاه باشد تبعی است.

تبصره ۱- مجازاتها و اقدامات مذکور ممکن است بموجب قانون مستقل نیز مؤید حکم واقع شود در اینصورت از درجه جنحه محسوب است.

تبصره ۲- محرومیت از حقوق اجتماعی دارای عواقب زیر است:

۱- محرومیت از حق انتخاب کردن یا انتخاب شدن در مجالس مقننه.

۲- محرومیت از عضویت در کلیه انجمنها و شوراها و جمعیت هائی که اعضاء آن بموجب قانون باید با رأی مردم انتخاب شوند.

۳- محرومیت از عضویت در هیأت منصفه و هیأت امناء.

۴- محرومیت از اشتغال بمشاغل آموزشی و روزنامه نگاری.

۵- محرومیت از استخدام در سازمانهای دولتی و شرکتها و مؤسسات وابسته بدولت و شهرداریها و مؤسسات مأمور بخدمات عمومی و ادارات مجلسین و سازمانهای دیگر مملکتی.

۶- محرومیت از وکالت دادگستری و کارگشائی و تصدی دفاتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتریاری.

۷- محرومیت از انتخاب شدن بسمت داوری و کارشناسی در مراجع رسمی.

۸- محرومیت از انتخاب شدن بسمت قیم یا امین یا متولی موقوفات عام یا ناظر یا متصدی آنها.

۹- محرومیت از استعمال نشان و مدالهای دولتی و استفاده از امتیازات دولتی و عناوین افتخاری.

ماده ۱۶- مدت اقامت اجباری یا ممنوعیت اقامت در محل معین کمتر از یک ماه و بیشتر از سه سال نخواهد بود.

ماده ۱۷- مدت کلیه حبس ها از روزی شروع میشود که محکوم علیه بموجب حکم قطعی قابل اجراء محبوس شده باشد لیکن اگر محکوم علیه قبل از صدور حکم بعلت اتهام یا اتهاماتی که در پرونده امر مطرح بوده بازداشت شده باشد بازداشت مزبور بجای حبس یا جزای نقدی مندرج در حکم احتساب میشود.

ماده ۱۸- ترتیب اجرای احکام جزائی و کیفیت زندانها بنحوی است که در قانون آئین دادرسی کیفری و سایر قوانین مقرر است و آئین نامه های لازم بتصویب وزارت دادگستری و وزارت کشور خواهد رسید.

ماده ۱۹- هر کس بعلت ارتکاب جرم عمدی بموجب حکم قطعی به حبس جنائی محکوم شود یا مجازات اعدام او در نتیجه عفو به حبس جنائی تبدیل گردد تبعاً از کلیه حقوق اجتماعی محروم خواهد شد. علاوه

دادگاه میتواند مقرر دارد که محکوم علیه پس از اتمام کیفر حبس در مدتی که از سه سال تجاوز نکند از اقامت در نقطه یا نقاط معین ممنوع یا اقامت در محل معین مجبور باشد. مدتی که محکوم علیه بعلت عدم پرداخت جزای نقدی یا دیون خود پس از اجرای مجازات حبس بازداشت بوده جزء مدت اقامت اجباری یا ممنوعیت از اقامت در محل معین احتساب خواهد شد.

تبصره ۱- هر کس بعلت ارتکاب یکی از جنحه های زیر یا بعلت ارتکاب جنایت عمدی یا رعایت تخفیف به حبس جنحه ای محکوم گردد مدت پنج سال از تاریخ اتمام مجازات حبس از تعلیمت یا اشتغال در وزارتخانه ها یا شرکتها و مؤسسات دولتی و وابسته بدولت و سازمانهای مملکتی و سازمانهای مأمور بخدمت عمومی و همچنین

اشغال بامر وکالت در دعاوی و سردفتری و دفتر یاری محروم خواهد بود و علاوه دادگاه میتواند مجرم را بمحرومیت از يك يا بعض دیگر از حقوق اجتماعی در مدتی که از پنجسال تجاوز نکند محکوم نماید .
جنحه‌های مذکور عبارتند از :

- ۱- کلیه جنحه‌های مضرب مصالح عمومی که در باب دوم قانون مجازات عمومی پیش بینی شده یا جنحه‌هایی که از این حیث مشابه آنهاست و بموجب قوانین جداگانه تعیین گردیده است .
- ۲- سرقت‌های جنحه‌ای .
- ۳- کلاهبرداری و یا جنحه‌ای که بموجب قانون در حکم کلاهبرداری است .
- ۴- خیانت در امانت یا جنحه‌ای که بموجب قانون در حکم خیانت در امانت است .
- تبصره ۲۵- مقصود از سازمانهای مملکتی تشکیلات و مؤسسات غیر دولتی است که بموجب قوانین بوجود آمده و راجع بامور عمومی در سطح کشور یا استان یا شهرستان یا بخش یا روستا فعالیت مینمایند از قبیل شهرداریها و ادارات مجالس مقننه و انجمنهای استان و شهرستان و شهرو بهداری و غیره .

تبصره ۳۵- هر يك از مستخدمان وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی یا وابسته بدولت یا سازمانهای مملکتی یا سازمانهای مأمور بخدشات عمومی که متهم بارتکاب جنایت عمدی یا یکی از جنحه‌های مذکور در تبصره ۱ این ماده بشود و علیه او کیفرخواست صادر گردد از تاریخ اعلام کیفرخواست بسازمان مربوط از شغل خود معلق میگردد .

جز در مورد اتهاماتی که بمناسبت شغل و وظیفه متهم بوده یا اتهام بجنایتی که مجازات آن در قانون اعدام یا حبس ابد باشد متهم میتواند از تعلیق خود بدادگاه مرجع رسیدگی شکایت کند دادگاه در جلسه اداری و فوق العاده بموضوع رسیدگی کرده و در صورتیکه اذامه خدمت متهم را منافی بمصالح اجتماعی یا سازمان متبوع متهم تشخیص ندهد حکم بر رفع تعلیق متهم خواهد داد . رأی دادگاه در این مورد قطعی است بهر حال در صورتیکه متهم بموجب حکم قطعی برائت حاصل کند یا بم تعلیق جزء خدمت او محسوب

و حقوق یا مقرری مدتی را که بعلت تعلیق نگرفته دریافت خواهد کرد .

تبصره ۴- در تمام موارد فوق دادسراها مکلف هستند حسب مورد صدور کیفرخواست یا تصمیم دادگاه را برای اجرای تعلیق مستخدم از خدمت یا رفع آن بوزارتخانه‌ها یا قسمت متبوع او اطلاع دهند .

تبصره ۵- کسانی که بموجب حکم قطعی دادگاه علاوه بر مجازات اصلی از اقامت در نقطه یا نقاط معین ممنوع و یا به اقامت در نقطه معین مجبور هستند و همچنین کسانی که بمحرومیت از بعض یا تمام حقوق اجتماعی تبعاً یا مستقلاً بطور تکمیلی محکوم میشوند در صورتیکه حین اجرای حکم یا آثار تبعی آن از خود حسن اخلاق نشان دهند بنا بپیشنهاد دادستان مجری حکم دادگاه صادرکننده حکم میتواند مدت ممنوعیت از اقامت یا اجبار به اقامت یا محرومیت از بعض یا تمام حقوق اجتماعی را تقلیل داده و یا تمام یا قسمتی از مجازات‌ها و اقدامات تأمینی مزبور را موقوف الاجراء نماید . حکم دادگاه در این مورد قطعی است .

فصل چهارم - شروع بجرم

ماده ۲۰- هر کس قصد ارتکاب جنایتی کرده و شروع به اجرای آن نماید ولی بواسطه موانع خارجی که اراده فاعل در آنها مذخیر نداشته قبضش معلق یا بی اثر بماند و جنایت منظور واقع نشود بر ترتیب زیر محکوم خواهد شد :

- ۱- اگر مجازات اصل جرم اعدام باشد به حبس جنائی درجه يك که از ده سال کمتر نباشد .
- ۲- اگر مجازات اصل جرم حبس دائم باشد به حبس جنائی درجه يك که از پنجسال کمتر نباشد .
- ۳- اگر مجازات اصل جرم حبس جنائی درجه ۱ باشد به حبس جنائی درجه ۲ که از سه سال کمتر نباشد .
- ۴- اگر مجازات اصل جرم حبس جنائی درجه ۲ باشد به حبس جنحه‌ای که از دو سال کمتر نباشد و در صورت وجود موجبات تخفیف دادگاه نمی تواند مجازات را بکمتر از ششماه تخفیف دهد .

مجازات شروع بجرمی که حداکثر مجازات برای مرتکب مقرر گردیده باندون حداقل و اکثر باشد نصف مجازات آن جرم خواهد بود . در صورتی که مجازات

جرم توأم با جزای نقدی ثابت باشد دادگاه مرتکب شروع بجرم را به ثلث یا ربع جزای نقدی محکوم خواهد کرد . ولی حکم بپرداخت جزای نقدی نسبی در صورتی داده میشود که در قانون تصریح شده باشد .

تبصره - در صورتیکه اعمال انجام یافته ارتباط مستقیم با ارتکاب جرم داشته باشد ولی بجهت مادی که مرتکب از آنها بی اطلاع بوده وقوع جرم غیر ممکن نباشد عمل در حکم شروع بجرم محسوب میشود .

ماده ۲۱- مجرد قصد ارتکاب جنایت و عملیات و اقداماتی که فقط مقدمه جرم بوده و ارتباط مستقیم با وقوع جرم نداشته باشد شروع بجرم نبوده و از این حیث قابل مجازات نیست .

ماده ۲۲- هرگاه کسی که شروع بجنایتی کرده بمیل خود آنرا ترک کند از جهت جنایت منظور مجازات نخواهد شد . لیکن اگر همان مقدار عملی را که بجای آورده است جرم باشد مجازات آن محکوم میگردد .

ماده ۲۳- شروع بارتکاب جنحه در صورتی قابل مجازات است که در قانون تصریح شده باشد .

فصل پنجم - تکرار جرم

ماده ۲۴- هر کس بموجب حکم قطعی به حبس جنحه‌ای یا جنائی محکوم شده و از تاریخ قطعیت حکم تا زمان اعاده حیثیت یا شمول مرور زمان مرتکب جرم جنحه‌ای یا جنائی دیگری بشود مشمول مقررات تکرار جرم خواهد بود .

ماده ۲۵- در مورد تکرار جرم بطریق زیر رفتار میشود :

اگر مجرم دارای سابقه محکومیت جنائی یا جنحه باشد و مرتکب جرم دیگری شود به بیش از حمله اکثر جرم مجازات جدید محکوم میگردد بدون آنکه از يك برابر نیم حداکثر مذکور تجاوز کند در صورت وجود کیفیات مخففه دادگاه نمیتواند مجازات مرتکب را کمتر از يك برابر نیم حداقل مجازات جرم جدید تعیین کند . در صورتیکه جرم جدید نظیر یکی از جرائم سابق مجرم اعم از شروع و مباشرت و شرکت و معاونت در جرم باشد مجازات او بیش از حداکثر مجازات جرم جدید خواهد بود بدون آنکه از دو برابر حداکثر مذکور تجاوز کند و در این مورد دادگاه نمیتواند با رعایت کیفیات مخففه مرتکب را بکمتر از دو برابر حداقل مجازات

جرم جدید محکوم نماید مگر آنکه دو برابر حداقل بیش از حداکثر مجازات باشد که در این صورت بعدا اکثر محکوم خواهد شد .

تبصره ۱- جرائم سرقت ، کلاهبرداری ، خیانت در امانت ، اختلاس ، تدلیس ، ارتشاء و جرائم دیگری که قانوناً در حکم جرائم مذکور شناخته شده باشند از حیث تکرار جرم نظیر هم محسوب است .

تبصره ۲- در مورد این ماده دادگاه مکلف است با توجه بتمداد سوابق محکومیت قطعی متهم مجازات را با خصوصیات شخصی او از قبیل رفتار اجتماعی یا تمایل یا عادت او بارتکاب بزه منطبق سازد .

تبصره ۳- در صورتیکه مجازات جرم جدید اعدام یا حبس ابد باشد دادگاه میتواند در صورت وجود کیفیات مخففه مجازات را یکدرجه تخفیف دهد و در موردیکه مجازات جرم جدید فاقد حداقل و اکثر باشد دادگاه با وجود کیفیات مخففه میتواند يك ربع از اصل مجازات حبس را تخفیف دهد .

تبصره ۴- هرگاه حین صدور حکم محکومینهای سابق مجرم معلوم نبوده و بعد معلوم شود دادستان مراتب را بدادگاه صادر کننده حکم اعلام میکند و در اینصورت اگر دادگاه محکومینهای سابق را محرز دانست مکلف است حکم خود را طبق مقررات فوق تصحیح نماید .

ماده ۲۶- احکام تکرار جرم درباره اشخاصی که بعلت ارتکاب جرم سیاسی محکوم شده اند جاری نخواهد شد .

فصل ششم - شرکاء و معاونین مجرم

ماده ۲۷- هر کس با علم و اطلاع باشخص یا اشخاص دیگر در انجام عملیات اجرائی تشکیل دهنده جرمی مشارکت و همکاری کند شریک در جرم شناخته میشود و مجازات او مجازات فاعل مستقل آن جرم است .

در مورد جرائم غیر عمدی که ناشی از خطای دو نفر بایشتر باشد مجازات هر يك از آنان نیز مجازات فاعل مستقل خواهد بود .

اگر تأثیر مداخله شریکی در حصول جرم ضعیف باشد دادگاه مجازات او را متناسب تأثیر عمل او تخفیف میدهد .

ماده ۲۸ - اشخاص زیر معاون مجرم محسوب میشوند :

۱ - هر کس بر اثر تحریک یا ترغیب یا تهدید یا تطمیع کسی را مصمم بر ارتکاب جرم نماید و یا بوسیله دسیسه و فریب و غیرتک موجب وقوع جرم شود .
۲ - هر کس با علم و اطلاع وسائل ارتکاب جرم را تهیه کند و یا بطریق ارتکاب آنرا با علم بقصد مرتکب ارائه دهد .

۳ - هر کس عالماً عامداً وقوع جرم را تسهیل کند .
مجازات معاونت در جنحه یا جنایت مجازات مباشرت در ارتکاب آن است ولی دادگاه میتواند نظر باو ضاع احوال و میزان تأثیر عمل معاون ، مجازات را تخفیف دهد .

تبصره - برای تحقق معاونت در جرم وجود وحدت قصد و تقدم یا اقتران زمانی بین عمل معاون و مباشرت جرم شرط است .

ماده ۲۹ - در صورتیکه فاعل جرم بجهتی از جهات قانونی قابل تعقیب و مجازات نبوده و یا تعقیب و یا اجرای حکم مجازات او بجهتی از جهات قانونی موقوف گردد تأثیری در حق معاون مجرم نخواهد داشت .

ماده ۳۰ - مجازات شخص یا اشخاصی که اداره یا سرپرستی دویا چند نفر را در ارتکاب جرم بعهده داشته باشند اعم از اینکه عمل آنان شرکت در جرم یا معاونت باشد حداکثر مجازات آن جرم خواهد بود مگر اینکه در قانون مجازات خاصی تعیین شده باشد .

فصل هشتم - تعدد جرم

ماده ۳۱ - هرگاه فعل واحد دارای عناوین متعدد جرم باشد مجازات جرمی داده میشود که جزای آن اشد است .

ماده ۳۲ - الف - در مورد تعدد جرم هرگاه جرائم ارتکابی از سه جرم بیشتر نباشد دادگاه مکلف است برای هر یک از آن جرائم حداکثر مجازات مقرر را مورد حکم قرار دهد و هرگاه جرائم ارتکابی بیش از سه جرم باشد دادگاه مجازات هر یک از جرائم را بیش از حداکثر مجازات مقرر قانونی معین نمیکند بدون اینکه از حداکثر باضافه نصف آن تجاوز نماید در هر یک از

موارد فوق فقط مجازات اشد قابل اجرا است و اگر مجازات اشد یکی از علل قانونی تقلیل یا تبدیل یافته یا غیر قابل اجراء بشود مجازات اشد بعدی اجراء میگردد در صورتیکه مجموع جرائم ارتکابی در قانون عنوان جرم خاصی داشته باشد مقررات تعدد جرم رعایت نخواهد شد و مرتکب بمجازات مقرر در قانون محکوم میگردد .

ب - هرگاه پس از صدور حکم معلوم گردد که محکوم علیه محکومینهای قطعی دیگری که مشمول مقررات تعدد جرم بوده و در میزان مجازات قابل اجرا مؤثر است داشته باشد دادستان مکلف است رأساً یا وسیله دادستان دادگاهی که بالاتر است و در صورت تساوی درجه از دادستان دادگاه صادرکننده حکم اشد درخواست نماید که با توجه بمحکومینهای مختلف محکوم علیه حکم صادر را با رعایت مقررات مربوط به تعدد جرم تصحیح نماید . در صورت تساوی درجه دادگاه و میزان مجازات آنها تصحیح دادنامه در صلاحیت دادگاهی است که آخرین حکم را صادر کرده است مگر اینکه در قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد .

ج - جرائمی که حداکثر مجازات آنها مؤثر در تکرار جرم نیست در تعدد جرم موجب افزایش یا تشدید مجازات نخواهد شد .

د - مقررات تعدد جرم در امور خلافی جاری نیست و فقط مجازاتهای خلافی با هم و همچنین با مجازاتهای جنائی و جنحه‌ای جمع میشوند .

ه - در صورتیکه چند مجازات حبس بعضاً با جزای نقدی توأم باشد مجازات حبس بیشتر بعلاوه جزای نقدی که مبلغ آن زیاد تر است اجراء خواهد شد .

و - جزایهای تبعی و همچنین اقدامات تأمینی که قانوناً برای هر یک از جرائم مورد حکم مقرر شده در هر صورت اجراء خواهد شد .

ز - در موارد تعدد جرم اگر متهم دو یا سه جرم مرتکب شده باشد در هر مورد که مجازات فاقد حداقل و اکثر باشد دادگاه نباید یک ربع مجازات مقرر قانونی را بمجازات اصلی اضافه میکند و اگر جرائم ارتکابی بیش از سه فقره باشد باصل مجازات تا نصف اضافه میشود .

ح - در صورت وجود کیفیات مخففه در مورد تعدد جرم بطریق زیر تعیین مجازات خواهد شد :

۱ - در مورد کسانی که تاسه جرم مشمول مقررات تعدد مرتکب شده‌اند دادگاه میتواند مجازات را تا حداقل مجازات اصلی و اگر مجازات فاقد حد اقل و اکثر باشد مجازات اصلی را تا نصف تقلیل دهد . در هر صورت مجازات را نمیتوان کمتر از ۶۱ روز حبس جنحه‌ای تعیین کرد .

۲ - در مورد کسانی که بیش از سه جرم مشمول مقررات تعدد جرم مرتکب شده‌اند دادگاه میتواند مجازات را تا یک برابر و نیم حداقل مجازات اصل جرم تخفیف دهد و اگر مجازات فاقد حداقل و اکثر باشد میتواند آنرا تخفیف دهد بدون اینکه در هیچ مورد از ۶۱ روز حبس جنحه‌ای کمتر باشد .

ط - مقررات مربوط به تکرار و تعدد جرم درباره اطفال بزهکار رعایت نمیشود .

فصل هشتم - حدود مسئولیت جزائی

ماده ۳۳ - نسبت بجرائم اطفال ، قانون تشکیل دادگاه اطفال بزهکار اجراء میشود و در نقاطی که قانون اصلاح و تربیت تشکیل نشده است دادگاه اطفال بزهکار به ترتیب زیر عمل خواهد نمود .

۱ - در مورد اطفالیکه سن آنان بیش از ۶ سال و تا ۱۲ سال تمام است در صورتیکه مرتکب جرمی شوند باولیا یا سرپرست آنان با اخذ تعهد بتأدیب و تربیت و مواظبت در حسن اخلاق تسلیم میشوند و در مواردی که طفل فاقد ولی یا سرپرست است و یا دادگاه سپردن طفل را بسرپرست یا ولی او مناسب تشخیص ندهد و یا بانسان دسترسی نباشد دادگاه مقرر خواهد داشت که دادستان طفل بزهکار را یکی از مؤسسات یا بنگاههای عمومی یا خصوصی که معد و مناسب برای نگاهداری و تربیت طفل است برای مدت از یکماه تا ششماه بسپارد و با اقدام و نظارت در حسن تربیت طفل را برای مدت مذکور بشخصی که مصلحت بداند واگذار کند ،

هرگاه سرپرست یا ولی طفل که با دسترسی نبوده مراجعه نماید دادگاه در صورت احراز صلاحیت وی طفل را به الزام بتأدیب باو خواهد سپرد .
۲ - نسبت باطفال بزهکار که بیش از ۱۲ و تا ۱۸

سال تمام دارند دادگاه یکی از تصمیمات زیر را اتخاذ خواهد نمود :

الف - تسلیم باولیا یا سرپرست با اخذ تعهد بتأدیب و تربیت و مواظبت در حسن اخلاق طفل .
ب - سرزنش و نصیحت بوسیله قاضی دادگاه .
ج - حبس در دارالتأدیب از سه ماه تا یکسال .
د - حبس در دارالتأدیب از شش ماه تا پنجسال در صورتی که طفل بیش از ۱۵ سال تمام داشته و جرم از درجه جنایت باشد و دو تا هشت سال حبس در دارالتأدیب اگر مجازات آن جنایت اعدام یا حبس دائم باشد و در این مورد مدت حبس در دارالتأدیب کمتر از دو سال نخواهد بود .

تبصره ۱ - مفاد بند «د» در نقاطی هم که کانون اصلاح و تربیت اطفال بزهکار وجود دارد از لحاظ مدت مجری خواهد بود .

تبصره ۲ - دادگاه صادر کننده حکم حسب گزارشهایی که از وضع طفل و رفتار او در دارالتأدیب میرسد میتواند در تصمیمات قطعی سابق یکبار تجدید نظر نماید باین ترتیب که مدت‌های محکومیت را یک ربع تخفیف دهد و یا حبس در دارالتأدیب را بتصمیم مبنی بر تسلیم طفل بولی یا سرپرست قانونی تبدیل نماید و این تصمیم در صورتی انیغاد میشود که طفل حداقل یک ثلث از مدت محکومیت را در دارالتأدیب گذرانده باشد . تصمیم دادگاه در این مورد قطعی است .

تبصره ۳ - در جریان تحقیقات مقدماتی دادگاه متهمین بین ۶ تا ۱۲ سال تمام را بولی یا سرپرست میسپارد باقید التزام باینکه هر وقت حضور طفل لازم باشد او را معرفی کند و الاوجه التزام بدستور دادگاه وصول خواهد شد . در مورد متهمین بین ۱۲ تا ۱۸ سال تمام به تشخیص دادگاه یا به ترتیب فوق اقدام و یا از متهم تأمین کفیل اخذ میشود . هرگاه جرم از درجه جنایت باشد دادگاه میتواند متهم را با صدور قرار بازداشت موقت در دارالتأدیب توقیف نماید .

ماده ۳۴ - در هر مورد که سن متهم یا معنی علیه در تصمیمات و آراء مراجع جزائی مؤثر باشد هرگاه سن واقعی معلوم نباشد مرجع قضائی با کسب نظر کارشناس قدر متیقن سن را تعیین خواهد کرد .

در صورتیکه نسبت به تشخیص سن منم بین دادسرا و دادگاه اطفال یا مقام آن اختلافی که مؤثر در صلاحیت آنها باشد حاصل شود دادسرا از نظر دادگاه تبعیت خواهد کرد و اگر این اختلاف بین دادگاه جنحه و دادگاه اطفال باشد رفع اختلاف در دادگاه استان محل بعمل میآید.

ماده ۳۵- در کلیه مواردی که جرم در حوزه دادگاه بخش مستقل واقع شده یا طفل در آنجا دستگیر شده دادرس دادگاه تحقیقات مقدماتی را انجام داده و حسب میورد طبق مقررات ماده ۳۳ این قانون یا ماده ۱۹ قانون تشکیل دادگاه اطفال بز هکار تعیین مقتضی اخذ و سپس پرونده را بدادگاه اطفال یا دادگاه جنحه صلاحیتدار ارسال میپردازد. مگر اینکه دادگاه بخش اجازه رسیدگی یا مور جنحه را داشته و در حوزه شهرستان قانون اصلاح و تربیت تأمین نشده باشد که در اینصورت رسیدگی بانها مامات اطفال در همان دادگاه بعمل خواهد آمد.

ماده ۳۶- الف- هرگاه محرز شود مرتکب جرم حین ارتکاب بعمل مادرزادی یا عارضی فاقد شعور بوده یا باختلال تام قوه تمیز یا اراده دچار باشد مجرم محسوب نخواهد شد و در صورتیکه تشخیص شود چنین کسی حالت خطرناک دارد بدستور دادستان تا رفع حالت مذکور در محل مناسبی نگاهداری خواهد شد و آزادی او بدستور دادستان امکان پذیر است. شخص نگاهداری شده یا کسانش میتوانند بدادگاهی که صلاحیت رسیدگی باصل جرم را دارند از دستور دادستان شکایت کنند در اینصورت دادگاه در جلسه اداری باحضور شاکی و دادستان و یا نماینده او بموضوع با جلب نظر متخصص زسیدگی کرده حکم مقتضی در مورد آزادی شخص نگاهداری شده یا تأیید دستور دادستان صادر میکنند. این رأی قطعی است ولی شخص نگاهداری شده یا کسانش هر ششماه یکبار حق شکایت از دستور دادستان را دارند.

ب- هرگاه مرتکب جرم در حال ارتکاب باختلال نسبی شعور یا قوه ممیزه یا اراده دچار باشد مجازات بترتیب زیر تعیین میشود:

۱- در مورد جنایت مجازات مرتکب حسب مورد يك يا دو درجه تخفیف داده میشود بدون اینکه از حداقل جرم جنحه ای کمتر شود.

۲- در مورد جنحه مجازات مرتکب حداقل حسب جنحه ای است و یا بجزای نقدی تبدیل خواهد شد.

تبصره- مقررات دو ماده ۲۵ و ۳۲ این قانون راجع بصدور حکم بر محکومیت منم بعد اکثر مجازات و یا بیش از آن در باره اشخاص مشمول بند ب قابل اجرا نمی باشد و در صورت تکرار جرم مرتکب فقط باصل مجازات جرم ارتکابی محکوم میگردد و در مورد تعدد جرم مرتکب باصل مجازات هر يك از جرائم ارتکابی محکوم و یا مجازاتهای او يك درجه تخفیف داده میشود بدون اینکه از حداقل مجازات جنحه ای کمتر شود. در مورد مجازات اعدام يك درجه تخفیف الزامی است سایر مقررات دو ماده مذکور در مورد اشخاص مشمول بند «ب» نیز لازم الرعایه میباشد.

ماده ۳۷- مستی حاصل بر اثر استعمال اختیاری مواد الکلی و مخدر یا نظائر آنها بطور کلی رافع مسئولیت جزائی نیست و هرگاه ثابت شود استعمال مواد مذکور بمنظور ارتکاب جرم بوده مرتکب بعد اکثر مجازات محکوم میگردد.

تبصره- هرگاه استعمال مواد مذکور بمنظور ارتکاب جرم نبوده و موجب اختلال تام یا نسبی مشاعر و قوه تمیز مرتکب در حین ارتکاب جرم شده باشد دادگاه حسب مورد و اقتضای اوضاع و احوال میتواند مجازات را يك يا دو درجه تخفیف دهد بدون اینکه از حداقل مجازات جنحه ای کمتر باشد مگر اینکه در قانون خلاف آن مقرر شده باشد.

ماده ۳۸- کسی که بر اثر اجبار یا تهدیدی که عادتاً قابل تحمل نباشد مبادرت به استعمال مواد مذکور در ماده قبل کرده یا او را برخلاف میل خود تحت تأثیر آنها قرار داده باشد بنحوی که هنگام ارتکاب جرم حالت اشخاص مشمول بندهای الف یا ب ماده ۳۶ را پیدا کند حسب مورد طبق بندهای مذکور باور رفتار خواهد شد.

تبصره شخصی- که بر اثر اشتباه در خاصیت یا نوع مواد مذکور در ماده ۳۷ مبادرت به استعمال آنها نموده باشد مشمول مقررات مندرج در این ماده میباشد.

ماده ۳۹- هرگاه کسی بر اثر اجبار مادی یا معنوی که عادتاً قابل تحمل نباشد مرتکب جرمی گردد

۴- حوادث ناشی از عملیات ورزشی مشروط بر اینکه سبب آن حوادث نقص مقررات مربوط بان ورزش نباشد.

ماده ۴۰- هر کس هنگام بروز خطر شدید از قبیل سیل و طوفان بمنظور حفظ جان یا مال خود یا دیگری مرتکب جرمی شود مجازات نخواهد شد مشروط بر اینکه خطر را عمدتاً ایجاد نکرده و عمل ارتکابی نیز باخطر موجود متناسب بوده و برای رفع آن ضرورت داشته باشد.

تبصره- کسانی که حسب وظیفه یا قانون مکلف بمقابله با خطر هستند مشمول مقررات این ماده نیستند مگر در موارد جرائم نسبت باموال در صورتیکه ارتکاب آن جرائم ملازم معبا انجام وظایف آنان داشته باشد.

ماده ۴۱- اعمالی که برای آنها مجازات مقرر شده است در موارد زیر جرم محسوب نمیشود:

۱- در صورتیکه ارتکاب عمل یا امر قانونی واقع شود.

۲- در صورتیکه ارتکاب عمل برای اجرای قانون لازم باشد.

تبصره- هرگاه بامر غیر قانونی یکی از مقامات رسمی جرمی واقع شود آمو و امور مجازات مباشر جرم محکوم میشوند ولی در مورد مأموریکه امر آمر را بعلت اشتباه قابل قبولی بتصور اینکه قانونی است اجراء کرده باشد مجازات يك تا دو درجه تخفیف داده خواهد شد.

ماده ۴۲- اعمال زیر جرم محسوب نمیشود:

۱- اقدامات والدین و اولیاء قانونی و سرپرستان صغار و محجورین که بمنظور تنبیه یا حفاظت آنان انجام شود مشروط باینکه در حدود معارف تأدیب و محافظت باشد.

۲- هر نوع عمل جراحی یا طبی که ضرورت داشته و بارضایت شخص یا اولیاء یا سرپرستان یا نمایندگان قانونی آنها و رعایت موازین فنی و علمی انجام شود. اخذ رضایت در موارد فوری ضروری نخواهد بود.

۳- هر نوع عمل جراحی یا طبی که بشرط رضایت صاحبان حق و بارعایت نظاماتی که از طرف دولت تصویب و اعلام میشود انجام گیرد.

۴- حوادث ناشی از عملیات ورزشی مشروط بر اینکه سبب آن حوادث نقص مقررات مربوط بان ورزش نباشد.

ماده ۴۳- هر کس در مقام دفاع از نفس و یا عرض و یا ناموس و یا مال خود یا دیگری و یا آزادی تن خود یا دیگری در برابر هرگونه تجاوز فعلی و یا خطر قریب الوقوع عملی انجام دهد که جرم باشد در صورت اجتماع شرایط زیر قابل تعقیب و مجازات نخواهد بود:

۱- دفاع بتجاوز و خطر متناسب باشد.

۲- توسل بقوای دولتی بدون فوت وقت عمل امکان نباشد و یا مداخله قوای مزبور در رفع تجاوز و خطر مؤثر واقع نشود.

۳- تجاوز و خطر ناشی از تحریک خود شخص نباشد.

تبصره- وقتی دفاع از نفس و یا ناموس و یا عرض و یا مال و یا آزادی تن دیگری جایز است که او نتوان از دفاع بوده و تقاضای کمک کند و یا در وضعی باشد که امکان استمداد نداشته باشد.

ماده ۴۴- مقاومت یا قوای تأمین و انتظامی در مواقعی که مشغول انجام وظیفه خود باشند دفاع محسوب نمیشود ولی هرگاه قوای مزبور از حدود وظیفه خود خارج شوند و حسب ادله و قرائن موجود خوف آن باشد که عملیات آنان موجب قتل یا جرح یا تعرض بعرض یا ناموس گردد در این صورت دفاع جایز است.

فصل نهم- تخفیف مجازات و سقوط تعقیب

ماده ۴۵- در مورد جنحه و جنایت دادگاه در صورت احراز کیفیات مخففه میتواند مجازات را کمتر از میزان آن که بموجب قانون باید حکم دهد بشرح ماده ۴۶ تعیین کند.

کیفیات مخففه که ممکن است موجب تخفیف مجازات بشود علل و جهاتی است ملز قیبل:

۱- گذشت شاکی یا مدعی خصوصی.

۲- اظهارات و برانها مائیهای منم که در شناختن شرکاء و معاونان جرم و یا کشف ایشائی که از جرم تحصیل شده مؤثر باشد.

۳- اوضاع و احوال خاصی که منم تحت تأثیر

آنها مرتکب جرم شده است از قبیل رفتار و گفتار تحریک آمیز معنی علیه یا وجود انگیزه شرافتمندانه در ارتکاب جرم.

۴ - اعلام متهم قبل از تعقیب و یا اقرار او در مرحله تحقیق که مؤثر در کشف جرم باشد.

۵ - وضع خاص شخص و یا حسن سابقه متهم.

۶ - اقدامات یا کوشش متهم بمنظور تخفیف اثرات جرم و جبران زیان ناشی از آن.

تبصره ۱ - دادگاه مکلف است جهات و دلایل تخفیف مجازات را در احکام صریحاً قید کند.

تبصره ۲ - در مواردی که نظیر کیفیات مخففه مذکور در این ماده در مواد خاصی پیش بینی شده باشد دادگاه نمیتواند بموجب همان کیفیت دوباره مجازات متهم را تخفیف دهد.

ماده ۳۶ - دادگاه میتواند در صورت وجود کیفیات مخففه مجازات آنها ححه و جنابت را بطریق زیر تخفیف دهد. مگر اینکه در قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد:

- ۱ - اعدام به حبس دائم یا حبس جنائی درجه ۱.
- ۲ - حبس دائم به حبس جنائی درجه ۱ یا درجه ۲.
- ۳ - حبس جنائی درجه ۱ به حبس جنائی درجه ۲ که بیش از سه سال نباشد یا حبس جنحه ای که کمتر از دو سال نباشد.

۴ - حبس جنائی درجه ۲ به حبس جنحه ای که بیش از دو سال و کمتر از شش ماه نباشد.

۵ - حبس جنحه ای تا حداقل حبس مزبور یا تا حداقل جزای نقدی.

تبصره ۱ - در مورد جزای نقدی نسبی کیفیات مشدده و مخففه قابل اعمال نیست ولی در مورد جزای نقدی ثابت دادگاه میتواند در صورت وجود کیفیات مخففه جزای نقدی را اعم از اینکه توأم با حبس باشد یا نباشد تا نصف حداقل مقرر برای آن جرم و در صورتیکه بدون حداقل و حداکثر باشد تا نصف تخفیف دهد.

تبصره ۲ - در صورتیکه مرتکب قبلاً با استفاده از کیفیات مخففه جزای نقدی محکوم شده باشد دادگاه نمیتواند مجدداً با رعایت تخفیف مجازات حبس او را

بجزای نقدی تبدیل نماید مگر اینکه جرم ارتكابی قبلی غیر عمدی باشد.

ماده ۴۷ - در جرائمی که با گذشت متضرر از جرم تعقیب کفیری یا اجرای مجازات موقوف گردد گذشت باید منجز باشد. گذشت مشروط و معلق قابل ترتیباً اثر نیست. عدول از گذشت نیز مسموع نخواهد بود.

هرگاه متضرر از جرم متعدد باشند تعقیب جزائی با شکایت هر یک از آنان شروع میشود ولی موقوفی تعقیب و مجازات موکول بگذشت تمام شاکیان است.

تبصره ۱ - تأثیر گذشت قیم انفاقی منوط به موافقت دادستان خواهد بود.

تبصره ۲ - حق گذشت بوزارت قانونی متضرر از جرم منتقل میشود و در صورت گذشت همگی آنان تعقیب و اجرای مجازات موقوف میگردد.

ماده ۴۸ - در مواردی که تعقیب جزائی موکول بشکایت متضرر از جرم است هرگاه تا شش ماه از تاریخ اطلاع از وقوع جرم شکایت نکند حق تعقیب جزائی ساقط میشود مگر اینکه متضرر از جرم تحت سلطه قانونی متهم بوده و یا بعللی که خارج از اختیار او بوده قادر بشکایت نباشد که در چنین مواردی از تاریخ رفع سلطه قانونی و علل مذکور شش ماه مهلت شکایت خواهد داشت مگر اینکه جرم مشمول مرور زمان شده باشد. هرگاه متضرر از جرم قبل از انقضای مدت مذکور فوت کند و دلیلی بر انصراف صریح یا ضمنی او از شکایت موجود نباشد تعقیب متهم از طرف یک یا کلیه وراثت قانونی در صورتی بعمل میآید که شش ماه از تاریخ فوت نگذشته باشد.

ماده ۴۹ - مرور زمان تعقیب جرم را موقوف میکند و مدت آن از قرار زیر است:

- ۱ - پانزده سال برای جرمی که مجازات آن اعدام یا حبس دائم است.
- ۲ - ده سال برای سایر جنایات.
- ۳ - پنج سال برای جنجهائی که حداکثر مجازات آنها سه سال حبس جنحه ای است.
- ۴ - سه سال برای سایر جنجه ها.
- ۵ - یک سال برای خلاف.

برای تعیین مرور زمان اصل مجازات جرم بدون رعایت کیفیات مخففه یا مشدده مناط اعتبار است.

ماده ۵۰ - ابتدای مرور زمان تاریخ وقوع جرم و در مورد جرم مستمر تاریخی است که استمرار قطع شده است.

در مواردی که قانوناً تعقیب جزائی موکول با اجازه مراجع معین یا منوط برسیدگی و تعیین تکلف موضوع خاص در مرجع صالح دیگری است مرور زمان منوقف میگردد و مدتی که تعقیب جزائی معلق مذکور معلق میماند جزء مدت مرور زمان محسوب نمیشود.

ماده ۵۱ - جریان مرور زمان بوسیله هر اقدام تحقیقی یا تعقیبی که توسط مقام صلاحیتدار بعمل آمده باشد اگرچه هنوز مرتکب معلوم نباشد قطع میگردد مدت قبلی مرور زمان هائی که قطع شده بحساب آورده نمیشود.

ماده ۵۲ - مرور زمان اجرای احکام قطعی را موقوف میکند و مدت آن بقرار زیر است:

- ۱ - بیست سال برای حکم اعدام و حبس دائم.
- ۲ - پانزده سال برای حبس جنائی درجه یک و دو.
- ۳ - ده سال برای احکام حبس جنحه ای که مدت آن بیش از یک سال باشد.

۴ - پنج سال برای سایر احکام جنجه ای.

۵ - دو سال برای احکام خلافی.

۶ - پنج سال در مورد مجازات آنها و اقدامات تأمینی که مستقلاً مورد حکم قرار میگیرند هرگاه اقدام تأمینی ضمن حکم مجازات مقرر شده باشد تابع مرور زمان مجازات خواهد بود.

۷ - سه سال در مورد حبس در دارالتأدیب و حبس در زندان کانون اصلاح و تربیت. مرور زمان سایر اقدامات تأمینی مربوط باطفال نیز سه سال است مشروط باینکه سن محکوم علیه به ۱۸ سال تمام نرسیده باشد.

ماده ۵۳ - مبداء مرور زمان اجرای مجازات تاریخ قطعی شدن حکم است و اگر اجرای مجازات شروع شده باشد مبداء مرور زمان از روزی شروع میشود که ادامه اجراء در نتیجه عمل محکوم علیه قطع شده باشد اگر اجراء تمام یا بقیه مجازات موکول به گذشتن مدت یا رفع مانعی باشد مدت مرور زمان از روزی شروع

خواهد گردید که مدت آن منقضی یا آن مانع رفع شده باشد.

در موردی که اجراء مجازات بیش از یک نوبت قطع شود مدت مرور زمان از تاریخ آخرین انقطاع آغاز خواهد شد. در خصوص جزای نقدی تقسیط شده مرور زمان از تاریخ سر رسید هر یک از اقساط پرداخت نشده و در مورد آزادی مشروط مرور زمان اجرای باقیمانده مجازات از تاریخ صدور حکم بازگشت محکوم به زندان شروع میشود.

ماده ۵۴ - محکومین به حبس های جنائی در جرائم غیر سیاسی در داخل یا خارج زندان بکار گمارده میشوند.

بکار گماردن محکومین به حبس های جنحه ای بتقاضای آنان با نظر دادگاه است که ضمن حکم مجازات و با موجب تصمیم بعدی مقرر خواهد شد. قسمتی از درآمد کار زندانیان بخود و اشخاص تحت تکفلشان پرداخت خواهد شد و بقیه برای آنان پس انداز میگردد.

چگونگی تقسیم عوائد مذکور و نوع و کیفیت کار بکار زندانیان ارجاع میگردد و تشکیلات و انواع زندانها و مؤسسات صنعتی و کشاورزی وابسته بزندانها طبق آئین نامه ای خواهد بود که به تصویب وزارتخانه های دادگستری و کشور خواهد رسید و تا وضع آئین نامه مزبور مقررات فعلی اجراء میشود.

فصل دهم - عفو و اعاده حیثیت
مبحث اول - عفو عمومی

ماده ۵۵ - عفو عمومی که بموجب قانون مخصوص اعطاء میشود تعقیب و دادرسی را موقوف و در صورت صدور حکم محکومیت اجرای مجازات را متوقف و آثار محکومیت را زایل میکند.

در مواردی که قسمتی از مجازات بموجب قانون بخشوده شود آثار کفیری باقی خواهد ماند مگر اینکه ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

مبحث دوم - عفو خصوصی

ماده ۵۶ - در مورد جرائم سیاسی تمام یا قسمتی از مجازات و در سایر جرائم قسمتی از مجازات محکومین بحکم قطعی بترتیب زیر ممکن است مورد عفو ملوکانه قرار گیرد:

۱ - مجازات اعدام به حبس ابد یا ۱۵ سال حبس جنائی درجه ۱ تبدیل می شود.

۲- مجازات حبس ابد تا ۱۰ سال حبس جنائی درجه ۱ تبدیل می شود.

۳- مجازات حبس جنائی درجه ۱ تا حد اقل مجازات جنائی درجه ۲ تبدیل میشود.

۴- مجازات حبس جنائی درجه ۲ تا شش ماه حبس جنحه ای تبدیل میشود.

۵- ستایر مجازاتها تا حد اقل حبس جنحه ای یا جزای نقدی تبدیل میشود.

۶- جزای نقدی اعم از اینکه تنها یا توأم با مجازات دیگر باشد تا حد اقل جزای نقدی جنحه ای تبدیل میشود.

تقاضای عفو از طرف وزیر دادگستری پیشنهاد و بوسیله نخست وزیر بر عرض ملوکانه میرسد.

تبصره ۱ - در جرائم سیاسی عفو ملوکانه ممکن است شامل مجازات تبعی و تکمیلی هم باشد ولی در سایر جرائم فقط مجازات اصلی مورد عفو قرار میگیرد.

مبحث سوم - اعاده حیثیت

ماده ۵۷ - در مورد جرائم عمدی کسانی که به حبس

جنحه ای محکوم میشوند طرف پنج سال و کسانی که به حبس جنائی محکوم میشوند طرف ده سال از تاریخ اتمام

مجازات مذکور یا شمول مرور زمان در صورتیکه محکومیت بجنایت و جنحه مؤثر جدیدی نداشته باشند

باعاده حیثیت نایل میشوند و آثار تبعی محکومیت آنان زائل میگردد. مگر اینکه بموجب قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

در مورد عفو اگر محکوم غایب یا بلافاصله آزاد شود تاریخ اتمام مجازات همان تاریخ عفو است و الا خاتمه

اجرای بقیه مجازات خواهد بود.

تبصره ۱ - در مورد جزایهای تکمیلی یا اقدامات تأمینی مندرج در حکم اعاده حیثیت و رفع محرومیت

موکول به خاتمه اجرای آنها یا شمول مرور زمان است ولی اعاده حیثیت در سایر موارد بشرح مذکور در ماده فوق خواهد بود.

تبصره ۲ - در مورد جرائم قابل گذشت در صورتیکه پس از صدور حکم قطعی با گذشت شاکی یا مدعی

خصوصی اجرای مجازات موقوف شود محکوم علیه باعاده حیثیت نائل میگردد.

ماده ۵۸ - در مورد جرائم سیاسی کسانی که

بمجازات جنحه ای محکوم میشوند طرف پنج سال و کسانی که به مجازات جنائی محکوم میشوند طرف پنج سال

از تاریخ اتمام مجازات حبس یا شمول مرور زمان در صورتیکه محکومیت بجنایت و جنحه مؤثر جدیدی

نداشته باشد باعاده حیثیت نائل میگردد مگر اینکه در قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

ماده ۵۹ - مواد ۵۹ تا ۵۹ قانون مجازات عمومی و ماده ۱ از مواد اضافه شده بقانون آئین دادرسی کیفری

مصوب ۱۳۳۷ و آن قسمت از مقررات و مواد قانون آئین دادرسی کیفری و مقررات قوانین دیگر که مغایر

با این قانون باشد ملغی است.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر سید محمد رضا تنکابنی

رئیس - کلیات لایحه مطرح است آقای حکمت یزدی بفرمائید.

حکمت یزدی - جناب آقای رئیس، نمایندگان محترم، از مقام قضا در لسان اسلام به خلافت تعبیر

شده و این بالاترین مقام و والاترین مقام معنوی است که ممکن است بفردی اعطاء شود بنده اگر تعظیم و تکریم

میکم به جامعه قضایه از بابت این است که خود قاضی بودم بلکه به اعتبار آنست که اهم موضوعات که عبارت

از عرض، مال، ناموس و همه آزادیها را در اختیار تصمیم قاضی گذاشته است و باعتبار این امر خطیر مقام

قضای بالا و بالاست مسأله بطوء جریان دادرسی و گله ای که مردم از دستگاه دادرسی دارند مطلقاً ارتباط

به قاضی ندارد کرا را عرض کردم دو عامل، موجب بطوء جریان میشود یکی مسأله نیروی انسانی و کمبود

نیروی انسانی و دیگری قوانین دست و پاگیر، اگر خواسته باشیم که دادرسی بر طریق و روال صحیح و

منطقی خود بجریان بیفتد باید دولت باین امر مهم توجه کند که بنسبت توسعه امر قضا، کادر قضائی هم در جمیع

نقاط کشور باندازه کافی و لازم وجود داشته باشد و این کار مستلزم بودجه لازم است و این کار مستلزم ترفیه حال

قضات است بنده در لایحه بودجه دیدم ۲۰٪ اضافه کردید به حقوق، ولی از مزایا کسر کردید. این چه کاری

شد برای قاضی؟ درست است که اینها آنقدر مناعت طبع دارند که باین ریالها اعتنائی ندارند و مردانی هستند که:

اشک چون سیم بر خسار چو زر میریزند

تا نگویند که این طایفه بی سیم و زرند (احسن)

اینها این چنین مناعت طبع دارند ولی باید توجه کرد که عدالت خرج و هزینه دارد گسترش امر قضا هزینه

دارد بنده معتقدم که این امری است که دوام و بقای اجتماع منوط بآنست و باید این طرح و هزینه را

زا تحمل کرد، اما در باب قوانین، ما یک مرتبه محکمه شرع را که یک حاکم شرع به دعوائی رسیدگی میکرد

و در طرف ده دقیقه یا یک ساعت حکم میداد تبدیل کردیم به یک سلسله تشریفات خاص، دادخواست و ضمائم

دادخواست، دلایل و فرجه قانونی مواد دادرسی، ثالث و رابع و یک سلسله اصول و تشریفات قضائی، این بود

که رفتار کرد مردم را، اصل نهم انقلاب بهترین سرمشقی است که می تواند یک الگو باشد که از آن پیروی

باید کرد، می بینید در امر دادرسی ما که در خانه های انصاف و شورای داورى مطرح میشود چرا همه را ضعیف بر میگرددند

برای اینکه از تشریفات کاسته شده، باید فکری کرد که این تشریفات دست و پاگیر را که مطلقاً مربوط بقضات نیست

از پیش پا برداشت امادر تنظیم قانون هم باید خصوصیات ملت را در نظر گرفت قوانین ترجمه ای گری از کار نمیگشاید

هر قانونی بمقتضای یک اجتماع و یک ملت خاص است همانطور که مادر امر انقلاب پیروی از هیچ تری نکردیم بلکه از تری که

حاکم بود و بدر دملت می خورد استفاده کردیم اینجا هم باید همینطور عمل شود امادر مسئله قانون مجازات عمومی

باید گفت که کوششی در این باب بعمل آمده و ما در جلسات کمیسیون دادگستری بخدمت ممکن با صبر و حوصله تام و

تمامی کوشش کردیم، یک قانون منقحی بجامعه ایرانی و ملت ایران ارائه بشود، ولی این قانون هم خالی از نقص

و عیب نیست بنده از صاحب نظران استدعا میکنم تا شور دوم که هنوز وقت باقیست مطالعه دقیق بفرمائید چون

قانون مجازات عمومی تکلیف یک اجتماع ۳۰ میلیونی را در حال حاضر و اجتماعات بعدی را تعیین میکند و هر روز

نمیشود قانون را عوض کرد، من از آقای هنرمندی تشکر میکنم که در کمیسیون دادگستری بایک سعه صدری

به پیشنهادات گوش میدادند ولی همه پیشنهادات و نظریات را قبول نکردند یا قبول نشد، اما آنچه در باب این

قانون مجازات عمومی بنظر بنده رسیده و از دیدگاه بنده جای بحث است يك مسئله این است که لحن این قانون بر مبنای تشدید مجازات است، تشدید مجازات از لحن

میبارد، من نمیدانم آیا معتقدند که با تشدید مجازات امر جزا در مان خواهد شد؟

یعنی امر جرائم، بنده این اعتقاد را ندارم، معتقدم که مسئله پیشگیری بسیار مهتمتر از در مان است، باید اول

بمسئله پیشگیری توجه کرد، ما اگر آب آلوده را قبل از اینکه استفاده کنند گندزدائی و عقیم کنیم بسیار بهتر است

تاعده ای این آب را بیاشامند و مبتلا بر مرض بشوند، آنگاه آنها را در مان کنیم. بایست به عوامل پیشگیری توجه بشود

این چیزی است که بایستی يك برنامه جمعی و اجتماعی در این باب داشت شما ببینید در اجتماعاتی که عامل دین در

آنجا حکم فرمایست کمتر جرمی اتفاق می افتد بنده در چند ناحیه که شاغل بودم بسمت رئیس دادگستری باشغال دیگری

که داشتم یاد هست هر جا عاقل دین و اخلاق حکومت میکرد سطح جرائم پائین می آمد بنده در بعضی از شهرستانها

سرتق ندیدم چون دین و اخلاق حکومت میکرد پس پیشگیری مهم تر است تا اینکه صبر کنیم مبتلا بر مرض بشوند

آنگاه در مان کنیم. یکی دیگر اینکه قوانین باید آنچنان باشد که امید مهم را قطع نکند بهترین نمونه منطبق اسلام است

التائب من الذنب کمن لا ذنب له خدا هیچگاه امید بنده ای را قطع نمیکند همیشه حال برگشت و توبه را در بنده

بجامیگذار دنا فکر نکنند امروز رانده است و باید به معاصی خود ادامه بدهد باید کاری کرد که منم فکر نکند از

اجتماع رانده است بلکه باید فکر کند که هر زمان میتواند به آغوش اجتماع برگردد و فرد صالحی باشد اگر سالها

اورا محروم از حقوق اجتماعی کردیم احساس بیگانگی از اجتماع می کند باید کاری کرد که هیچگاه خود را

از اجتماع مجزا نداند و این سیاستی است که بایستی تلفیق با قانون مجازات بشود مسأله دیگر اینکه بایستی

کاری کرد در زمان انقلاب که غنا و فقر بر مجازاتها حکومت نکند بدین معنی که اگر غرامت هائی، بخصوص

جرایمی که جزای نسبی است و ماعلا دیدیم که آنها را که قدرت مالی دارند آزا میبردازند و بر هامیشوند اما

آنها را که قدرت مالی ندارند سالها باید در زندان بمانند

تساوی حقوق حکم می کند که مجازاتها را آنچنان تعیین کنند که تمام افراد در مقابل قانون مساوی باشند نه اینکه غنا و فقر حکومت کنند در نحوه اجرای قانون مسأله دیگری که تذکارش را لازم میدانم و امیدوارم که باین مسأله توجه خاص بشود مسأله جوانان بزهکار است و مسأله اطفال بزهکار مافصلی را در قانون خود وارد کردیم که برای جاومکانهایی که قانون اصلاح و تربیت تشکیل نشده در آنجا یک قوانین خاصی قائل باشیم امیدواریم که وزارت دادگستری توفیق پیدا کند که قانون اطفال بزهکار را در تمام مملکت یکسان اجرا کند اگر طفلی معجز بود در شهرستان یزد بنظر ندهد نباید با طفلی که در تهران هست اختلاف داشته باشد هر چه در تهران حاکم است باید در شهرستانها هم حاکم باشد اینها تذکراتی بود که بنظر من رسید و امیدوارم که صاحب نظران نظرات خودشان را بدهند که استفاده بشود چند پیشنهاد دیگر هم بکنده دارم که تقدیم مقام ریاست می کنم (احسن).

رئیس - آقای دکتر موسوی بفرمائید.

دکتر موسوی - سالی را که داریم پایان میرسانیم از لحاظ بحث درباره مسائل قضائی مملکت ما از سالهایی است که در سنوات اخیر کمتر دیده شده است که تا این حد درباره مسائل مربوط به دادگستری چیزی گفته یا نوشته باشند و این گفته ها و نوشته ها منحصر به مسئولین دستگاه قضایست حتی جرایم و نویسندگان و کلای دادگستری و استادان دانشگاه همه و همه در این کار همگامی داشته اند و بالاتر از همه دیدیم که شاهنشاه مادر کنگره بزرگ ما باین مسأله اشاره فرمودند و همین امر ایجاب می کند که نامی توانیم در اصلاح مسائل مربوط به دادگستری وقت بیشتری بکار ببریم. در اینجا باید بگویم که خود وزارت دادگستری هم متأسفانه از لحاظ کشاندن مسائل مربوط به دادگستری بجزایم سهم بزرگی را در این اواخر داشت یعنی مسائل بسیار ساده و معمولی دادگستری مانند اینکه يك شعبه حقوقی بکار جزائی رسیدگی کند یا دادگاه جنائی کار استینافی کیفری را رسیدگی بکند بصورتی در جرایم منعکس کردند که نظر من کار معمولی دادگستری بود و باین صورت تبلیغاتی شایسته شان دستگاه قضا نبود همین امر سبب شد که نویسنهنگانی هم

مبادرت به نشر مقالاتی کردند که این مقالات را ما هنوز هم حتی در این هفته در چراید میخوانیم که در خواندنیها و جرایم دیگر ملاحظه میفرمائید مسائلی مربوط به دادگستری عنوان شد و نتیجه این گفتگوها و این مسائل این بود که بالاخره لایحه ای که امروز بصورت یکی از ابواب قانون مجازات هست در دستگاه مقننه مملکت مطرح است. اصولاً آوردن لایحه ای باین فرم که یکی از قسمت های اساسی قوانین دادگستری مملکت بریده بشود و بصورت وصله ای بر پیکره قانون مجازات پیوند بشود بدان ماند که دکتر برنارد قلب انسان را عوض کند همچنانکه دیدیم انسان، با همه مهارتی که این استاد داشت، بالاخره آن اساسی ترین ارگان را که قلب بود، رد کرد من که سالیان دراز در این راه گامهائی برداشته ام و روح هایی را متحمل گشته ام معتمد که دستگاه قضا و قانون مجازات این وصله را که بر پیکرش پیوند میشود تحمل نخواهد کرد و رد خواهد کرد چرا؟ برای اینکه در جریان رسیدگی باین قانون برخورد خواهد شد با مشکلات دیگری که در اثر اجرای قانون مجازات و مواد این قانون با هم برخورد پیدا خواهند کرد قانون فعلی باب اول قانون مجازات است و چهار باب دیگر آن بوضع خود باقی است احکامی که تاحال صادر شده است با ستاد همان ابواب است اگر چنانچه از لحاظ تخفیف مجازات و از لحاظ تشدید مجازات و از لحاظ تعدد و تکرار که در این قانون عنوان شده است با توجه به دیگر قوانین فعلی که در احکام صادر طبق آنها عمل شده است و اینها امروز در دیوان کشور مطرح است اگر در یکی از آن موارد پیدا شود موردی که این قانون تخفیف میدهد مجازات را دیوان کشور چه خواهد کرد با آنهمه پرونده هایی که در دیوان کشور هست؟ اجبار و الزام اصولی و قانونی دارد که آنها را نقض نکند. بانه؟ مسلماً دارد در صورتیکه تمام اینها نقض شود و برگردد نتیجه اش تسریع باینکه بتأخیر افتادن دادرسی است؟ بهر صورت درست معکوس خواهد بود (شیخ الاسلامی) در نتیجه هیچ قانونی نباید عوض بشود) اگر چنانچه قانون مجازات بطور کلی تمام موادش هماهنگ با هم درست بشود و در چنین صورتی این موضوع مورد توجه قرار بگیرد و ماده ای هم برای اینکار گذاشته

بشود این مشکل پیش نخواهد آمد و اگر تمامش هم عوض نشود باز هم میشود با يك ماده رفع نقص کرد. (شیخ الاسلامی) - اگر تمامش هم عوض بشود باز این مشکل جنابعالی بجای خود باقی است (مثال دیگری بزنیم قانونی داریم بنام تشدید مجازات رانندگان در این قانون یکی از مواردیکه تشدید می کند چیست؟ مستی، مستی امر جزائی گاشی از رانندگی را که در حدود جنحه است تبدیل می کند بامر جنائی. در قانون فعلی تبصره ماده ۳۷ داریم که مستی در آن از کیفیات مخففه است حال قانونی که وضع می کنیم مواجه می کند قستی را از يك جهت از موجبات تشدید از يك جهت مسأله را با توجه به تبصره ماده ۳۷ از موجبات تخفیف و این امر دادگستری را باین مشکل بزرگی مواجه خواهد کرد اینها کلیاتی است که عنوان می کنم قبل از اینکه وارد بشوم در متن این قانون، اما در کلیات این قانون برمی خوریم بمسائلی که متأسفانه در بعضی قسمتها زحمات بی حاصلی کشیده شده و در بعضی قسمت ها اصول قانونگذاری رعایت نشده، در بعضی قسمتها مواجه با ابهامات فراوان هستیم در بعضی جاها مواجه با تناقضات فراوانی هستیم. این توضیحات در درجه اول برای این است که در شور دوم مورد دقت کمیسیون محترم دادگستری قرار گیرد مثلاً مجازات شروع به جرمی که در اصل مجازاتش گفته شده است که جرم جنائی درجه يك است (جرم جنائی درجه يك را گفته ایم که مجازاتش از ۳ سال تا ۱۵ سال است) شروع را گفته ایم حبس جنائی درجه ۲ است که از سه سال کمتر نباشد، یعنی چه؟ یعنی این همان مجازات حبس جنائی درجه يك است برای این اصلاح هیچگونه اثری جز يك مورد که می توان فکر کرد نیست و آن مورد وقتی است که بگوئیم يك محکمه ای برای شروع جرمی که حبس آن جنائی درجه يك است حداکثر مجازات را بخواهد تعیین کند و این هرگز مصداق ندارد، بنظر من اینگونه اصلاحات که شده وقت بیخود تلف کردن است و نتیجه نخواهند گرفت اما در خود تقسیم بندی این جرائم ما در قانون موجودمان میدانیم جرائم جنائی اعدام، حبس ابد حبس موقت با اعمال شاقه و حبس مجرد است البته در موقعیکه قانون فعلی نوشته شده است فلسفه تقسیم بندی فوق این بود که در کیفیت مجازات فرق قائل بشوند یعنی بعد از آنکه معلوم کردند مرتکب جرم عملش درجه درجه از اهمیت

است وقتی او را زندانی می کنند باید معلوم شود مجازاتهای بیشتری یا کارشاقی هم برایش تعیین کنند یا بصورت مجرد باشد ولی وقتی این را بر میداریم و میگوئیم حبس جنائی درجه يك و درجه دو باشد باید دید چه آثاری بر آن مترتب است؟ از جهت مرور زمان می بینیم هر دو یکی است همینطور از جهت اعاده حیثیت فقط میماند از جهت تخفیف، که در موارد تخفیف ممکن است این تقسیم مورد توجه قرار بگیرد ولی تخفیف يك مسئله فرعی است مجازات يك مسئله اصلی است ما این مقررات تخفیفی را باید بیاوریم تطبیق بدهیم با مجازات اصلی نه برعکس باید بگوئیم حبس جنائی، حبس جنحه ای و در موارد تخفیف هم با آن تطبیق میدادیم يك درجه میگردیم و هیچ اشکالی نداشت همچنانکه جنحه حالا پنج درجه ای است یعنی جنحه مهم و کوچک، جنحه مهم دو تا مجازات دارد و جنحه کوچک سه تا ولی ما در این لایحه یکپارچه کردیم و شد يك جنحه که مجازاتش هم عبارت است از حبس ۶۱ روز تا سه سال و جریمه اش از پانصد تومان بیلا ...

رئیس - آقای دکتر موسوی شور اول لایحه است شما می توانید روی نظرات خودتان این موارد را پیشنهاد بدهید و در کمیسیون بحث بکنید من فکر میکنم جنابعالی دارید در اینجا مسائل خیلی علمی را مطرح میفرمائید.

دکتر موسوی - بسیار خوب از مسائل علمی میگذرم و يك قدری کلی تر صحبت میکنم ولی فکر میکنم مسئله طوری هست جناب آقای رئیس که نمایندگان محترم مجلس وقتی می خواهند تصمیم بگیرند باید بیشتر آشنا باشند بهر صورت از خیلی مطالب میگذرم و میرسم به تناقضاتی که در این قانون هست و حتماً باید بر طرف بشود یکی از بزرگترین تناقضاتی که از اصول علمی هم تا حدی خارج است موضوع مستی است در ماده ۳۷ در مقدمه ماده با صراحت تمام گفته شده است مستی رافع مسئولیت نیست در حصره این ماده با صراحت تمام بلافاصله اضافه شده است مستی در صورتیکه موجب اختلال مشاعر بصورت تام یا نسبی باشد موجب تخفیف است از يك طرف گفته شده است مستی بهیچ وجه رافع مسئولیت نیست از يك طرف گفته شده است که مستی اگر موجب اختلال مشاعر بشود سبب خواهد شد تخفیفی داده شود بنظر من نه تنها در اینجا تناقض هست بلکه از لحاظ اصول علمی دنیائی

هم مسئله مورد بررسی قرار نگرفته در مورد دوم اگر چنانچه واقعا معتقد هستم مستی ایجاد اختلال حواس میکند در چنین صورتی چرا برای کسیکه اختلال حواس کامل ایجاد میکند با کسیکه اختلال حواس نسبی ایجاد میکند برای هر دو یک مجازات تعیین کنیم اگر معتقدیم که اثر الکل باید این باشد که وقتی کسی مرتکب جرمی شد معافش کنیم در چنین صورتی باید مسأله نسبی را در نظر بگیریم خیلی معذرت میخواهم از جناب آقای رئیس باید این مسأله را عرض کنم که مسئله مسئولیت در امر تأثیر الکل که بنام آی کیو که در دنیای امروز و بخصوص اروپا معروف شده هنوز حل نشده است اینطور که گفته شده بطور نسبی یک میلیونیم هم نسبی است ۹۹ در صد هم نسبی است باید حداقل در نظر گرفته شود مثلا گفته شود ۲۰ درصد ۵۰ درصد نه اینکه گفته شود نسبی نه اینکه این در را باز کنیم و بگوئیم هر کس از الکل یک اختلال نسبی درش ایجاد بشود باید در مجازات او تخفیف بدهیم در اینصورت بمشکلات خیلی زیادی برخورد خواهیم خورد برای اینکه نه تنها مجرمین که الکل صرف میکنند در مشاعرشان اختلال نسبی ایجاد میشود مردم عادی هم در چنین وضعی هستند و در قدرت تمیزشان در موقع ارتکاب جرم بطور نسبی اختلالی ایجاد میشود از اینرو معتقدم در این مسأله باید تجدیدنظر شود بهر حال قانونیکه آورده شده نه تنها موجب این نخواهد شد که شریعی در کار دادگستری بشود بلکه اشکالات بیشتری فراهم خواهد کرد البته در این زمینه که آیا این قانون یا نظایر آن می تواند مشکلات دستگاه قضارا حل بکند سخن گفتنی خیلی زیاد است که بانوجه باینکه امروز روی تکلیف جناب آقای رئیس باید در کلیات غیر علمی صحبت کنم از بیان مطالب در اینجا خودداری میکنم در کمیسیون عرابضم را خواهم گفت (احسنست)

رئیس - بشرط اینکه پیشنهاد مرحمت بفرمائید و بروید در کمیسیون توضیح بدهید. آقای دکتر تنکابنی بفرمائید.

دکتر تنکابنی (مخبر کمیسیون دادگستری) - با اجازه جناب آقای رئیس و همکاران محترم در خصوص صحبت همکار ارجمند جناب آقای حکمت یزدی در

مورد تجلیل از مقام قضا من هم با ایشان همصدا هستم و احترام و تکریم خاصی را برای قضات عالیقدر ملت ایران که در تمام روز در واقع با وضع خاصی بامور قضا رسیدگی میکنند با ایشان همصدا هستم در مورد اطلاع رسیدگی بدون تکیه اشاره کردند یکی کمبود نیروی انسانی که منظورشان حتماً نیروی جوان قضائی بود و دوم قوانین ناقص، قسمت دوم که در کمیسیون دادگستری مورد بررسی است همانطوریکه همکار عزیز اطلاع دارند پس از فرمایشات رهبر عالیقدر ملت ایران شاهنشاه آریامهر در کنگره عظیم ملی بلافاصله آقای وزیر محترم دادگستری از قضات بصیر از وکلای دادگستری از تمام کسانی که صاحب نظر بودند دعوت بعمل آوردند و کمیونی در دادگستری از اشخاص مطلع و بصیر تشکیل گردید و اما اینکه عنوان فرمودند لحن این لایحه قانون مجازات عمومی جنبه تشدید دارد باید بعرضشان برسانم که بحث ما در مجازات و تعیین میزان مجازات آنها نیست بحث ما در باب مواد عمومی قانون مجازات عمومی است نه در تعیین مجازات و باکمیت و کیفیت مجازات آنها آنچه که مسلم است در این لایحه یک نوع مجازاتی که قبلاً پیش بینی نشده بود و آن مجازات تأمینی است اشاره شده بود و حبس با اعمال شاقه حذف گردیده. فرمودند که امید محکوم نباید قطع بشود چنانچه این موضوع پیش بینی شده است و توجه ایشان را به تبصره ماده ۱۹ جلب می کنم این تبصره بسیار بسیار غنی است و بیشتر مشکلاتی که محکومین دارند و متأسفانه بجهت اینکه زمان با آنها اجازه اعاده حیثیت نمیدهد و نمی توانند بکاری اشتغال داشته باشند حل نموده این موضوع حتی در کمیسیون اختصاصی حزب ایران نوبین در حدود یک ماه مطالعه شده و بدادستان اجازه داده شده است که برای اینها تقاضای بخشودگی بکنند البته نسبت باینکه باید جزای نقدی عادلانه و قابل پرداخت باشد باز بحثی است در جزای خصوصی که در خدمت شما خواهم بود امیدوارم که از نظرات شما استفاده بشود اما اینکه دستگاه قضائی خودش را آماده کند برای تشکیل دادگاه اطفال ما هم باشما هم عقیده

هستم و این پیش بینی را حتماً دستگاه دادگستری خواهد کرد اما راجع به بیانات همکار عزیز و دانشمند جناب آقای موسوی که از وکلای میرز دادگستری هستند یک مسئله ای را ناگزیر هستم اشاره بکنم و آرزو مقام ریاست نهایت معذرت را میخواهم با وجود اینکه شور اول لایحه است صحبت ماهوی میشود. آقای دکتر موسوی فرمودند اصولاً آوردن لایحه باین فرم که یک قسمت آن را آورده باشند حالت وصله دارد و این را تشبیه کردند یک عمل جراحی قلب بنظر اینجناب این نوع تشبیه در علم حقوق هیچوجه صحیح نیست همانطوری که خودتان میدانید و در فرانسه تحصیل کرده اید و ملاحظه نمودید به مجالس مقننه (البته بنده نمیگویم از آن تبعیت کنید ولی از اصل حقوقی باید تبعیت کنید) تمامی قوانین مجازات عمومی یکجا تقدیم نمی شود بلکه بصورت یک باب از ابواب قانون مجازات عمومی بمجلس عرضه میگردد نمونه بارز آن قانون مجازات عمومی مورد بحث مجلس آلمان است که باب به باب تقدیم آن مجلس گردیده زیرا بحث و شور نسبت بقوانین جزائی مواد بمواد ماهها طول می کشد. آقای دکتر موسوی باب اول قانون مجازات عمومی خود یک آرگانی است مستقل نه یک قسمتی از ارگان، بنا بر این بررسی آن بشکل موجود ایرادی ندارد. اشاره به تشدید مجازات رانندگان شد. در ماده ۲ قانون تشدید مجازات رانندگان مواردی پیش بینی شده که موجبات تشدید مجازات است از جمله مستی. همانطوریکه اطلاع دارید در این قانون نقض نشده و بصورت خودش باقی است حتی در ماده ۳۶ که مورد استناد شماست هیچوجه تخفیفی قائل نشده و اگر منظور شما در تبصره ذیل ماده ۳۶ است باید توجه شما را بقسمت آخر تبصره ماده ۳۶ جلب کنم که در آن نوشته شده است اگر چنانچه در قوانین دیگر وضع دیگری پیش بینی شده باشد از شرایط تخفیف نمیتواند استفاده کند باین وضع دیگر ابهام هیچوجه وجود ندارد

(دکتر موسوی - بهر حال نتیجه این است که در یکجانوشنه تشدید در یکجانوشنه تخفیف) نه چون نوشته شده اگر در قانون خاصی نوشته شده باشد البته این مسأله را اینجا نمی خواهم با شما بحث کنم در کمیسیون داه گستری که تشریف آوردید این موضوع بنحو مطلوبی به بحث گذاشته خواهد شد. فقط خواستم اشاره کنم که باین موضوع دقت شده اما اینکه اشاره فرمودید در این قانون در نحوه تقسیم بندی نحوه جدیدی پیش بینی شده باید توجه بدهم با پیشرفت زمان و علم حقوق تقسیم بندی جدیدی بعد از ۴۰ سال ضروری بود. تبصره ذیل ماده ۳۷ با خود ماده با مواد دیگر تعارضی وجود ندارد و استاد عزیز من توجه دارند که در قانون مجازات فعلی و قانونیکه هم اکنون مورد شور قرار میگردد مواد ۴۴ و ۴۵ وجود دارد که در آن مواد اجازه داده بمحکمه ای که بجرمی رسیدگی می کند نسبت بآن موارد خاصه جنبه یا جنائی بودن تخفیفی در تعیین مجازات قائل بشوند این تبصره برای محدود کردن میزان تخفیف و نیز تعیین مقدار تخفیف است. نظر باینکه جواب دادن بمطالب و موارد حقوقی و بررسی و بحث در شور اول لایحه جایز نیست لذا به همین مقدار اکتفا می شود امیدوارم با پیشنهادات سودمندی که همکاران عزیز مخصوصاً آقای دکتر موسوی بمجلس تقدیم میدارند در کمیسیون دادگستری مورد بررسی و مذاقه قرار گیرد و لایحه جامعتر برای شور دوم تقدیم مجلس شود (احسنست).

رئیس - آقای وزیر دادگستری بفرمائید

صادق احمدی (وزیر دادگستری) - بان توضیحاتی که دوست عزیزم جناب آقای تنکابنی دادند بنده فکر میکنم بار بنده سبک شد و لازم بتکرار مطالب نیست چون ایشان بنحو شایسته تری مطالب را فرمودند متأسفانه بنده قیدری تأخیر داشتم و از فرمایشات دوست عزیزم آقای حکمت یزدی که تشریف نداشتند نتوانستم استفاده کنم من از ایشان کمال تشکر را دارم که نسبت به دستگاه قضائی اظهار محبت نمودند و از همه همکاران عزیز نهایت سپاسگزاری را داریم امیدوارم همین کمک ها و عنایات موجب تقویت دستگاه قضائی بشود تا جائیکه بنده شنیدم فرمودند که

لحن قانون تشدید است باید بر عرضشان برسانم چنین چیزی نیست و تخفیف بموقع و تشدید بموقع باید در امر قانونگذاری مورد توجه قرار بگیرد و اگر قرار باشد لحن قانون همیشه بر تخفیف مجازات و ارفاق باشد نتایج نامطلوب گرفته نمیشود چون مردم در مقابل قانون تجری پیدا میکنند پس در واقع درشتی و نرمی بهم در به است اگر کسی چندین فقره جرم مرتکب شده بود و سابقه جرم داشت باید دست دادگاه باز باشد و الا اگر هفت و هشت فقره سرقت مرتکب شده بود باز هم دادگاه تخفیف بدهد همین موجب تشویق مجرم خواهد شد این است که اگر کسی سابقه جرمی نداشت و خوی مجرمانه نداشت دادگاه باید باو فرصت بدهد که خودش را اصلاح کند نافع دوم مرتکب جرم نشود مادر اینجا این سیاست را در نظر گرفته ایم بنا بر این این مطلب بنظر من صحیح نیست که گفته شود این قانون لحنش تشدید است و اینکه گفته شده است که این قانون ترجمه است باید بر عرضشان برسانم چنین چیزی هم نیست بنده خودم این اعتقاد را دارم و شاید قبلا هم در مجلس شورای ملی بر عرض رسانده باشم که ما هیچ وجه معتقد نیستیم که الگوهای خارجی را بگیریم و عیناً در مکتب پیاده کنیم در اینجا هم هیچ وجه دنبال ترجمه نرفته ایم اما در عین حال اگر یک نظری عالمانه و قابل توجه بوده است در امر قانونگذاری و مجازات از آن استفاده کرده ایم ولی در لباس قانونگذاری خودمان و با توجه به مجموع آنچه که باید در تهیه یک قانون مجازات در نظر گرفته شود اینکه فرمودند باید با تبعیت از اصل نهم انقلاب و در مقام حذف تشریفات زائد باشیم خوشبختانه وزارت دادگستری در این مورد نتایج زیادی نصیبش شده است و ما سراسر افراز هستیم در نزد شاهنشاه، در نزد ملت ایران و در نزد نمایندگان مجلس که نمایندگان تمام مردم ایران هستند ما ظرف چهارده ماه توانستیم چهار هزار باب خانه انصاف تشکیل بدهیم بنظر بنده این یک خدمت ارزنده است برای بهره مند کردن مردم از یک عدالت مجانی و بی تشریفات البته در سایر قوانین هم این دیده است که آن تشریفات را که واقعاً در احقاق حق در تمیز حق از باطل اثری نداشته باشد آن را حذف کنیم. ما در مقام این نیستیم که آن تشریفات صحیح قانونی را که در تمام مراجع قضائی دنیا باید رعایت شود

حذف کنیم و خدای نخواست در جریان رسیدگی قضائی حق مردم پایمال شود ولی تشریفات که محل وزاید است و وظیفه دار هستیم حذف کنیم و الا انهم مشغول هستیم که اینکار را بکنیم و امیدوارم وقتی آنرا تقدیم مجلس کردیم آقای حکمت نیابندو بگویند چرا تشریفات را حذف کردید بهر صورت آن تشریفات که زائد است حذف خواهد شد در مورد نیروی انسانی فرمودند متأسفانه ما از لحاظ نیروی انسانی قدری از لحاظ کمیت ضعیف هستیم تعداد قضات الان متناسب یا حجم کار نیست فکری که شده است صرف نظر از استخدام قضات این است که تشریفات زائد را حذف کنیم و شیوه رسیدگی ها را تا جایی که امکان دارد تغییر دهیم و از عوامل فعلی استفاده بیشتری بکنیم بیشتر این قضات چه در تهران چه در شهرستانها از ساعات غیر اداری هم استفاده میشود متأسفانه نمیشود به آنها کمک مالی داد ولی خود قضات با طیب خاطر برای اجرای این نیات فعالیت میکنند بیشتر دادگاههای مادر شهرستانها دو هفته هستند اگر آماری خدمتشان ارائه شود کاملاً نمایشگر این است که حجم کار مخموه دادگستری نسبت گذشته بمیزان قابل توجهی افزایش پیدا کرده و این نشانه این است که کار رسیدگی در دادگستری سرعت داشته است راجع برسیدگی و سبک کردن بار دادگستری و مراجع قضائی فرمودید، البته این اصلی صحیح و کاملاً منطقی است همه کشورها در این جهت هستند و اینکار ساده ای نیست معهداً ما هم برنامه هایی داریم اقداماتی میکنیم و امیدوارم با همکاری وزارت آموزش و پرورش و سایر دستگاهها در این خصوص در آینده قدمهای بلندتری برداریم. در مورد مطالب آقای دکتر موسوی نماینده محترم، من فکر میکنم باید ایشان انتقاد میکردند من هم توقع نداشتم ایشان دفاع کنند از لایحه ما، ولی من توقع دارم از یک حقوقدان وقتی میخواهد با یک لایحه ای مخالفت کند این فرصت را داشته باشد که مطالعه کند تطبیق کند به بیند کجایش اشکال دارد ما که نمیگوئیم بی اشکال است اصلاً فلسفه اینکه لایحه ای تقدیم میشود بمجلس برای همین است که بررسی شود و اینکه رسیدگی دو سوری است برای این است که در شورای اول عرضه شود بنمایندگان، تا هر نظری که باشد ارائه بدهند. با اینکه این لایحه شصت ماده است و رسیدگی

بآن مدتی طول میکشد بنده تقاضا نکردم يك شوری باشد چون اعتقاد دارم هر چه بیشتر بحث شود و هر چه بیشتر دقت شود بهتر است (احسن) قانون که برای من نیست برای مملکت است آقای دکتر موسوی این لایحه را نمیدانم اطلاع دارید یا خیر که سه سال در کمیسیونی که فکر میکنم شما هم به آنها اعتقاد دارید و شاید الان صحیح نباشد از انحضای این کمیسیون اسم ببرم که حمل بر این بشود که نظر خاصی هست اما محققاً خود ایشان این افراد را میشناسند، سه سال نشسته اند و این قانون را اصلاح کرده اند حالا اگر شما معتقد باشید که باید اصلاح بشود نمیدانم نمایندگان محترم چه جواب میدهند باین نظریه فکر میکنم قابل این نباشد که بنده در اطرافش زیاد بحث کنم در این مورد جناب آقای شیخ الاسلامی رئیس محترم کمیسیون دادگستری اشاره ای فرمودند بنده اعتقاد این است که مملکتی که در حال جهش است باید قوانین را بوضع روز اصلاح کند ما هیچ تعصبی نداریم که چون این قانون از چهل سال پیش بوده است آنرا باید حفظ کنیم. آنچه که دست و پاگیر است و برای دادگاهها موجب اشکال شده است آنها را از بین ببریم، ترس نداریم. سایر کشورهای دنیا هم میکنند گفته شد این وصله ای است که بر پیکر قانون مجازات وصل میشود و الله عقل بنده که قدیمیدهد ایشان تحصیلات حقوقی دارند میدانند قانون مجازات از دو قسمت تشکیل میشود قسمت اول راجع به کلیات قانون مجازات است جرم را تعریف میکند مجازات را تعریف میکند راجع به تکرار جرم تعدد جرم و تخفیف جرم است اینها مسائل کلی است قسمت دوم قانون مربوط به جزای اختصاصی است که اگر کسی کلاهبرداری کرد سرقت کرد چه مجازاتی دارد اینها قابل تفکیک است اینها آماده میشود و تقدیم مجلس میشود با تعداد زیادی مواد که دارد و با اصراری که بنده در دقت روی آن دارم مدتی طول میکشید تا این لایحه را بدهیم و چون تشریفات قانون گذاری آن طول میکشد ما گفتیم قانون جزای عمومی را اصلاح میکنیم و تقدیم مجلس میکنیم که مقداری از مشکلات حل شود و آن قسمت را هم تقدیم حضورتان میکنم تا بررسی و اصلاح فرمائید و اینها

مربوط به وصله و پینه نیست. (دکتر موسوی- بیوند عرض کردم نه وصله و پینه) بیوند یا وصله مفهومش را بنده نمیدانم و هیچ لزومی نمی بینم. صرف نظر از توضیحاتی که آقای دکتر تنکابنی دادند بنده وارد جزئیات نمیشوم چون شور اول است ولی ایشان که معتقد هستند دادگستری باید اصلاح شود استدعا میکنم که پیشنهاد ایشان را مرقوم بدارند و بدهند به کمیسیون دادگستری و بنده از رئیس محترم کمیسیون دادگستری استدعا میکنم این مطلب را توجه فرمایند اگر جناب دکتر موسوی هزار پیشنهاد هم راجع به این لایحه بدهند بنده و معاون وزارت دادگستری حاضریم که در کمیسیون حاضر شویم و هر قدر کمیسیون وقت داشته باشد بحث کنیم و بررسی کنیم تا قانونی باشد که وصله و پینه نباشد بهر حال از ایشان خواهش می کنم بجای انتقاد پیشنهاد لطف کنند و بگویند که این ماده که تنظیم شده است این اشکال را دارد. از جمله راجع به مستی صحبت فرمودند نمیدانم جناب آقای دکتر موسوی جنابعالی فرصت داشتید که این لایحه را مطالعه فرمائید یا نه این ماه ۳۷ و تبصره اش ده جلسه در باره اش بحث شده است يك موقع مستی بصورتی است که اختیاری است يك کسی می رود خودش را مست می کند برای این که این جرئت را پیدا کند که برود شکم کسی را پاره کند این از موارد تشدید مجازات است. اما يك کسی در مجلسی بوده و وادارش کرده اند و اختیار از او خارج بوده، خوب این يك مقداری از مسئولیتش سلب شده قصد ارتکاب جرم نداشته خوی مجرمانه نداشته ولی بلند شده و يك سیلی بگوش کسی زده این را قاضی در نظر میگیرد و این مسلماً از موارد تخفیف است. بلی جناب آقای دکتر موسوی ممکن است وقتی مستی موجب تشدید مجازات باشد و در بسیاری از موارد هم از کیفیات مخففه باشد (شیخ الاسلامی - و رافع مسئولیت نیست) مسلماً رافع مسئولیت نیست و ما هم چنین چیزی نگفتیم هر گاه ثابت شود استعمال مواد مزبور بمنظور ارتکاب جرم نبوده و موجب ارتکاب جرم شده دادگاه حسب مورد میتواند مجازات را تخفیف بدهد بدون این که از حداقل مجازات جنحه ای کمتر باشد، مگر این که در قانون خلاف آن مقرر

شده باشد بهر حال بنده خودم را فارغ می‌دانم که وارد جزئیات بشوم چون بنظر بنده ساختن کار مشکلی است و خراب کردن کاری آسان. این که بگوئید لایحه بد است قضاوتش با نمایندگان مجلس است يك لایحه ای است که رفته در کمیسیون که یکعده متخصص در آنجا بوده اند چه در مجلس سنا که مدتی طول کشید و چه در این جا خود آقای شیخ الاسلامی چندین روز وقت صرف کردند اعضای محترم کمیسیون دادگستری بحیثی کردند آنچه ضروری بوده اصلاح کردیم الان هم ایشان پیشنهاد بدهند و همچنین سایر خانمها و آقایان، باطیب خاطر بحث می‌کنیم و لایحه را درست میکنیم. راجع بمطالب روزنامه گفتند البته وزارت دادگستری خود را محتاج جار و جنجال راه انداختن نمیداند البته ممکن است مطالبی باشد که باید مردم اطلاع داشته باشند مخبرین بر حسب وظیفه با سازمانها تماس می‌گیرند و اخباری را منتشر میکنند و بزعم خودشان يك اخباری مهم تر جلوه میکند این چیزی است که مربوط است بروزنامه و مخبر و ما هم در مقام این نیستیم که برای آنها تعیین تکلیف کنیم که راجع به مطالبی صحبت کنند و راجع به مطالبی صحبت نکنند. (احسن) خواندند بهام مطالبی مینویسد گاهی لهو گاهی علیه و این نشانی از این است که مملکت ما از دموکراسی کامل برخوردار است (صحیح است) و دیگران هم هستند که عکس آنرا بنویسند هر دورا مردم میخوانند و آنهایی که دنبال اصول و واقعیت هستند قضاوت صحیح خود را خواهند کرد (احسن).

رئیس - آقای دکتر متین بفرمائید.

دکتر متین - لایحه شصت ماده ای قانون جزای عمومی بعد از مدتها بررسی و مطالعه و تحقیق در

کمیسیونهای تخصصی دادگستری و کمیسیون دادگستری مجلس شورای ملی امروز برای رسیدگی و شور اول به مجلس آمده دو نفر از همکاران اقلیت در اطراف این لایحه بیاناتی ایراد فرمودند. آقای حکمت یزدی قاضی سابق دادگستری، و بطور کلی همکار بنده و سایر آقایان و کلای دادگستری، ابتدا راجع به تشکیلات دادگستری و سایر محاکمات و کندی جریان محاکمات صحبت کردند. در اینجا گفته شد که علت این کندی مربوط است

به مقررات اصول محاکمات حقوقی یا کیفری دست و پاگیر، اگر شما بعد از سالها تجربه الان آمدید در قوه مقننه و این جا انجام وظیفه میکنید و يك لایحه قضائی و حقوقی مطرح است میگوئید بطوء جریان هست و مقررات دست و پاگیر هستند. در صورتیکه حقیقت اینطور نیست مابینم در عصر انقلاب وزارت دادگستری با کمیسیونهای عدیده و متخصصین امر قضا دارند عوامل دست و پاگیر را اگر وجود داشته باشد از بین می‌برند، بنابراین همانطوریکه شما نسبت به قضات دادگستری اظهار محبت فرمودید و آنها را ستودید بنده هم از طرف کلیه و کلای دادگستری حزب ایران نوین و همه نمایندگان حزب ایران نوین و اکثریت لو پشت این تریبون عرض می‌کنم که قضات دادگستری مردمان شریف با حسن نیت پر کار و زحمتکش و کم توقع هستند (صحیح است) و جملگی بر این قول هستند و ما هم به حد اعلائی احترام به اینها نگاه می‌کنیم (احسن) اما همکار عزیز بنده جناب دکتر موسوی که چهار سال تمام در مدرسه حقوق بنده انپنچار همشاگردی با ایشان را داشتم و سال ۱۳۱۹ و ۲۰ از آن دانشکده بیرون آمدم، و از آن سال تا کنون در این طرف میز قضا انجام وظیفه می‌کنیم ایشان فرنگستان هم رفتند و دکتر هم گرفتند و در بیان، فصاحت کامل هم دارند اما نقاش چیزه دست است آن ناخدای دست - عقا ندیده صورت عقا همی کند، یا همی کشد آمدند اینجا و این لایحه ۶۰ ماده ای را که وزارت دادگستری با صرف وقت و دقت فراوان تهیه کرده با تشکیل دادن کمیسیونهای فنی و قضائی و علمی و بعد هم بررسی در کمیسیون دادگستری به ساحت مقدس مجلس شورای ملی يك باره تخطئه کردند و گفتند که ما این قانون را از قوانین خارجی ترجمه کرده ایم. بلی آقای دکتر موسوی شما بدانید در کلیه کشورهای مترقی دنیا برای اینکه يك قانونی را تهیه بکنند از تمام قوانین دنیا استفاده میکنند. می‌خوانند، مطالعه می‌کنند، روه های قضائی را می‌بینند، بررسی می‌کنند Elaborer میکنند و آن قسمتهائی را که ارتباط پیدامی کند با روحیه، طرز فکر و اخلاق مردم آن مملکت آن قسمت را در قانون خودشان می‌گذارند مضافاً بر اینکه ما الان شاید از لحاظ

کدیفیکاسیون (Codification) تهیه قانون بصورت کتاب شاید يك کشوری باشیم که ۷۰ سال است که راه بیوده ایم و در این زمینه تجربه داریم شاید بعضی کشورهای دیگر دنیا در این راه تجربه های بیشتری دارند ما امروز شاهد نتیجه کارهای دیگران هستیم و اگر تعدادی از آنها را به بینیم خوب است، استفاده می‌کنیم در دادگستری در آبادانی و مسکن و خلاصه در تمام سازمانهای مملکت. و امروز مورد خود قانون يك مطلبی را که آقای دکتر موسوی خیلی راجع به آن صحبت فرمودند مسئله مستی بود و مسئله تشدید و تخفیف مجازات آن (عباس میرزائی کدیفیکاسیون را ترجمه کنید) یعنی تهیه قوانین بصورت کتاب، شما هم بالاخره باید بپوش بپوش بعضی کلمات را که جنبه بین المللی دارد یاد بگیرید. اصولا مستی در قانون جزا نبود بنده اینجا برای همکاران عزیزم تشریح می‌کنم از وقتی که اتومبیل اختراع شد و من باب يك وسیله نقلیه سریع از يك محل به محل دیگر در دسترس بشر قرار گرفت با توجه به اینکه محل اختراع اتومبیل در اروپا و آمریکا و اول بار در اروپا بوده و با توجه به اینکه در مذهب مسیح خوردن الکل حرام نیست و کسی که به مذهب مسیح معتقد است میتواند آنرا بصورت شراب بخورد و کسانی که ماشین میرانند و برای مسافرت میرفتند موقع ظهر حبس معمول يك بطر شراب میخوردند، دیدند که اینها نمی‌توانند مقررات راهنمایی و رانندگی را رعایت کنند و يك مقدار زوال عقل در آنها پیدامی شود و تصادف می‌کنند و شما اگر امروز به قوانین جزای کشورهای خارجی مراجعه بفرمائید هیچ جا صحبت از این نیست که در ته فلان محله با فلان شهر يك کسی بخاطر هیچ و بوج روی چهل و بیسواد و عدم آشنائی به اهمیت قانون و مطالعات قانون، بارفیش می‌رود و بنظر و دکا یا عرق سر می‌کشد و میرود از دکان روبرو يك کارد می‌گیرد و میرود به قلب آن کسی که با او اختلاف دارد فرومی‌کند. موردی را که ما در این قانون پیش بینی کردیم این مورد است مورد مشده اش این است. با توجه به اینکه در این مجلس محترم در حال حاضر عده ای و کلای دادگستری نشسته اند و همه مکرر در مکرر همین سئواله را می‌کنند که فلان کله بز با فلان آقائی که در خیابان و لگردی میکند رفته

يك بطر و کما خورده و برای اوزوال عقل حاصل شده و رفته کاردی کشیده و يك کسی را کشته این مورد بخصوص است که حتماً او الکل را بقصد ارتکاب جرم و آدم کشی و بانصمیم قلبی خورده بنابراین در اینجا قانون مجازات عمومی در این مورد جنبه تشدید دارد و در مورد چنین مجرمی این چنین قضاوت می‌کند. اما مسئله دیگری را که بین تخفیف کلی و بین اشد مجازات هست بنده اینجا برای همکار عزیزم نقل می‌کنم و آن موردی است که يك آدمی نسبتاً فهمیده است سواد دارد تربیت دارد ولی در يك اوضاع و احوالی گیر می‌کند که این اوضاع و احوال مربوط به وضع دماغی او است و این تشدید میشود مثلاً در يك جلسه دوستی که بارفیش مقداری الکل خورده است، با او منازعه می‌کند و در این منازعه فکر نمی‌کند نتیجه کاری که میخواید بکند چیست و لذا جاسیگاری کریستال بزرگی را که روی میز است زیر می‌دارد و پرت میکند بطرف او و اتفاقاً به هدف میخورد و بشقیقه دوستش میخورد و جابجا میبرد این هم يك موردی است که در آن جنبه اختلاف بوده بحث و جدل بوده کدورت قبلی هم بوده و در این موقع آن کدورت عریان شده است مضافاً باینکه در هر جلسه ای هم ممکن است که بطر و بسکی باشد فرض کنید این شخص بقدری از نظر فیزیکی و فیزیولوژی بدنی ضعیف بوده که با دو گیلان و بسکی از حال عادی خارج شده و از اوزوال عقل شده است.

رئیس - آقای دکتر متین جنابعالی هم که وارد مطالب علمی شدید این موارد را در کمیسیون دادگستری توضیح بفرمائید مفیدتر است.

دکتر متین - چون فرمودند که تشدید و تخفیف در اینجا موردی ندارد، بنده خواستم سه مرحله تشدید، تخفیف و مرحله بین تخفیف و تشدید را عرض می‌کنم.

رئیس - این مطالب را در کمیسیون دادگستری توضیح بدهید.

دکتر متین - چشم، مورد دیگری که در این قانون پیش بینی شده است همان موردی است که امروز در مملکت ما هم مثل سایر کشورهای دیگر سازی و جاری است و آن این است که بایستی رانندگان حین راندن اتومبیل الکل

استعمال نکنند برای اینکه مبدا از مقررات عبور و مرور و رانندگی عدول کنند و بعلت زوال عقل موجب نقص عضو یا جراحت و ضرب و جرح بشوند این توضیحی بود درباره مسئله ای که آقای دکتر موسوی راجع بمستی والکل فرمودند و اما بعقیده من در همین ۶۰ ماده که در شورای اول آن هستیم با توجه به بیانات آقای دکتر موسوی و آقای حکمت یزدی و جواب آقای دکتر تنگابنی همکار عزیز بنده مخبر کمیسیون دادگستری و بیانات جناب وزیر دادگستری که با فصاحت و منطق و دلیل بسیار محکم جواب دادند بنده هم مطالب دیگری را در جواب فرمایش آقای حکمت و موسوی دارم. ولی این مطلبی را که جناب آقای رئیس اشاره فرمودند که بنده وارد مطالب علمی شدم چون ارتباط پیدا میکند با مطالب علمی و چون نمی خواهم امر رئیس را بلافاصله رعایت نکنم بقیه عرایض را میگذارم در کمیسیون دادگستری برای توضیح بیشتر و عرض جواب به آقایان و چون شما هم دکتر در حقوق هستید و زبان فرانسه را خیلی خوب میدانید ممکن است ما یک گوشه ای به نشینیم و در مورد پیشنهاد شما بحث کنیم و لایحه را با قوانین خارجی مقایسه کنیم تا ببینیم پیشنهاد شما قابل قبول هست یا نیست (احسن).

رئیس - آقای فخر طباطبائی بفرمائید.

فخر طباطبائی - عرض کنم بحث هر لایحه ای در

مجلس بسته با اهمیت آن لایحه است و بنده می خواهم خدمت جناب وزیر دادگستری این مطلب را عرض کنم. چون احساس کردم اینجا که داشتید صحبت میکردید یک کمی قیافه شما اینطور نشان میداد که چرا این ایرادات گرفته شده، ولی مسئله مسئله مهمی است و بنده در حدود بضاعت و سوابقی که در این مورد دارم یک مطالبی بنظم میزند که ممکن است صحیح باشد یا ممکن است من اشتباه کرده باشم و انسان همیشه تسلیم منطق صحیح است بخصوص کار حقوقی و کاری که مربوط به حیثیت مردم است هر اندازه بحث و دقت و موشکافی بشود بهتر است (صحیح است) و من فکر میکنم که اصولاً همین حرفها است که حضرت تعالی را این او را و حقاً به جنب و جوش انداخته است جنابعالی از خود مان هستید همکار ما هستید و ما دلمان میخواهد

که در کارهایشان موفق باشید. خودتان هم که در مجلس تشریف داشتید همیشه اعتقاد داشتید که تشریفات زائد و دست و پاگیر است که نمیگذارد کارها صحیح انجام بشود و الاقضات صبح تا غروب بیشتر از تمام دستگاههای اجرایی کار می کنند این لایحه را من به دقت خواندم و تطبیق کردم و با اینکه در کمیسیون بودجه گرفتاری داشتم جناب هنرمندی تشریف داشتند قانون مجازات را پیش مرتب کردیم همچون من بالاخره عضو دادگستری هستم دادگستری را دوست دارم واقعاً اشخاصی زحمت کشیده اند از طرز انشاء آنها معلوم است از طرز تلفیق آنها معلوم است ولی مسئله این است که در قسمت اول تا ماده ۷ همان قانون مجازات است یک تعاریف اضافی هم کرده اند بعضی از آنها هم بدیهی است مثلاً هر جرمی در قلمرو ایران واقع بشود که اگر این کلمه باشد عیبی ندارد، نباشد هم عیبی ندارد. یک مطلب بدیهی است و این تغییر ماهیتی نیست آنچه تغییر ماهیتی داده شده در طبقه بندی جرائم و در درجه بندی و آنجائی که ماده ۱۱ هست که میگوید از ۶۱ روز بیلا اینطور باشد از ۶۱ روز کمتر میتواند تبدیل به غرامت باشد و غرامت را هم بگفتند که از ۵ هزار و یک ریال کمتر نباشد اینجا است که ما اختلاف نظر پیدا می کنیم نه اینکه مخالفت، این عرایضی را که ما می کنیم مخالفت قلمداد نکنید یک اختلاف نظر است از لحاظ اصول، شما فرمودید ایجاب میکند که تشدید مجازات بشود در این لایحه از فرمایشان استفاده می کنم تشدید آبی هم شده چه در تخفیف دادن و چه در مورد غرامت. غرامت را حداقل بانصد تومان و یکریال گذاشته اند و حال آنکه پنجاه تومان بود بهر حال در غرامت تشدید است در تخفیف ماده ۴۶ چنانچه در ماده ۱۱ صحبت کرده اند از توضیح این مطالب خیلی عذرمی خواهم جناب آقای رئیس چون لایحه بکیفیتی است که نمی شود بدون اشاره گذشته ماده ۱۰ دو قسم پیش بینی کرده است مواد قانونگذاری ۶۱ روز بیلا و حال آنکه آن قسمت دیگری دارد که حکمی درباره اش نداده اند و لازم هم نبوده مثل ماده ۲۴۱ و خیلی از مواد دیگر که اینها وارد این موضوع شما نیست ماده ۱۱۷۵ اصلی وارد این حکم شما که در ماده ۱۱ داده اند نیست در مورد تخفیف از ۶۱ روز اگر قاضی دست بسته

باشد در مورد تغییر، نتیجتاً در ماده ۱۷۵ و امثال آن در مورد خیانت در امانت، کلاه برداری و نزاع دسته جمعی که منجر بقتل کسی می شود در این موارد که همان ماده ۱۷۵ اصلی است می خواهید تخفیف بدهید از ۶۱ روز کمتر نباشد همان ۲ ماه حبس قابل اتیاع را نویسندگان قانون در نظر داشتند و حال آنکه سابق می توانستند بیابند تا ۱۱ روز، اینجا را در این مرحله جلوش را گرفته اند و این مصلحت دستگاه دادگستری نیست، آقا خیانتی در امانت کرده و امانت را پس داده یا رضایت شاکی خصوصی را بدست آورده این از مواردی است که بنده معتقدم جناب وزیر دادگستری یک ماده واحد دیگری هم بیایید و این جرائمی را که جنبه فردی آن با اجتماعی آن می چربد بپردازید دور بنده خیانتی در امانت کرده ام بسیار خوب بعداً پس داده ام یا درخت مشغریا غیر مشغری را قطع کرده ام و رضایت طرف را هم دارم در این موضوع شما دستش را بسته اند که از دو ماه و یک روز پائین تر نرود این جهاتی است که بنده عرض کردم و ممکن است که در رأس جهات دیگر نظر شما را درست درک نکرده باشم اگر واقعاً نظر من درست است دوباره یک دقت دیگری در کمیسیون بفرمائید اینجا دست و پای قاضی را باز کنید و بیاید یک اندازه ای بقضات خودتان اجازه بدهید اینها آدمهای با شرفی هستند یک ماده ۲ ملحقه بود که الحمدلله تغییر کرد این را میگفتند ماده لعنتی. قاضی چون میدید مجرم تاب این ماده را ندارد و نتیجتاً بطرف خبره میرفت، بیاید در این مواردی که عرض کردم جنبه فردی دارد دست قاضی را باز بگذارید البته باید آئین دادرسی بکیفیتی تطبیق داده بشود و باید بدقت قوانین مجازات را تطبیق بدهند، اینها مطالبی بود که خالصانه عرض کردم و باز هم استدعا میکنم جنابعالی هم تحمل انتقاد داشته باشید و اتفاقاً آنها تحمل انتقاد را دارند که میتوانند کارهای بزرگی را انجام بدهند (احسن).

رئیس - آقای شیخ الاسلامی بفرمائید.

شیخ الاسلامی (رئیس کمیسیون دادگستری) - با مذاکراتی که در اطراف این لایحه بعمل آمد بنده وارد مسایل جزئی که شاید فنی و یا تخصصی بشود تعبیر کرد، در جلسه علنی نخواهم شد، فقط یک مطلب که همکاران

عزیز جناب حکمت و جناب دکتر موسوی اشاره فرمودند بطور اختصار اشاره ای میکنم و آن این بود که آقای حکمت فرمودند این لایحه مبتنی بر تشدید است و از این جهت ایراد داشتند، بنظر خودشان، همکار محترم همفر اکیسینی ایشان، جناب دکتر موسوی، ایرادشان این بود که طرح این لایحه و تصویبش باعث افزایش کار دادگستری میشود از این جهت که اگر مواردی در این لایحه مبتنی بر تخفیف مجازات باشد دیوان کشور مجبور میشود پرونده ها را نقض کند و برگرداند و کار دادگستری زیاد میشود بنده می خواهم عرض کنم که این مطالب نشان دهنده تناقضاتی در کار همکاران عزیزم هست برای اینکه اگر لایحه مبتنی بر تشدید باشد که در موارد تشدید باعث نقض پرونده نمیشود برای اینکه قانون قبلی حاکم است اما اگر مورد از موارد تخفیف باشد درست است طبق قانون جدید که مساعد بحال منتهم است دادگستری عمل خواهد کرد و باعث ازدیاد کار دادگستری ممکن است بشود خوب آن وقت ایراد جناب حکمت مصداق پیدا میکند بهر حال خواستم در این مورد تذکری عرض کرده باشم ولی این مطلب را عرض میکنم که بحث در جلسه علنی در روی مواد این لایحه شاید در هر ماده ای بشود ساعتها بحث کرد و نظراتی اظهار کرد و جای بحث هم دارد که و علی در هر مورد هر جمله و حتی در هر کلمه از این مواد بحث بشود اما من تصور میکنم که اینگونه بحثها از فرصت و مجال جلسه علنی خارج باشد و جایش در کمیسیون دادگستری باشد که آقایان همکاران ما در فراکسیون حزب مردم چند نفر از آقایان تشریف دارند و ما از نظرات آنها استفاده میکنیم شاید هستند که در این لایحه بخصوص در جلسات طولانی و مداوم کمیسیون دادگستری با کمال واقعاً حوصله ساعتها روی هر ماده ای بحث کردیم نظرات مختلف ابراز شده نظر دولت استماع شده نظر نمایندگان محترم عضو کمیسیون ابراز شده و بالاخره نتیجه گیری کردیم و این لایحه را باینصورت تقدیم کردیم همانطور که فرمودند ما مدعی نیستیم و فکر نمیکنیم احتمالاً این لایحه باز هم از هر گونه عیب و نقصی خالی است چه بسا در خیلی از موارد جای ایراد باشد ولی تا آنجا که ما در اختیار داشتیم تلاش کردیم ایراد کمتر باشد، حالا اگر همکاران محترم

واقعا نظراتی در این مورد داشته باشند بنده بسمت مسئول کمیسیون دادگستری خدمتتان عرض میکنم یا کمال میل و اشتیاق در انتظار دریافت پیشنهادها و نظرات جنابعالی و سایر همکاران هستیم، هر چند جلسه و هر چند ساعت که طول بکشد. همانطور که در شور اول نشان دادیم حوصله اینکار را داریم و این کار را با صرف وقت کامل و دقت انجام خواهیم داد در مورد این بررسی میخواهم عرض کنم که اگر اجازه بفرمائید باید عرض کنم که ماسرعت و دقت را با هم توأم کرده ایم و این بحث مفصل و طولانی را در یک مدتی شاید ۲۰ الی ۲۵ روز صبح و عصر در جلساتی که هر کدام کمتر از هفت هشت ساعت نبوده است بطور مداوم این لایحه را بررسی کردیم من خیلی خوشوقت می شوم که در مورد این لایحه اگر نظرات و پیشنهادهایی باشد همکاران محترم لطف بکنند و ما استدعا خواهیم کرد که بکمیسیون تشریف بیاورند و توضیحاتی بدهند و انشاء الله که پیشنهادات همکاران باعث تکمیل و بهتر شدن این لایحه باشد و از جهت اینکه بنده احتراز کنم از بحث در مسائل فنی و تخصصی وارد در جزئیات مواردی که بعنوان مواد مطرح فرمودند نمی شوم و ادامه بحث را بجلسات کمیسیون واگذار میکنم.

رئیس - نظر دیگری در کلیات لایحه نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بورود در شور مواد رأی می گیریم؟ خائننها و آقایانیکه موافقت خواهند میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده اول قرائت میشود. (شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱ - قانون مجازات راجع است بتعیین انواع جرائم و مجازاتها و اقدامات تأمینی و تربیتی که درباره مجرم اعمال میشود.

رئیس - نسبت بماده اول نظری نیست؟ آقای دکتر موسوی بفرمائید.

دکتر موسوی - بشهادت همکاران عزیز در تمام لوابیحی که مربوط برشته تخصصی من بود دقیقاً مطالعه کرده ام و پیشنهادهای فراوانی داده ام. لایحه ثبت اسناد لایحه ای بود که در حدود ۲۵ پیشنهاد دادم لوابیح دیگر هم از همین قبیل، این بیان از طرف آقای وزیر دادگستری که بخواد برای

من تعیین تکلیف کند که شما بهتر این است که بجای نطق در این جا لایحه را بخوانید خیال میکنم که يك بیان بی مطالعه ای بوده است و شاید میدانستند بیانی که خارج از حدود وظیفه باشد عنوان شود من تحملش را ندارم و پاسخ میگویم. جناب شیخ الاسلامی دوست عزیز من این لایحه و اشکال ما در آن این است که این نه لایحه ای است برای تخفیف برای اینکه ما در قانون مجازات ۲۰ سال مرور زمان نداریم شما ۲۰ سال گذاشته اید بنا بر این لایحه تخفیفی نیست و نه لایحه ای است برای تشدید برای اینکه ما در قانون مجازات یکسال حبس جنائی نداریم شما در این قانون یکسال حبس جنائی گذاشته اید استاد محترم حقوق جزا آقای دکتر علوی اینجا هستند آنجائی که گفته اید مجازات شروع بجرم جنائی درجه ۲ اگر چنانچه حداکثر و اقل نداشته باشد نصف مجازات اصلی است یعنی چنانچه اگر کسی جرمی مرتکب شود که دو سال حبس جنائی درجه ۲ داشته باشد ولی عمل به نتیجه نرسد مجازاتش چه خواهد بود؟ نصف یعنی یکسال حبس جنائی. مادر دنیا یکسال حبس جنائی نداریم و در این قانون هم نداریم و برخلاف آنچه خود نوشته اید این چنین ماده ای دارید و قس علیهذا. جناب آقای وزیر دادگستری من کی گفتم چرا جرائد آمده اند راجع باین موضوع گفتگو کرده اند من بجرائد کمال احترام را میگذارم و سپاسگزارم که موضوع دادگستری اینهمه مورد علاقه ایشان هست و از ایشان میخواهم که با نظر تیزبین خودشان تمام انتقادات مربوط به دادگستری را در جراید منعکس کنند ما گفته ایم آقای وزیر دادگستری چرا شما کار بسیار عادی دادگستری را میآید بزرگترین خدمت جلوه میدید آیا اضافه کردن يك ناحیه دادرسی که در این شهر نواحی زیادی داریم چه اصلاح بزرگی است که اینهمه مصاحبه و گفتگو می کنید؟ ماهرگزار جرائد حرفی نزدیم و هرگز هم انتظار نداریم مأمورین دولت و وزراء دادگستری بیایند در اینجا گفته های نمایندگان مجلس را تحریف بکنند. گفته شده که استادان بررسی کردند من از پشت این تریبون بهمه استادانی که بررسی کرده اند تعظیم میکنم و بهمه اعضا کمیسیون دادگستری که زحمت کشیده اند تعظیم میکنم ولی آیا من و آقای مظهری و سایر دوستان نماینده مجلس آیا صلاحیت این را داریم که در این گونه مسائل اظهار

نظر بکنیم یا نه؟ اگر این صلاحیت را نداریم اصلا برای چه این موضوع در اینجا مطرح شده است؟ (احسن) و اگر این صلاحیت را داریم این عکس العمل حاد چراست؟ متأسفم از اینکه با همه دقتهایی که شده است و همانطور که آقای وزیر دادگستری فرمودند، در زمان وزارت ایشان نبوده و از قبل این لایحه در کمیسیون های مربوط رسیدگی شده است هنوز نواقص بسیار زیادی دارد بیایید این گونه تعصبات را کنار بگذاریم و از زبان کسی که ۳۰ سال است باین کار وارد است و همیشه مطالعه کرده است توجه کنید. منتهای مراتب مطالعات من طوری بوده است که موی بر سرم سفید شده است و آقای دکتر متین هنوز در سنین جوانی هستند و بیشتر از ۳۰ سال بنظر نمی رسند بیایید نظر کسی را که مطالعه کرده است با دقت بررسی کنید و جواب بدهید و بدون غرض جواب بدهید و چون آقای رئیس فرمودند من از لحاظ علمی تذکراتی ندهم تذکراتی نمیدهم ولی این روش از لحاظ قانون نویسی درست نیست، جناب رئیس کمیسیون دادگستری، فصل پنجم این قانون مربوط است به تکرار، فصل هفتم مربوط است به تعدد. این دو فصل فصل تشدید است و وسط این دو فصل يك فصل تخفیفی است آیا باید در اصل قانون نگذاری يك چنین رویه ای باشد که شما آورده اید وسط این دو فصل تشدید فصل شرکت و معاونت جرم را گذاشته اید که فصل تخفیفی است. این از لحاظ قانون نگذاری صحیح است؟ یا شما آمده اید يك فصل خاصی برای تخفیف گذاشته اید فصل نهم مربوط به تخفیف مجازات بسیار خوب اصل این است بخصوص در کمیسیون آئین نامه که ما مطالعه میکنیم در صدد این هستند که تمام مطالب در فصل مربوط باید گذاشته شود و وقتی در قانونی که آورده اید به مجلس يك فصل خاصی برای تخفیف گذاشتید چرا مسائل مربوط به تخفیف را آورده اید در بین دو فصل تکرار و تعدد گذاشتید.

شیخ الاسلامی - این عین قانون مجازات فعلی است. **دکتر موسوی** - اگر بنا است که عین قانون فعلی باشد پس اصلاح قانون چه معنی دارد؟ اصلاح واقعی دادگستری نه در آئین دادرسی است نه در قانون مدنی است و نه آئین دادرسی مدنی، اصلاح دادگستری از خود و برای دادگستری است باین ترتیب که باید تفسیحات معنوی که بقضات نظر بکنیم یا نه؟ اگر این صلاحیت را نداریم اصلا برای چه این موضوع در اینجا مطرح شده است؟ (احسن) و اگر این صلاحیت را داریم این عکس العمل حاد چراست؟ متأسفم از اینکه با همه دقتهایی که شده است و همانطور که آقای وزیر دادگستری فرمودند، در زمان وزارت ایشان نبوده و از قبل این لایحه در کمیسیون های مربوط رسیدگی شده است هنوز نواقص بسیار زیادی دارد بیایید این گونه تعصبات را کنار بگذاریم و از زبان کسی که ۳۰ سال است باین کار وارد است و همیشه مطالعه کرده است توجه کنید. منتهای مراتب مطالعات من طوری بوده است که موی بر سرم سفید شده است و آقای دکتر متین هنوز در سنین جوانی هستند و بیشتر از ۳۰ سال بنظر نمی رسند بیایید نظر کسی را که مطالعه کرده است با دقت بررسی کنید و جواب بدهید و بدون غرض جواب بدهید و چون آقای رئیس فرمودند من از لحاظ علمی تذکراتی ندهم تذکراتی نمیدهم ولی این روش از لحاظ قانون نویسی درست نیست، جناب رئیس کمیسیون دادگستری، فصل پنجم این قانون مربوط است به تکرار، فصل هفتم مربوط است به تعدد. این دو فصل فصل تشدید است و وسط این دو فصل يك فصل تخفیفی است آیا باید در اصل قانون نگذاری يك چنین رویه ای باشد که شما آورده اید وسط این دو فصل تشدید فصل شرکت و معاونت جرم را گذاشته اید که فصل تخفیفی است. این از لحاظ قانون نگذاری صحیح است؟ یا شما آمده اید يك فصل خاصی برای تخفیف گذاشته اید فصل نهم مربوط به تخفیف مجازات بسیار خوب اصل این است بخصوص در کمیسیون آئین نامه که ما مطالعه میکنیم در صدد این هستند که تمام مطالب در فصل مربوط باید گذاشته شود و وقتی در قانونی که آورده اید به مجلس يك فصل خاصی برای تخفیف گذاشتید چرا مسائل مربوط به تخفیف را آورده اید در بین دو فصل تکرار و تعدد گذاشتید.

وارد میشود جلوش گرفته بشود (صحیح است) وقتی وزیر دادگستری این امکان را داشته باشد که با وجود ۴۰ دادگاه شهرستان شعبه اول را منحل کند آن قاضی شعبه دوم و سوم و چهارم چگونه میتواند با اطمینان بکار خود ادامه دهند، وقتی وزیر دادگستری این امکان را داشته باشد پرونده فرض کنیم یکی از قضات را که باید ترخیص بگیرد نفرستد بکمیسیون یار دن کند در محکمه انتظامی که تریب بشود چه انتظاری از قضات دارید؟ قاضی بایستی استقلال نظر داشته باشد، قاضی درست باید تقویت بشود و اطمینان داشته باشد که رئیس اداره اگر چنانچه از استقلال خود استفاده بکند ریاستش را نگیرند بدهند بدادستان. این است سرعت مالتدگی در دادگستری اگر واقعا می خواهید دادگستری را درست کنید باین مسائل رسیدگی کنید (نمایندگان اقلیت - احسن).

رئیس - آقای وزیر دادگستری بفرمائید.

صادق احمدی (وزیر دادگستری) - خواستم توضیح مختصری عرض کنم چون سوء تفاهم میشود بنده هم وارد مذاکرات قبلی جناب دکتر موسوی نمی شوم ملاحظه شد که مذاکرات آخری ایشان موجب سوء تفاهم خواهد شد کاش ایشان اینقدر انصاف داشتند و میفرمودند که این موارد مربوط به چه دوره ایست؟ با کمال صراحت عرض میکنم در زمان من هیچ شعبه ای منحل نشده و اگر شعبه اول را ایشان میگویند فکر میکنم مربوط به ۱۰، ۱۲ سال قبل باشد درست است آقای دکتر موسوی این را لطفاً بفرمائید (دکتر موسوی - میدانم مربوط بقبل است) بنا بر این در حال حاضر من با تأیید فرمایش ایشان که قاضی بایستی استقلال نظر داشته باشد قاضی درست باید تقویت شود باید اختیار داشته باشد قاضی اگر خدای نکرده منحرف شود باید دادگاه انتظامی، نه وزیر دادگستری، جلوش را بگیرد عرض میکنم که این اصل امروز کاملاً رعایت می شود. جناب موسوی که بمن میگویند آنطور که باید شما اعمال قدرت نمیکنید پس بدانید که این کار میشود یعنی در حال حاضر هیچکس نمی تواند چنین حرفی بزند که در کار رسیدگی کوچکترین اعمال نفوذ و اعمال قدرت شده است، قاضی آزاد و محترم است رعایت حیثیت او

میشود، اگر از قاضی شکایت شد، بدادگاه انتظامی می‌رود. اگر تخلف کرده بود در دادگاه انتظامی رسیدگی میشود گفتن این نوع مطالب ایجاد سوء تفاهم خواهد کرد که در حال حاضر چنین چیزی هست یا نه. در مورد ترفیع قضائی بهترین شاهد خود کمیسیون ترفیع قضائی است که می‌نشیند و رسیدگی می‌کند و لواط می‌کند و اگر کسی شایستگی ترفیع دارد می‌دهد و اگر کسی شایستگی ندارد نمی‌دهد (احسن).

رئیس - آقای دکتر الموتی بفرمائید.

دکتر الموتی - جناب آقای دکتر موسوی دوست عزیز، امروز دوبار پشت تریبون تشریف آوردند و در دفعه اول مطالب بسیار صحیح و منطقی را با اطلاعات عمیق حقوقی که داشتند مطرح کردند. همانطور که ما همیشه شائق هستیم و معتقدیم که از نظرات و پیشنهادات در قوانین و لوایح استفاده بکنیم ولی بدون تعصب جناب دکتر موسوی اگر شما در یک لایحه ای ۲۵ پیشنهاد می‌دهید، دوستان ما ممکنست ۱۰۰ پیشنهاد بدهند این پیشنهادها همه می‌رود در کمیسیون دادگستری، باز همه دوستان قضائی خودتان هستند. که بحث میکنند اگر پیشنهادی را اکثریت اعضای کمیسیون قبول نکرد جناب را می‌دهم می‌دانند، پیشنهاد رد میشود، اگر پیشنهادی را قبول نکردند نباید عصبانی شوید، این خلاف اصل دموکراسی است شما بطوری عصبانی بودید که من ناراحت شدم جناب دکتر موسوی عزیز، دموکراسی یعنی همین که شما نظراتی را بفرمائید ممکن است دولت و مجلس با نظر شما موافق یا مخالف باشد آقای فخر طباطبائی با ملایمت استدلال میکنند ولی جنابعالی با چنان عصبانیتی پیشنهاد میکنید که انسان ناراحت میشود این را قبول بفرمائید که واقعاً هیچگونه تعصبی در کار نیست الا آن اعضای اکثریت نسبت بخیلی از لوایح نظر و پیشنهاد دارد ولی فراکسیون اعمال نظر و دخالت در کار کمیسیون نمی‌کنند آنچه نظر اکثریت اعضای کمیسیون است قبول بشود. بنابراین اگر در یک لایحه ۲۵ پیشنهاد دادید و یک مقدار آن قبول نشد ما نمی‌توانیم به کمیسیون بگوئیم که اینرا قبول بکنید (دکتر موسوی - من چنین حرفی نزدم) چرا

فرمودید من در یک لایحه ۲۵ پیشنهاد دادم، قبول نشد (دکتر موسوی - من گفتم لایحه را می‌خوانم و دلیلش این است که در آن لایحه ۲۵ پیشنهاد دادم)، ما نمی‌توانیم با اعضای کمیسیون بگوئیم پیشنهاد آقای موسوی را مقبول یا رد کنید، اما نکته‌ای که راجع به خواندن لوایح فرمودید بنده عرض میکنم که همه نمایندگان میخواهند لوایح را بررسی کنند و پیشنهاد بدهند مخصوصاً شخص جنابعالی که کار را آدمی با دقت لوایح را خوانده‌اید و مطالعه کرده‌اید و پیشنهاد می‌دهید و هیچکس منکر این نیست و نمی‌تواند منکر بشود، اما یک نکته که عرض میکنم، ایرادی است که به آقای صادق احمدی گرفته‌اید، چون ایشان یک روز در همین مجلس شورای ملی نماینده بودند و این حتی که شما دارید و بنده دارم آن روز ایشان داشتند و جزء و کلای بسیار اصولی و منطقی بودند (صحیح است) امروز هم جناب وزیرایی هستند که بهیچوجه من الموجه در هیچ لایحه‌ای هیچ نوع تعصبی ندارند و هر لایحه‌ای که برای ما می‌فرستند. مذاکره میکنند و خواهش میکنند که نسبت بآن لوایح دوستان حقوقدان دقت کنند تا لایحه‌ای که بمجلس می‌آید جامع جمیع نظرات باشد، ما و شما باید کمک کنیم بوزیر دادگستری چون با حسن نیتی که ایشان دارند و بارها در فراکسیون و در مجلس هم عنوان کرده‌اند که من از همه حقوقدانهای خارج از مجلس و روزنامه‌نگاران خواهش میکنم که نظر و پیشنهاد بدهند، بنابراین وقتی یک وزیر مملکت تا این حد میخواهد در کارش از جمیع نظرات استفاده کند، پیشنهادی که ما و شما می‌دهیم باید منطبق با احتیاجات و امکانات مملکتی باشد، چون ممکن است یک مقدار پیشنهاد صحیح باشد ولی امکان اجرایش نباشد و اشکال داشته باشد بهر صورت بنده خواهم این نکته را عرض کنم که در مجلس کسی در صدد تحریف نظر کسی نیست اختلاف نظر هست بین ما و شما اختلاف سلیقه هست در خیلی از لوایح نظر موافق نداریم و در بین خیلی از دوستان خودمان هم اختلاف نظر و سلیقه هست در فراکسیون مطرح می‌کنیم با خیلی از مواد مخالفت میشود و شاید رد میشود یعنی وقتی اکثریت قبول نکرد رد میشود این اختلاف نظر مانا نشی از دموکراسی است که ما و شما بآن احترام می‌گذاریم

و معتقدیم هر اندازه پایه‌های دموکراسی در این مملکت مستحکم تر بشود نفع آزادی و استقلال و عظمت شاهنشاهی ماست (احسن) همه ما باید کوشش کنیم در عین منطق و بدون اینکه عصبانی بشویم مسائل را حل کنیم بنده خود هم که در فراکسیون پیشنهاد میدهم وقتی اکثریت اعضا موافق بآن نیستند رد می‌کنند ولی من هیچوقت عصبانی نمیشوم چون اگر میخواستم عصبانی بشوم که کار فراکسیون پیش نرفت برای اینکه نظر هر کسی محترم است باید منطقی اکثریت را قبول کنیم در مورد این لایحه و هر لایحه دیگر که مطرح میشود، خود جنابعالی در چند کمیسیون مجلس هستی مثل کمیسیون برنامه و کمیسیونهای دیگر و بنده می‌بینم با چه علاقه‌ای شرکت می‌کنید و پیشنهاد می‌دهید حتی در بعضی از جلسات کمیسیون که صبح و بعد از ظهر تشکیل میشود از اول وقت صبح تا بعد از ظهر در کمیسیون حضور دارید و ما متشکریم ولی بنده ندیدم که یکبار تشریف بیاورید و بگوئید که متشکریم که کمیسیون این پیشنهاد را قبول کرد، البته تشکر ندارد برای اینکه وظیفه ماست که هر حرف حسابی را قبول کنیم و هیچ تعصبی هم نداریم نسبت به پیشنهاد جنابعالی و نه نسبت به پیشنهاد هر کس دیگری، راجع بکمیسیون دادگستری فرمودید باید عرض کنم که ریاست کمیسیون دادگستری آقای شیخ الاسلامی از افراد بسیار پرکار و فعال است و کمیسیون دادگستری یکی از بهترین کمیسیونهای مجلس است و غالباً جلسات ده پانزده ساعته دارد برای تفتیح همین لوایح. بنابراین باید تشویق کنیم آن عده از همکاران را که در مجلس باین طرز کار می‌کنند، بهر حال باز عرض می‌کنم الان شور اول لایحه است هر پیشنهادی دارید مخصوصاً امروز صبح به آقای دکتر علومی دوست حقوقدان خودمان می‌گفتم که بیشتر بررسی کنند و پیشنهاد بدهند و بکمیسیون بروند و تعقیب کنند و وقتی لایحه برای شور دوم بمجلس می‌آید همه ما از اکثریت یا اقلیت فرق نمی‌کنیم اعتقاد پیدا کنیم که این لایحه از هر حیث جامع است، بما کمک کنید در دادن پیشنهاد و اصلاح لایحه، عصبانی هم نشوید چون این کارها باصمیمیت و برادری و دوستی بهتر انجام میشود (احسن).

رئیس - آقای انوشیروانی بفرمائید.

انوشیروانی - بنده از آقای دکتر الموتی رهبر فراکسیون تشکر می‌کنم که تشریف آوردند و آبی بر آتش‌ها ریختند و عنایت کردند، همه نمایندگان نسبت به همدیگر احترام دارند اما در مورد این لایحه با اینکه بنده نامه‌های ۱۸ و ۲۰ نظراتی داشتم و پیشنهاداتی دارم معذراً از اینکه آقای وزیر دادگستری اقدام کردند و این لایحه را بمجلس آوردند تشکر می‌کنم. سی و دو سال پیش آقای دکتر مین دفترت مقدمات این لایحه و اصول کلی حقوق جزا را بمجلس آوردند ولی بتصویب نرسید و ماند تا بعد از ۳۲ سال که ایشان قدرت نشان دادند و این لایحه را که یک لایحه منطقی برای مجازات عمومی است بمجلس دادند و بنده از ایشان در این مورد تشکر می‌کنم در آغاز باین نکته جواب بدهم که در این لایحه رعایت تخفیف زیاد شده است و انتظار داریم که بیشتر هم بشود و بنده پیشنهادهایی دارم از جمله تخفیف‌هایی که بحسب با اعمال شاقه و مجرد حذف شده است و این مجازات‌هایی است که در دنیای فعلی طرفدار ندارد و در قانونی که آقای وزیر دادگستری آوردند و الان مطرح است رد شده اما بحث در ماده اول است و من بار دیگر از این کار انقلابی که آقای وزیر دادگستری مخصوصاً در ماده اول کردند تشکر می‌کنم و بایشان تبریک می‌گویم نمیشود اهم وارد جزئیات بشوم که ایشان با چه درایت و ملاحظه‌ای اجرای قانون عرفی را در این قانون آورده‌اند و مثل دنیای متمدن یک قانون مجازات عرفی پیدا کردیم کسانی که با قانون مجازات عمومی سروکار دارند که فعلاً مجری است توجه دارند و بنده چیزی نمی‌گویم فقط تشکر می‌کنم و یکی از نکات جالب و بسیار مهم این لایحه را یادآوری می‌کنم بنده تعمد و تعصبی برای لغات فارسی و غیر فارسی ندارم گاهی از بعضی لغات فرنگی هم بیشتر خوشم می‌آید حالا آقای عباس میرزائی بدشان می‌آید نمیدانم اما من راجع به این کار تعصبی ندارم ولی فکر می‌کنم به لغاتی که قانوناً وضع شده باید احترام بگذاریم ۳۰ سال پیش برای بعضی از اصطلاحات دادگستری لغت فارسی وضع کردند که الان در بعضی قوانین ما آورده شده است حتی بنده دیدم که در اصل لایحه که جناب آقای وزیر دادگستری بمجلس سنا دادند این لغات

بکار برده شده بود ولی در سنا تغییر دادند و بقدری این مسئله بنظر من مهم بود که به امر آقای شیخ الاسلامی رئیس کمیسیون دادگستری در کمیسیون حاضر شدم و یاد آوری کردم، معاون وزارت دادگستری هم توضیح دادند ولی من قانع نشدم و وقتی ما اصطلاح قانون محاکمات جزا را کردیم آئین دادرسی کیفری و به مجازات می گوئیم کیفر و به جرم، بزه، چطور شد این قانون که الان می آید و برای تمام لغات خارجی هم میخواهند لغات فارسی وضع کنند چرا آن لغات را نیابردند و این بنظر من يك كار ناصحیحی آمد اینست که پیشنهاد دادم که هم عنوان قانون مجازات عمومی عوض بشود و هم این لغات عوض بشود خواستم عرض کنم که برای این ماده اول درست است که بنده يك پیشنهاد برای اصلاح عبارتی دادم ولی باید بگویم این ماده از شاهکارهای قضائی آقای وزیر دادگستری است.

رئیس - در ماده اول نظر دیگری نیست ؟
(اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید :

الف - عنوان قانون به قانون کیفر همگانی تبدیل شود و در تمام مواد بجای مجازات کیفر و بجای جرم بزه نوشته شود.

ب - ماده يك قانون بشرح ذیل اصلاح شود.
قانون کیفر همگانی راجع است به تعیین انواع بزهها و کیفرها و اقدامات تأمینی و تربیتی که درباره مجرم باید اعمال شود و اصولی که برای اجرای آن مقرر است.

انوشیروانی

رئیس - ماده دوم قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۵۵ - هر فعل یا ترك فعل که مطابق قانون قابل مجازات یا مستلزم اقدامات تأمینی یا تربیتی باشد جرم محسوب است و هیچ امری را نمیتوان جرم دانست مگر آنکه بموجب قانون برای آن مجازات یا اقدامات تأمینی یا تربیتی تعیین شده باشد.

رئیس - نسبت بماده دوم نظری نیست؟ آقای فخر طباطبائی بفرمائید.

فخر طباطبائی - بنده توجه دارم باینکه چرا این ماده در فعل و ترك فعل گذاشتند ولی اساساً در قانون مجازات فعل و ترك فعل کلمه ای ثقیل است قانون مجازات میگوید هیچ عملی جرم نیست مگر اینکه در قانون ذکر شده باشد هیچ فعل و ترك فعل جای آن را نمیتوانید دانست که این تعریف شما با توجه باینکه خواستید ترك فعل را هم وارد قانون بکنید صحیح نیست در قانون سابق ما ترك اتفاق ذکر شده که مرد باید نفقه بدهد شما در قانون سابق آیا مواجه با اشکال شدید با ترك فعل های دیگر که يك کسی که باید جان يك كس را نجات بدهد باید يك عملی را انجام بدهد و آن عمل را انجام نمیدهد البته اگر قانون جرم معین کرده بود جرم است اگر نکرده بود جرم نیست خواستم توجه آقایان را جلب کنم هیچ الزامی نیست که ترك فعل را بیاوریم این ترکیب صریح و منسجم قانون مجازات عمومی را بهم بزنیم.

رئیس - نظر دیگری در ماده دوم نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن عرض احترام پیشنهاد مینماید ماده دوم بصورت ذیل تصویب شود.

ماده ۲۵۵ - هر فعل یا ترك فعلی که مطابق قانون برای عامل آن کیفر و اقدامات تأمینی و تربیتی پیش بینی شده بزه محسوب است و هیچ امری قابل اعمال مجازات نیست مگر اینکه بموجب قانون برای مرتکب آن کیفر یا اقدامات تأمینی و تربیتی مقرر شده باشد.

انوشیروانی

رئیس - ماده سوم قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۵۵ - قوانین جزائی درباره کلیه کسانی که در قلمرو و حاکمیت ایران (اعم از زمینی و دریائی و هوائی) مرتکب جرم شوند اعمال میگردد مگر آنکه بموجب قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

ب - هرگاه قسمتی از جرم در ایران واقع و نتیجه آن در خارج از قلمرو حاکمیت ایران حاصل شود و یا

قسمتی از جرم در خارج واقع و نتیجه آن در ایران حاصل شود آن جرم واقع شده در ایران محسوب است.

ج - هر ایرانی یا بیگانه ای که در خارج از قلمرو حاکمیت ایران مرتکب یکی از جرائم زیر شود طبق قانون ایران مجازات میشود و هرگاه نسبت بان جرم در خارج مجازات شده باشد بابت مجازاتی که در دادگاههای ایران تعیین میگردد احتساب خواهد شد :

۱- اقدام علیه حکومت مشروطه سلطنتی و امنیت داخلی و خارجی و تمامیت ارضی یا استقلال کشور ایران.

۲- جعل فرمان یا دستخط و یا مهر و یا امضاء رئیس مملکت یا استفاده از آنها.

۳- جعل نوشته رسمی نخست وزیر و هر يك از وزیران یا استفاده از آنها.

۴- جعل نوشته رسمی رؤسای هر يك از مجلسین سنا و شورای ملی و یا استفاده از آنها.

۵- جعل اسکناس رایج ایران یا اسناد بانکی ایران مانند براتهای قبول شده از طرف بانکها یا چکهای صادر شده از طرف بانکها و یا اسناد تعهد آور بانکها و همچنین جعل اسناد خزانه و اوراق قرضه صادر و یا تضمین شده از طرف دولت یا شبیه سازی و هرگونه تقلب در مورد مسکوکات رایج داخله.

۶- جنحه یا جنایتی که مستخدمان دولت یا اتباع بیگانه که در خدمت دولت ایران هستند بمناسبت شغل و وظیفه خود مرتکب می شوند.

۷- جنحه یا جنایت مأموران سیاسی و کنسولی دولت ایران که از مصونیت سیاسی استفاده میکنند.

۸- در غیر موارد مذکور در بند ج هر ایرانی که در خارج از ایران مرتکب جرمی شود و در ایران یافت شود طبق قوانین جزائی ایران مجازات خواهد شد مشروط به اینکه :

۱- حداکثر مجازات جرم بموجب قانون ایران بیش از یکسال حبس باشد.

۲- عمل بموجب قانون محل وقوع جرم باشد.

۳- در مجل وقوع جرم محاکمه و تبرئه نشده باشد یا در صورت محکومیت مجازات کلاً یا بعضاً درباره او اجرا نشده باشد.

۴- بموجب قانون ایران و قانون محل وقوع جرم موجبی برای منع یا موقوف شدن تعقیب یا عدم اجرای مجازات یا اسقاط آن نباشد.

۵- در مورد جرائمی که بموجب قانون خاص یا عهد بین المللی مرتکب در هر کشور که بدست آید باید محاکمه شود اگر مرتکب در ایران دستگیر شود طبق قوانین ایران محاکمه و مجازات میشود.

رئیس - در ماده سوم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

در ماده ۳ پیشنهاد مینماید :

الف - در بند (د) بجای جمله «در غیر موارد» جمله «علاوه بر» نوشته شود.

ب - در شق يك بند دال جمله (بیش از یکسال حبس باشد) به «کمتر از یکسال نباشد» تبدیل شود.

ج - در بند دال شق ۳ بجای جمله (در محل وقوع جرم محاکمه و تبرئه) نشده باشد جمله (در کشور محل وقوع جرم) تیره نشده باشد و یا

د - در بند دال شق ۲ بعد کلمه «قانون» کلمه «کشور» اضافه شود.

انوشیروانی

رئیس - ماده چهارم قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۴۵۵ - مجرم باید مالی را که در اثر ارتکاب جرم تحصیل کرده است اگر موجود باشد عیناً و اگر موجود نباشد مثلاً یا قیمت آن را بصاحبش بدهد و از عهده خسارت وارد بر آید و هرگاه از حیث حقوق عمومی نیز وجهی بعهده مجرم تعلق بگیرد استرداد اموال یا تأدیه خسارت و حقوق مدعیان خصوصی بر آن مقدم است.

رئیس - نسبت بماده چهارم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام در ماده ۴ پیشنهاد مینماید :
۱ - بعد از جمله خسارات وارده سطر سوم جمله «نیز» اضافه شود.
۲ - در سطر چهارم جمله «استرداد اموال یا» حذف شود.

انوشیروانی

رئیس - ماده ۵ قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

ماده ۵ - بلذپرس یا دادستان در صورت صدور قرار منع تعقیب یا موقوف شدن تعقیب باید تکلیف اشیاء و اموالی را که دلیل جرم بوده و یا از جرم تحصیل شده یا حین ارتکاب استعمال و یا برای استعمال اختصاص داده شده است تعیین کند که مسترد یا ضبط یا معدوم شود و نیز مکاف است مادام که پیونده نزد او جریان دارد بتقاضای ذینفع یا رعایت شرایط زیر دستور استرداد اموال و اشیاء فوق الذکر را صادر نماید.

- ۱ - وجود تمام یا قسمتی از آن اشیاء و اموال در بازپرسی یا دادرسی لازم نباشد.
- ۲ - اشیاء و اموال بلامعارض باشد.
- ۳ - در شمار اشیاء و اموالی که باید ضبط یا معدوم گردد نباشد.

در کلیه امور جزائی دادگاه باید ضمن صدور حکم یا قرار یا پس از آن اعم از این که مبنی بر محکومیت یا برائت یا موقوف شدن تعقیب محکم باشد نسبت باشیاء و اموالی که دلیل جرم بوده یا در اثر جرم تحصیل شده یا حین ارتکاب استعمال و یا برای استعمال اختصاص داده شده حکم مخصوص صادر و تعیین نماید که مسترد یا ضبط و یا معدوم شود.

تبصره ۱ - هرگاه حکم یا قرار مربوط بامر جزائی قابل شکایت نبوده یا از آن شکایت نشده باشد ذینفع میتواند راجع باشیاء و اموال مذکور در این ماده شکایت خود را باتوجه بمواعد مقرر در قانون آئین دادرسی مدنی در دادگاههای جزائی تعقیب و حسب مورد تقاضای پژوهش یا فرجام نماید.

تبصره ۴ - مالی که نگهداری آن مستلزم هزینه نامتناسب برای دولت بوده یا موجب خرابی یا کسر فاحش قیمت آن گردد و حفظ مال هم برای دادرسی لازم نباشد همچنین اموال ضایع شدنی و سریع الفساد حسب مورد بدستور دادستان یا دادگاه فروخته شده و وجه حاصل تا تعیین تکلیف نهائی در صندوق دادگستری تودیع خواهد شد.

رئیس - آقای فخر طباطبائی بفرمائید.

فخر طباطبائی - بنده خیلی معذرت میخواهم که در مورد این لایحه بخصوص زیاد مصدع وقت آقایان محبتوم ولی کاری است که علاقمندیم هر چه بهتر انجام شود بنده تطبیق کردم لایحه ای که آمده بود در شور اول بکمسیون دادگستری و این لایحه در آنجا آن قسمت که در کلیه امور جزائی دادگاه باید تعیین تکلیف کند الی آخر بآن کیفیت بود بعد باین کیفیت در آمده است که دادستان یا بازپرس ، بنده میدانم در صورتیکه قرار منع تعقیب یا موقوف شدن باشد ولی توجه شمارا جلب میکنم که قرار منع تعقیب و موقوف شدن صادر میشود ولی ممکن است مورد پژوهش ذینفع باشد پس این قرار قطعیت پیدا نکرده پس باید برود بدادگاه در صورتیکه اینجا بازپرس و دادستان میتواند عوض اینکه قرار موقوفی یا منع تعقیب دادند حکم میدهند و تکلیف اموال ناشی از جرم را معین بکنند استدعا میکنم توجه کنید بنده پیشنهادی میدهم که پس از قطعیت بکشد و الا در دسترس میشود خیلی ممنونم

رئیس - در ماده پنجم نظر دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادهای رسیده قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید در ماده ۵ :
الف - بجای جمله «اشیاء و اموالی را که دلیل جرم بوده یا در جرم تحصیل شده یا حین ارتکاب استعمال یا برای استعمال اختصاص داده شده است جمله :
«اشیاء و اموالی که مورد استفاده قرار گرفته و در جریان رسیدگی بدست آمده است» نوشته شود.

ب - در سطر پنجم بعد از کلمه اشیاء فوق جمله «بصاحب بلامعارض آن» اضافه شود و بند دوم حذف گردد.

انوشیروانی

ریاست محترم مجلس شورای ملی
پیشنهاد میشود که در ماده ۵ در اول سطر دوم پیش از باید «در صورت قطعیت اضافه شود».

فخر طباطبائی

ریاست محترم مجلس شورای ملی
پیشنهاد مینماید در لایحه قانون مجازات عمومی اصلاحاتی بشرح آتی انجام بگیرد.

۱ - در سطر ۱ ماده ۵ بعد از کلمه دادگاه کلمه «نیز» اضافه گردد.
۲ - تبصره ۱ ماده ۵ بدین شرح اصلاح شود.

تبصره ۱۵ - ذینفع میتواند در جمیع موارد اعم از اینکه حکم یا قرار مربوط بامر جزائی قابل شکایت بوده باشد و اعم از اینکه از آن شکایت شده یا نشده باشد راجع باشیاء و اموال مذکور در این ماده شکایت خود را باتوجه بمواعد مقرر در آئین دادرسی مدنی در دادگاههای جزائی تعقیب و حسب مورد تقاضای پژوهش یا فرجام نماید.
حکمت یزدی

پیشنهاد می نماید.

۱ - بآخر تبصره ذیل ماده ۶ عبارت زیر اضافه گردد.

«حکم این تبصره در موردی است که اقدام تأمینی یا تأییدی اخف باشد»

۲ - از سطر یازدهم تبصره ۳ عبارت بهر حال در صورتیکه متهم الخ بشرح زیر تغییر یابد.

«در صورتیکه متهم بموجب رأی قطعی برائت یا موقوفی تعقیب حاصل کند ایام تعلیق جزء خدمت لو محسوب الخ»

باتقدیم احترام - حکمت یزدی

رئیس - ماده ششم قرائت می شود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۶ - مجازات باید بموجب قانونی باشد که قبل از ارتکاب جرم مقرر شده باشد و هیچ فعل یا ترک فعل

رانمیتوان بعنوان جرم بموجب قانون متأخر مجازات نمود لیکن اگر بعد از ارتکاب جرم قانونی وضع شود که مبنی بر تخفیف یا عدم مجازات بوده و یا از جهات دیگر مساعدت بر حال مرتکب باشد نسبت بجرایم سابق بوضع آن قانون تا صدور حکم قطعی مؤثر خواهد بود.
در صورتیکه بموجب قانون سابق حکم قطعی و لازم الاجراء صادر شده باشد بترتیب زیر عمل خواهد شد :

۱ - اگر عملی که در گذشته جرم بوده بموجب قانون لاحق جرم شناخته نشود در این صورت حکم قطعی اجراء نخواهد شد و اگر در جریان اجراء باشد موقوف الاجراء خواهد ماند و در این دو مورد همچنین در موردی که حکم قبلا اجراء شده باشد هیچگونه اثر کیفری بر آن مترتب نخواهد بود.

این مقررات در مورد قوانینی که برای مدت معین و موارد خاصی وضع گردیده است اعمال نمیکردد.

۲ - اگر قانون لاحق مبنی بر تخفیف مجازات باشد محکوم علیه میتواند نسبت بآن حکم تقاضای اعاده دادرسی کند و بهر حال حکم مجازات ثانوی نباید از حکم اولی شدیدتر باشد.

تبصره - اگر مجازات جرمی بموجب قانون لاحق با اقدام تأمینی یا تأییدی تبدیل گردد فقط همین اقدامات مورد حکم قرار خواهد گرفت.

رئیس - در ماده ششم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادهای رسیده قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید در ماده ۶
الف - جمله «قبل از ارتکاب جرم» سطر اول به «قبل از وقوع جرم» تبدیل شود.

ب - در سطر دوم ماده جمله «و بعنوان جرم» حذف و در سطر سوم بجای کلمه ارتکاب کلمه وقوع گذاشته شود.

ج - در جمله آخر سطر پنجم بجای «سابق» کلمه «مقدم» و بعد از جمله «وضع آن قانون» کلمه «نیز» اضافه

شود و جمله «تا صدور حکم قطعی» حذف شود.
انوشیروانی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی
پیشنهاد میشود در نخستین سطر ماده ۶ لایحه قانون مجازات عمومی، بعد از کلمه «مجازات» و قبل از کلمه «باید» کلمات «با اقدامات تأمینی و تربیتی» اضافه شود.
این تصحیح با توجه به این اصل مسلم حقوقی پیشنهاد میشود که قاعده عطف بمسابق نشدن قانون تنها ناظر به مجازات نیست بلکه شامل اقدامات تأمینی و تربیتی نیز میشود.

با تقدیل مراتب احترام - دکتر رضا غلومی
رئیس - ماده ۷ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۷- جرم از حیث شدت و ضعف مجازات بر سه نوع است:
۱- جنایت.
۲- جنحه.
۳- خلاف.
رئیس - نسبت بماده هفتم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) ماده ۸ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۸- مجازاتهای اصلی جنایت بقرار زیر است:
۱- اعدام.
۲- حبس دائم.
۳- حبس جنائی درجه یک از سه سال تا ۱۵ سال.
۴- حبس جنائی درجه دو از دو سال تا ۱۰ سال.
تبصره - از تاریخ اجرای این قانون هیچک از حبسهای جنائی توأم با اعمال شاقه نخواهد بود و بجای حبسهای مؤبد یا ابد یا دائم با اعمال شاقه حبس دائم و بجای حبس موقت یا غیر دائم با اعمال شاقه حبس جنائی درجه یک و بجای حبس مجرد حبس جنائی درجه دو تعیین میشود.

رئیس - در ماده هشتم نظری نیست؟ آقای سمعی فرمائید.

سمعی - بنظر من ایرادی که در ماده ۸ هست مربوط است به تقسیم بندی که در مورد حبسهای جنائی شده بنده نمیدانم که حبس جنائی درجه یک با حبس جنائی درجه دو چه فرقی دارد بخصوص اینکه در تبصره ذیل ماده ۸ در مورد حبسهای جنائی حبس با اعمال شاقه و حبس مجرد هم از بین رفته و بسیار کماخوتی شده پس حبس با اعمال شاقه نیست حبس مجرد هم نیست بنابراین حبس جنائی درجه یک و درجه دو چه فرقی دارد با توجه به اینکه در ماده ۴۹ که مرور زمان را توضیح میدهد برای هر دو حبس مرور زمان را یکی قائل شده و برای اعاده حیثیت هم که در ماده ۵۷ توضیح داده شده آنجا هم فرقی قائل نشده است لذا تمام این موارد که بررسی میکنیم این نتیجه را میگیریم که حبس جنائی درجه یک و درجه دو بهیچ وجه باهم تفاوتی ندارد فقط در بند ۳ متذکر شدند که حبس جنائی درجه یک از سه سال تا ۱۵ سال و در بند ۴ متذکر شدند حبس جنائی درجه دو از ۲ سال تا ۱۰ ساله پس اگر این دورا تلفیق کنیم بصورت یک بند در بیابوریم و بگوئیم حبس جنائی از ۲ سال تا ۱۵ سال بنظر من بهتر و رساتر خواهد بود و ایراد کمتر است در این مورد پیشنهادی تقدیم میکنم.
رئیس - آقای انوشیروانی فرمائید.

انوشیروانی - این ماده ۸ بنظر بنده چند ایراد دارد برای اینکه آقای سمعی هم روشن بشوند از باین شروع میکنم بنده در کمیسیون حضور پیدا کردم و توضیح دادم حبس جنائی درجه یک و درجه دو اصطلاح قشنگی نیست برای اینکه هم طولانی است و هم پراستیک نیست و تازه هم حبس جنائی بطور کلی در اصطلاح علم قضائی برای تمام حبسهای جنائی گفته میشود و شامل حبس با اعمال شاقه و مجرد هم بود، حبس جنائی یعنی حبسی برای اعمالیکه جنایت محسوب میشود تعیین میشود و سوا کردن حبس درجه یک با درجه ۲ یا اسم جنائی بنظر من درست نیست اشکال تنظیم کننده لایحه این است که قسمت دوم قانون مجازات عمومی هنوز اصلاح نشده است آنجا اعمال شاقه و حبس مجرد داریم و میبایست طوری پیش بینی کنند که حبس با اعمال شاقه درجه یک باشد حبس مجرد که دیگر نخواهیم داشت بنابراین آملند حبس جنائی درجه ۲ درست کردند و این راه را پیش گرفتند بنظر من اصلاح

درست نیست اگر اجازه فرمائید پیشنهاد کردم در کمیسیون هم گفتیم متأسفانه یکی از معاونین شریف آورده بودند که نرزش معاون پارلمانی را نداشتند که حرفهای مسارا قبول کنند و قبول نکرد تفاوت عمده حبس جنائی و حبس جنحه ای در این است که حبس جنائی بالا جبار باید کار بکند ولی نه با اعمال شاقه ولی حبس جنحه ای مجبور بکار کردن نیست اگر خواست کار بکند و اگر نخواست کار نکند فکر میکنم این حبسهائی که با اعمال شاقه و مجرد را گرفته است حبس با کار، بدون توضیح، با اعمال شاقه انتخاب شده و بعد در جدول بندی همانطور که پیشنهاد خوانده میشود اینها از نظر اهمیت در دوردیف قرار میگیرند با توجه با اهمیت و درجه حبس با کار از ۳ تا ۱۵ سال و حبس با کار از ۲ تا ۱۰ سال اگر حبس جنائی و درجه یک و دو را برداریم این اشکال رفع خواهد شد عرض بنده در ماده ۸ درباره مجازات حبس دائم و اعدام است این دو مجازات در دنیا الآن طرفدار ندارند و هر دولت باید سیاست جزائی خودش را تعیین کند و بر اساس آن رفتار نماید و آنچه مصلحت است بر آن اساس باشد امامان اچار هستیم از افکار عمومی و کشورهای پیشرفته تبعیت کنیم در دنیائی که ما هستیم اصول مجازات و اساس آن را پیش بینی کرده اند الآن که قرن ۱۸ و ۱۹ نیست اصول مجازات و اساس مجازات بکلی تغییر پیدا کرده بنده نمیخواهم حقوق جزا و تاریخ حقوق جزا را باز کنم و تحولاتی که در اصل و علل مجازات پیش آمده است تشریح نمایم بخصوص که بساعات آخر جلسه است و همه خسته هستند ولی آنچه مسلم است این است که مجازات برای حفظ امنیت و دفاع از جامعه است. مجازات برای انتقام نیست برای جبران کاری که انجام شده نیست، اساس مجازات هر جرمی که صورت میگیرد برای اینست که جامعه در مقابل این اعمال سوء مصونیت پیدا کند حالا ندائیری باید بکار ببریم که طوری مجرم را طرد کنیم که این خطر کم بشود چون مجرمین دسته های متفاوتی هستند بعضی ها مجرم تصادفی هستند بعضی ها اصولاً مجرم هستند طبعاً سیاست جزائی هر کشوری باید بر اساس طرد این نوع افراد اجرا بشود. کسانی که مخالف مجازات اعدام هستند و کسانی که مخالف حبس دائم میباشند عقیده دارند

که حکومت در ایجاد جرم در تکامل و تسامح افراد که مرتکب جرم بشوند مرتکب یک غفلتهائی میشود که نتیجه این غفلتهاست که کسانی مرتکب جرم خواهند شد پس حق ندارد که اینها را اعدام کند علاوه بر جنبه انسانی که انسان نباید اعدام بشود اصل اینست که حکومت ها تا اندازه ای مسئول وقوع این نوع جرایم شدید هستند بخصوص مجازات اعدام بقدری حساس و ظریف است که در قوانین ما هم در موارد زیادی پیش بینی شده و می بینیم که اغلب درباره کسانی اجرا و اعمال شده که لازم نبوده بنده یک مثالی میزنم چندی قبل در رشت یک جوانی مرتکب قتل یک ورزشکار رشتی شد که بین مردم احترام داشت و مردم گیلان دوستش داشتند موارد زیادی داریم که بکفر مرتکب چند قتل میشود ولی از موارد تخفیف استفاده نمیکند اما دادگاه روی آنکاء با فکار عمومی و روی علاقه ای که مردم بشخص مقتول داشتند با اینکه آنچه من پرونده اش را در مطبوعات خواندم دیدم که قاتل هم صد درصد مجرم نبوده ولی حکم اعدام دادند و مجازات شد. یا شخص دیگری در زاهدان یک کارمندی را با اینکه مدت ها برای کارش مراجعه کرده بود و انجام نشده بود، عصبانی شد و او را کشت این از کسانی نبود که باید حتماً از جامعه ماطرد بشود و خطری برای جامعه پیش بیاید باید راه حلی باشد که اینطور اعدام ها را جلوگیری کند مضافاً باینکه در اغلب کشورها اجرای مجازات اعدام با اشکال فراوان مواجه شده که ما اینکه اخیراً ملاحظه فرمودید در فرانسه دو نفر از جانبان بالقطره پس از زحمات و کوششهای زیاد و از خود گذشتگی بسیاری که رئیس جمهور نشان داد و حکم اعدام آنها را امضاء کرد اعدام شدند الآن در امریکا دادرسی حکم اعدام را امضاء نمیکنند بنده فکر میکنم هنوز سیاست جزائی ما این اجازه را بدهد که حکم اعدام را لغو کنیم اما یک فکری بنظر بنده رسیده و آن اینکه ما جرایم مهمی داریم که مجازاتش اعدام است بعضی در درجه دوم است فکر میکنم آن قسمت از جرایمی که مجازاتش اعدام است و مهم است لا اقل ۹۰٪ از آنها در صلاحیت دادگاههای ارتش قرار گرفته ما هم پیشنهادی راجع به این جرایمی که در صلاحیت

دادرسی ارتش است نداریم پیشنهادی تقدیم کردم در مورد احکام قطعی دادگستری مبنی بر اعدام، یعنی هر مجازات اعدامی که منجر به صدور حکم قطعی دادگاههای دادگستری میشود یک مرحله نهائی برای تشخیص يك موضوع خاصی پیش بینی شود. آن این است که بعد از تمام تخفیفها و تشریفات کسی که محکوم با اعدام شد و پرونده میآید روی میز آقای وزیر دادگستری برای اجرا، بنظر من برای کسب نظر هیئت عمومی دیوانعالی کشور فرستاده بشود که چه بگوید؟ مجرم و غیر مجرم کار نداریم. دیوانعالی کشور فقط تشخیص بدهد و اظهار نظر کند که ادامه حیات محکوم با اعدام مضر است بحال جامعه یا نه. اگر تشخیص داد، این تشخیص کلی را که قضاوت نیست، با توجه به وضع اجتماعی و سابق پرونده است، اجازه میدهد که حکم اجرا بشود، اگر تشخیص نداد که این حکم اجرا بشود، البته جرم هم مرتکب شده، و جرم هم سنگین است، و باید برای ارباب مردم مجازات بشود، ولی وجود او برای جامعه خطرناک نیست. احتمال صد در صد ندارد که مرتکب يك جرم دیگر بشود مجازات او را تبدیل به حبس ۲۰ سال با کار بکنند بجای حبس دائم که قبول بفرمائید يك عمل غیر انسانی است که يك فردی را برای همیشه از زندگی در خارج، از هوای آزاد محروم کنند این يك مجازات غیر انسانی است حق این است که تبدیل بشود با این پیشنهادی که دادم و حبس دائم را حذف کردم. مخصوصاً توجه آقایان نمایندگان را جلب میکنم باین مطلب که بیشتر حبسها دائمی هم بالاخره در اثر تخفیف یا ضمن رفتار يك صورتی تخفیف پیدا میکند حالا ما چرا بدنبال افکار عمومی دنیا و افکار انسانی مردم دنیا نباشیم حبس دائم را حذف بکنید. پیشنهاد بنده است که موضوع اعدام در قوانین دادرسی ارتش هم هست بماندو اجرا شود در دادگستری هم بماند ولی شرط اجرایش با نظر هیئت دیوانعالی کشور باشد مبنی بر ضرر و زیانی که از وجود این محکوم در جامعه پیش میآید و حبس دائم با کار هم از بیه سال تا بیست سال است فکر میکنم کمتر منتهم و محکومی هست که بیش از ۲۰ سال در زندان بماند و منته نشود کاری بکنیم که يك قانون مدنی که تطبیق میکند با جنبه های انسانی، که در دنیا طرفدار زیاد دارد تصویب

شود ما که میخواهیم از لحاظ مادی و معنوی به تمدن بزرگ برسیم چه خوب است که این مجازات حبس دائم را از قانون حذف کنیم.

رئیس - در ماده ۸، نظر دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد های رسیده قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید ماده ۸ شرح ذیل تصویب شود:

ماده ۸ - مجازاتهای اصلی جنایت ترتیب درجه شدت و اهمیت بقرار زیر است:

- ۱- اعدام.
- ۲- حبس با کار از سه سال تا ۲۰ سال.
- ۳- حبس با کار از دو سال تا ۱۰ سال.

تبصره ۱ - در تاریخ اجرای این قانون هیچیک از حبسها توأم با اعمال شاقه نخواهد بود و مجازاتهای مقرر در قوانین بشرح ذیل تبدیل میشوند.

- ۱- بجای حبس های مؤبد یا دائم یا موقت با اعمال شاقه حبس با کار از ۲ تا ۲۰ سال.
- ۲- بجای حبس های مجرد حبس با کار از دو تا ده سال.

تبصره ۲ - احکام قطعی محاکم دادگستری بر اعدام در صورتی اجرا خواهد شد که هیئت عمومی دیوانعالی کشور ادامه زندگی محکوم را مضر بحال جامعه تشخیص دهند و در غیر این صورت مجازات را به ۲۰ سال حبس با کار تبدیل خواهند کرد.

انوشیروانی

پیشنهاد مینماید که ماده ۸ بشرح زیر اصلاح شود.

ماده ۸ - مجازاتهای اصلی جنایت بقرار زیر

- ۱- اعدام
- ۲- حبس دائم
- ۳- حبس جنائی از ۲ تا ۱۵ سال

مقام معظم ریاست محترم مجلس شورای ملی

در تبصره ۸ سطر سوم بجای حبس مجرد و حبس

با اعمال شاقه نوشته شود (حبس جنایی تعیین میشود). با احترام سمعی - آموزگار

رئیس - ماده ۹ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۹ - مجازاتهای اصلی جنحه بقرار زیر است:

- ۱- حبس جنحه ای از ۶۱ روز تا سه سال.
- ۲- جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال بیلا.

تبصره - از تاریخ اجرای این قانون حبس جنحه ای جانشین حبس تأدیبی خواهد بود.

رئیس - در ماده نهم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید ماده ۹ بجای حبس جنحه ای حبس عادی نوشته شود.

انوشیروانی

رئیس - ماده ۱۰ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۰ - حبسهای جنائی و جنحه ای ممکن است توأم با جزای نقدی باشد.

رئیس - در ماده ۱۰ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) ماده ۱۱ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۱ - در هر مورد که در قوانین جداگانه مجازات کمتر از ۶۱ روز حبس باشد از این پس بجای حبس حکم جزای نقدی از ۵۰۰۱ تا ۳۰۰۰۰ ریال داده خواهد شد و هرگاه حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس حداقل آن کمتر از این باشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰ ریال بدهد در صورتیکه در موارد فوق حبس توأم با جزای نقدی نباشد و بجای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد.

رئیس - در ماده ۱۱ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید در ماده ۱۱ الف - بجای جمله «بیش از ۶۱ روز حبس باشد» در سطر اول جمله «بیش از ۶۰ روز نباشد» نوشته شود.

ب- بجای (حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس) در سطر سوم جمله «بیش از شصت روز» نوشته شود.

انوشیروانی

رئیس - ماده ۱۲ قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۲ - مجازات خلاف جزای نقدی از ۲۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال است.

رئیس - در ماده ۱۲ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید در ماده ۱۳:

الف - بعد از کلمه «عباراتی» کلمه «است» اضافه شود.

ب- بعد از جمله «بکار برده شده است» کلمه «میشود» حذف و بدنبال آن جمله: «و بخزانه دولت پرداخت میگردد» اضافه شود.

انوشیروانی

رئیس - ماده ۱۳ قرائت می شود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۳ - جزای نقدی مذکور در این قانون جانشین غرامت و مجازات نقدی و جریمه نقدی و سایر اصطلاحات و عباراتی که در قوانین جزائی باین منظور بکار برده شده است میشود. جزای نقدی ممکن است ثابت یا نسبی باشد. مبلغ یا حداقل و اکثر جزای نقدی ثابت در قانون تعیین میشود و جزای نقدی نسبی آن است که میزان آن بر اساس واحدهای مبنای خاص قانونی احتساب میگردد.

رئیس - در ماده ۱۳ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) ماده ۱۴ قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۴ - از تاریخ تصویب این قانون جز در امور خلافی حداقل جزای نقدی ثابت کمتر از ۵۰۰۱ ریال نخواهد بود. در هر یک از قوانین جزائی که جزای نقدی کمتر از این مبلغ مقرر شده باشد به ۵۰۰۱ ریال افزایش خواهد یافت.

رئیس - نسبت بماده ۱۴ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) ماده ۱۵ قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۵ - مجازاتها و اقدامات تأمینی تبعی و تکمیلی بقرار زیر است:

- ۱ - محرومیت از تمام یا بعضی از حقوق اجتماعی.
- ۲ - اقامت اجباری در محل معین.
- ۳ - ممنوعیت از اقامت در محل معین.
- ۴ - محرومیت از اشتغال بشغل یا کسب یا حرفه یا کار معین و یا الزام بانجام امر معین.
- ۵ - بستن مؤسسه.
- ۶ - محرومیت از ولایت یا حضانت یا وصایت یا نظارت.

این مجازاتها و اقدامات تأمینی در صورتی که در حکم دادگاه قید شود تکمیلی است و در مواردی که قانوناً وبدون قید در حکم دادگاه باشد تبعی است.

تبصره ۱ - مجازاتها و اقدامات مذکور ممکن است بموجب قانون مستقل نیز مورد حکم واقع شود در اینصورت از درجه جنحه محسوب است.

تبصره ۲ - محرومیت از حقوق اجتماعی دارای عواقب زیر است:

- ۱ - محرومیت از حق انتخاب کردن یا انتخاب شدن در مجالس مقننه.
- ۲ - محرومیت از عضویت در کلیه انجمنها و شوراها و جمعیهائی که اعضاء آن بموجب قانون باید با رأی مردم انتخاب شوند.
- ۳ - محرومیت از عضویت در هیأت متصفه و هیأت امناء.
- ۴ - محرومیت از اشتغال بمشاغل آموزشی و روزنامه نگاری.

۵ - محرومیت از استخدام در سازمانهای دولتی و شرکتها و مؤسسات وابسته بدولت و شهرداریها و مؤسسات مأمور بخدمات عمومی و ادارات مجلسین و سازمانهای دیگر مملکتی.

۶ - محرومیت از وکالت دادگستری و کارگشائی و تصدی دفاتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتر یاری.

۷ - محرومیت از انتخاب شدن بسمت داوری و کارشناسی در مراجع رسمی.

۸ - محرومیت از انتخاب شدن بسمت قیم یا امین یا متولی موقوفات عام یا ناظر یا متصدی آنها.

۹ - محرومیت از استعمال نشان و مدالهای دولتی و استفاده از امتیازات دولتی و عناوین افتخاری.

رئیس - نسبت بماده ۱۵ نظری نیست؟ آقای شیخ الاسلامی بفرمائید.

شیخ الاسلامی - در تبصره ۱ در سطر دوم بعد از کلمه در اینصورت کلمه جرم از قلم افتاده خواهش میکنم اصلاح شود.

رئیس - اصلاح میشود نظر دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادهای رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید در ماده ۱۵ اصلاحات ذیل بعمل آید.

۱ - در بند ۲: کلمه الزام بباول جمله اضافه شود.

۲ - در بند ۴ بجای «محرومیت» «ممنوعیت» نوشته شود.

۳ - در بند ۶ قبل از کلمه ولایت «حق قبول» اضافه شود.

۴ - در بند ۲ و ۳ و ۴ و ۷ و ۹ تبصره ۲ بعد از محرومیت از کلمه «حق» اضافه شود.

۵ - در بند ۶ تبصره ۲ بجای محرومیت جمله ممنوعیت در اشتغال بشغل اضافه شود.

۶ - بند ۸ تبصره شرح ذیل اصلاح شود.

محرومیت در حق انتخاب شدن بسمت قیم یا امین یا متولی یا ناظر یا متصدی موقوفات عام.

انوشیروانی

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میشود در تبصره ۲ از ماده ۱۵ لایحه قانون مجازات عمومی بعد از مورد ۹ درباره عواقب محرومیت از حقوق اجتماعی، مورد ۱۰ بدین شرح اضافه شود:

«محرومیت از اشتغال به بازرگانی و دلالی و هر نوع مشاغلی که طبق قانون تجازات از مشاغل بازرگانی محسوبند»

دکتر رضاعلومی

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میشود در نخستین سطر بعد از بند ۶ ماده ۱۵ لایحه قانون مجازات عمومی بعد از کلمه تأمینی کلمه «و تربیتی» اضافه شود.

دکتر رضاعلومی

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میشود در نخستین سطر ماده ۱۵ لایحه قانون مجازات عمومی بعد از کلمات «اقدامات تأمینی» کلمات «و تربیتی» اضافه شود.

دکتر رضاعلومی

رئیس - ماده ۱۶ قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۶ - مدت اقامت اجباری یا ممنوعیت از اقامت در محل معین کمتر از یک ماه و بیشتر از سه سال نخواهد بود.

رئیس - نسبت بماده ۱۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست معظم مجلس شورای ملی

اختتاماً پیشنهاد مینماید تبصره زیر بماده ۱۶ لایحه قانونی مجازات عمومی اضافه شود.

تبصره - در مورد اشخاصی که اقامت اجباری آنها بیش از سه ماه باشد در صورت تقاضای تبعیدی دولت مکلف است وسیله کارآموزی حرفه ای و یا اشتغال او را بکار مناسبی فراهم نماید.

مظاهری

رئیس - ماده ۱۷ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۷ - مدت کلیه حبسها از روزی شروع میشود که محکوم علیه بموجب حکم قطعی قابل اجراء محبوس شده باشد. لیکن اگر محکوم علیه قبل از صدور حکم بعثت اتهام یا اتهاماتی که در پرونده امر مطرح بوده بازداشت شده باشد بازداشت مزبور بجای حبس یا جزای نقدی متدرج در حکم احتساب میشود.

رئیس - نسبت به ماده ۱۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید در ماده ۱۷:

الف - در سطر سوم بعد از کلمه پرونده امر جمله «یا پرونده ای دیگری» اضافه شود.

ب - بعد از کلمه شده جمله «و قبلاً منجر بصدور حکم نشده باشد» اضافه گردد.

انوشیروانی

رئیس - ماده ۱۸ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۸ - ترتیب اجرای احکام جزائی و کیفیت زندانها بنحوی است که در قانون آئین دادرسی کیفری و سایر قوانین مقرر است و آئین نامه های لازم بتصویب وزارت دادگستری و وزارت کشور خواهد رسید.

رئیس - در ماده ۱۸ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد مینماید:

در ماده ۱۸ جمله ذیل بآخر ماده اضافه شود:

بهر جهت اداره امور زندان با حسن سلوکلورعايت کلیه جنبه های انسانی و تأمین آسایش و ایمنی زندانیها آنها بیش از سه ماه باشد در صورت تقاضای تبعیدی توأم خواهد بود.

انوشیروانی

رئیس - ماده ۱۹ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۹ - هر کس بعثت ارتکاب جرم عمدی

بموجب حکم قطعی بحبس جنائی محکوم شود یا مجازات اعدام او در نتیجه عفو به حبس جنائی تبدیل گردد تبعاً از کلیه حقوق اجتماعی محروم خواهد شد .
بعلاوه دادگاه میتواند مقرر دارد که محکوم علیه پس از اتمام کیفر حبس در مدتی که از سه سال تجاوز نکند از اقامت در نقطه یا نقاط معین ممنوع یا باقامت در محل معین مجبور باشد . مدتی که محکوم علیه بعلت عدم پرداخت جزای نقدی یا دیون خود پس از اجرای مجازات حبس بازداشت بوده جزء مدت اقامت اجباری یا ممنوعیت از اقامت در محل معین احتساب خواهد شد .

تبصره ۱۵ - هر کس بعلت ارتکاب یکی از جنحه‌های زیر یا بعلت ارتکاب جنایت عمدی با رعایت تخفیف بحبس جنحه‌ای محکوم گردد مدت پنجسال از تاریخ اتمام مجازات حبس از خدمت یا اشتغال در وزارتخانه یا شرکتها و مؤسسات دولتی و وابسته بدولت و سازمان های مملکتی و سازمان های مأمور بخدمت عمومی و همچنین اشتغال بامر وکالت در دعاوی و سردفتری و دفتریاری محروم خواهد بود و بعلاوه دادگاه میتواند مجرم را بمحرومیت از يك یا بعض دیگر از حقوق اجتماعی در مدتی که از پنجسال تجاوز نکند محکوم نماید .

جنحه‌های مذکور عبارتند از :

- ۱- کلیه جنحه‌های مضربمصلح عمومی که در باب دوم قانون مجازات عمومی پیش بینی شده یا جنحه‌هایی که از این حیث مشابه آنها است و بموجب قوانین جداگانه تعیین گردیده است .
 - ۲- سرقت‌های جنحه‌ای .
 - ۳- کلاهبرداری و یا جنحه‌ای که بموجب قانون در حکم کلاهبرداری است .
 - ۴- خیانت در امانت یا جنحه‌ای که بموجب قانون در حکم خیانت در امانت است .
- تبصره ۲** مقصود از سازمانهای مملکتی تشکیلات و مؤسسات غیردولتی است که بموجب قوانین بوجود آمده و راجع بامور عمومی در سطح کشور یا استان یا شهرستان چابخش یا روستا فعالیت مینمایند از قبیل شهرداریها و ادارات مجالس محفنه و انجمنهای استان و شهرستان و شهر و بهداری و غیره .

تبصره ۳ - هر يك از مستخدمان وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی یا وابسته بدولت یا سازمانهای مأمور بخدمات عمومی که متهم پارتکاب جنایت عمدی یا یکی از جنحه‌های مذکور در تبصره ۱ این ماده بشود و علیه او کیفر خواست صادر گردد از تاریخ اعلام کیفرخواست بسازمان مربوط از شغل خود معلق میگردد .

جز در مورد اتهاماتی که بمناسبت شغل و وظیفه متهم بوده یا اتهام جنایتی که مجازات آن در قانون اعدام یا حبس ابد باشد متهم میتواند از تعلیق خود بدادگاه مرجع رسیدگی شکایت کند دادگاه در جلسه اداری و فوق العاده بموضوع رسیدگی کرده و در صورتیکه ادامه خدمت متهم را منافی با مصالح اجتماعی یا سازمان متبوع متهم تشخیص ندهد حکم برفع تعلیق متهم خواهد داد . رأی دادگاه در این مورد قطعی است بهرحال در صورتیکه متهم بموجب حکم قطعی برائت حاصل کند ایام تعلیق جزء خدمت او محسوب و حقوق یا مقرری مدتی را که بعلت تعلیق نگرفته دریافت خواهد کرد .

تبصره ۴ - در تمام موارد فوق دادرها مکلف هستند حسب مورد صدور کیفرخواست یا تصمیم دادگاه را برای اجرای تعلیق مستخدم از خدمت یا رفع آن بوزارتخانه‌ها یا قسمت متبوع او اطلاع دهند .

تبصره ۵ - کسانی که بموجب حکم قطعی دادگاه علاوه بر مجازات اصلی از اقامت در نقطه یا نقاط معین و یا باقامت در نقطه معین مجبور هستند و همچنین کسانی که بمحرومیت از بعض یا تمام حقوق اجتماعی تبعاً یا مستقلاً یا بطور تکمیلی محکوم میشوند در صورتیکه حین اجرای حکم یا آثار تبعی آن از خود حسن اخلاق نشان دهند بنا به پیشنهاد دادستان مجری حکم دادگاه صادر کنند حکم میتواند مدت ممنوعیت از اقامت یا اجبار به اقامت یا محرومیت از بعض یا تمام حقوق اجتماعی را تقلیل داده و یا تمام یا قسمتی از مجازات‌ها و اقدامات تأمینی مزبور را موقوف الاجراء نماید . حکم دادگاه در این مورد قطعی است .

رئیس - در ماده ۱۹ نظری نیست؟ آقای شیخ الاسلامی بفرمائید .

شیخ الاسلامی - در تبصره ۴ ماده ۱۹ سطر دوم تصمیم

دادگاه را برای اجرای تعلیق مستخدم از خدمت یا رفع آن بوزارتخانه‌ها یا قسمت متبوع او جمله یا قسمت متبوع او بزنداست .

رئیس - در ماده ۱۹ نظری دیگر نیست؟ (اظهاری نشد)

۸- تعیین دستور و موقع جلسه آینده - ختم جلسه

رئیس - چهار ساعت وقت امروز تمام شده اگر خانم‌ها و آقایان موافق هستند که جلسه را ادامه بدهیم رأی بگیریم .

دکتر المونی - بقیه لایحه چقدر طول می کشد .

رئیس - بستگی دارد به صحبتی که همکاران در مواد لایحه بفرمایند .

(ساعت يك بعد از ظهر جلسه ختم گردید)

رئیس مجلس شورای ملی - **عبدالله ریاضی**